

DOKUMENT IDENTIFIKACIJE INVESTICIJSKEGA PROJEKTA

REVITALIZACIJA GRADU RIHEMBERK – S POSTOPNO OBNOVO KULTURNEGA SPOMENIKA DO LETA 2030

Vir: MONG, foto Muvi Media 2020

Nova Gorica, Avgust 2022

Vsebina

1	NAVEDBA INVESTITORJA, IZDELOVALCA INVESTICIJSKE DOKUMENTACIJE IN UPRAVLJAVCA TER STROKOVNIH DELAVCEV OZIROMA SLUŽB, ODGOVORNIH ZA PRIPRAVO IN NADZOR NAD PRIPRAVO USTREZNE INVESTICIJSKE TER PROJEKTNE IN DRUGE DOKUMENTACIJE, Z ŽIGI IN PODPISI ODGOVORNIH OSEB	5
1.1	Investitor in upravljavec	5
1.2	Izdelovalec DIIP	5
1.3	Strokovni delavci, odgovorni za pripravo in nadzor nad pripravo ustrezne investicijske ter projektne, tehnične in druge dokumentacije	5
1.1	PREDSTAVITEV INVESTITORJA	6
1.1.1.	Osnovni podatki	6
1.1.2.	Geografska lega ter obseg občine z naselji	8
1.1.3.	Podatki o prebivalstvu	10
1.1.4.	Naselje Branik	12
1.2	PREDSTAVITEV IZDELOVALCA DIIP	12
2	ANALIZA STANJA Z OPISOM RAZLOGOV ZA INVESTICIJSKO NAMERO.....	13
3	OPREDELITEV RAZVOJNIH MOŽNOSTI IN CILJEV INVESTICIJE TER PREVERITEV USKLAJENOSTI Z RAZVOJNIMI STRATEGIJAMI IN POLITIKAMI	46
3.1	NAMEN IN CILJI INVESTICIJE	46
3.1.1	Namen investicije	46
3.1.2	Vizija oživljenega spomenika kulturne dediščine	46
3.1.3	Cilji investicije	48
3.2	OPREDELITEV JAVNEGA INTERESA	49
3.3	USKLAJENOST CILJEV INVESTICIJE Z RAZVOJNIMI STRATEGIJAMI IN POLITIKAMI	52
3.3.1	Strateški razvojni dokumenti Republike Slovenije	52
4	OPIS VARIANT	58
4.1	VARIANTA BREZ INVESTICIJE	58
4.2	VARIANTA Z INVESTICIJO	58
4.3	IZBOR OPTIMALNE VARIANTE	59
4.4	SWOT ANALIZA ZA IZBRANO VARIANTO	59
5	OPREDELITEV VRSTE INVESTICIJE, OPIS INVESTICIJE IN OCENA INVESTICIJSKIH STROŠKOV	60
5.1	VRSTA IN OPIS INVESTICIJE	60
5.1.1	Sklop I - Vhodno poslopje z renesančnim stolpom.....	63
5.1.2.	Sklop II – Severni palacij	64
5.1.3	Sklop III – Južni palacij	65
5.1.4	Sklop IV – Grajski stolp	66
5.1.5	Sklop V – Sklop zunanjih ureditev	66

5.2 OCENA INVESTICIJSKIH STROŠKOV	68
6 OPREDELITEV VRSTE INVESTICIJE, OPIS INVESTICIJE IN OCENA INVESTICIJSKIH STROŠKOV	72
6.1 STROKOVNE PODLAGE TER PREDHODNO PRIPRAVLJENA DOKUMENTACIJA, IDEJNE REŠITVE, AKTIVNOSTI IN ŠTUDIJE	72
6.2 OPIS LOKACIJE	73
6.2.1 Makro lokacija	73
6.2.2 Mikro lokacija	74
6.3 ČASOVNI NAČRT IZVEDBE INVESTICIJE	78
6.4 VARSTVO OKOLJA	79
6.4.1 Pričakovani vplivi na okolje v času gradnje	79
6.4.2 Pričakovani vplivi v času uporabe zgradbe z opisom in oceno pričakovanih vplivov nameravane gradnje na okolico	79
6.5 KADROVSKO-ORGANIZACIJSKA SHEMA	80
6.6 VIRI FINANCIRANJA	81
6.7 PRIČAKOVANA STOPNJA IZRABE ZMOGLJIVOSTI OZIROMA EKONOMSKA UPRAVIČENOST PROJEKTA	83
7 UGOTOVITEV SMISELNOSTI IN MOŽNOSTI NADALJNE PRIPRAVE INVESTICIJSKE, PROJEKTNE IN DRUGE DOKUMENTACIJE S ČASOVNIM NAČRTOM	84

Kazalo tabel

Tabela 1: Osnovni podatki o investitorju	6
Tabela 2: Statistični podatki Mestne Občine Nova Gorica	11
Tabela 3: Izpis iz Registra kulturne dediščine	21
Tabela 4: Splošni podatki o gradu Rihemberk	22
Tabela 5: Revitalizacija gradu Rihemberk – dosedanja vlaganja v grajski kompleks in urejanje območja	41
Tabela 6: Kazalniki števila prireditev in obiska gradu v letih 2017 do 2022	43
Tabela 7: SWOT analiza	59
Tabela 8: Primerjava prostorsko-funkcionalnih sklopov 2017 in investicijskih sklopov 2019	62
Tabela 9: Pregled prostorov po namembnosti in površini – Vhodno poslopje	63
Tabela 10: Pregled prostorov po namembnosti in površini – Severni palacij	64
Tabela 11: Pregled prostorov po namembnosti in površini - Južni palacij	65
Tabela 12: Pregled prostorov po namembnosti in površini - Grajski stolp	66
Tabela 13: Pregled prostorov po namembnosti in površini - Zunanja ureditev	67
Tabela 14: Ocena vseh vlaganj v EUR v stalnih cenah	68
Tabela 15: Ocena vseh vlaganj v EUR v tekočih cenah	69
Tabela 16: Ocena vrednosti investicije v stalnih cenah v EUR po letih	70
Tabela 17: Ocena vrednosti investicije v tekočih cenah v EUR po letih	71
Tabela 18: Pregled stavb v gradu Rihemberk	76
Tabela 19: Zemljiškoknjžno stanje bližnjih parcel	76
Tabela 20: Časovni načrt izvedbe investicije	78
Tabela 21: Viri financiranja v stalnih cenah	82
Tabela 22: Viri financiranja v tekočih cenah	82

Kazalo slik

Slika 1: Organigram Občinske uprave Mestne Občine Nova Gorica	6
Slika 2: Lokacija Mestne Občine Nova Gorica v Sloveniji	9
Slika 3: Občina Nova Gorica	10
Slika 4: Lega Krajevne skupnosti Branik v Mestni občini Nova Gorica	12
Slika 5: Pogled na stolp gradu Rihemberk in naselje Branik v Braniški dolini, del Vipavske doline (pogled proti zahodu, v smeri Nove Gorice).	13
Slika 6: Grad Rihemberk na obronku Krasa nad Braniško dolino	14
Slika 7: Slavnostno odprtje gradu za javnost v letu 2017	16
Slika 8: Obnovljena streha grajske kapele in sosednje stavbe	16
Slika 9: Grad Rihemberk pred obnovo streh, fasad in obzidij	17
Slika 10: Grad Rihemberk po obnovi streh, fasad in obzidij v 2020	17
Slika 11: Prostori vhodnega poslopja gradu Rihemberk pred urejanjem Infoteke Natura 2000	18
Slika 12: Prostori vhodnega poslopja gradu Rihemberk po ureditvi Infoteke Natura 2000	19
Slika 13: Tloris gradu Rihemberk z označenimi poimenovanji delov gradu	23
Slika 14: Skupno število obiskovalcev gradu Rihemberk v letih 2017 – 2021	43
Slika 15: Programi na gradu Rihemberk v letu 2022	45
Slika 16: Opredelitev vizije	47
Slika 17: Prikaz prostorsko-funkcionalnih sklopov 2017	60
Slika 18: Prikaz investicijskih sklopov 2019	61
Slika 19: Grafični prikaz vhodnega poslopja z renesančnim stolpom	63
Slika 20: Grafični prikaz severnega palacija	64
Slika 21: Grafični prikaz južnega palacija	65
Slika 22: Grafični prikaz grajskega dvorišča	66
Slika 23: Grafični prikaz neposredne okolice	67
Slika 24: Makro lokacija	73
Slika 25: Prikaz oddaljenosti mednarodnih letališč od gradu Rihemberk	74
Slika 26: Zemljevid priložnosti	74
Slika 27: Mikro lokacija Gradu Rihemberk	75
Slika 28: Karta z vrisano mejo območja kulturnega spomenika	76
Slika 29: Kadrovsko-organizacijska shema	81

1 NAVEDBA INVESTITORJA, IZDELOVALCA INVESTICIJSKE DOKUMENTACIJE IN UPRAVLJAVCA TER STROKOVNIH DELAVCEV OZIROMA SLUŽB, ODGOVORNIH ZA PRIPRAVO IN NADZOR NAD PRIPRAVO USTREZNE INVESTICIJSKE TER PROJEKTNE IN DRUGE DOKUMENTACIJE, Z ŽIGI IN PODPISI ODGOVORNIH OSEB

1.1 Investitor in upravljavec

Naziv: **Mestna Občina Nova Gorica**
Naslov: Trg Edvarda Kardelja 1, 5000 Nova Gorica
Telefon: 05 335 01 11
E-mail: mestna.obcina@nova-gorica.si

Odgovorna oseba: Župan dr. Klemen Miklavič

Podpis odgovorne osebe: _____ Žig:

1.2 Izdelovalec DIIP

Naziv: **Zelen in partnerji d.o.o.**
Naslov: Kostanjeviška cesta 37, Pristava, 5000 Nova Gorica
Telefon: 031 385 528
E-mail: mirjana@zelen-partnerji.eu

Odgovorna oseba: Mirjana Zelen

Podpis odgovorne osebe: _____ Žig:

1.3 Strokovni delavci, odgovorni za pripravo in nadzor nad pripravo ustrezne investicijske ter projektne, tehnične in druge dokumentacije

Strokovni organ: Razvojna pisarna, Mestna občina Nova Gorica

Odgovorna oseba
strokovnega organa: Nataša Kolenc

Podpis odgovorne osebe strokovnega organa: _____ Žig:

1.1 PREDSTAVITEV INVESTITORJA

1.1.1. Osnovni podatki

Tabela 1: Osnovni podatki o investitorju

Naziv:	Mestna občina Nova Gorica
Naslov:	Trg Edvarda Kardelja 1 5000 Nova Gorica
Odgovorna oseba:	dr. Klemen Miklavič, župan
Telefon:	05 335 01 11
E-pošta:	mestna.obcina@nova-gorica.si
ID za DDV:	SI 53055730
Transakcijski račun proračuna:	SI56 0128 4010 0014 022
Odgovorna oseba za izvajanje investicije:	dr. Klemen Miklavič, župan
Telefon:	05 3350146
E-pošta:	mestna.obcina@nova-gorica.si

Na čelu Mestne občine Nova Gorica je župan, dr. Klemen Miklavič, s tremi podžupani. Organiziranost občinske uprave MONG je predstavljena v spodnjem organigramu.

Slika 1: Organigram Občinske uprave Mestne Občine Nova Gorica

(VIR: Mestna občina Nova Gorica)

Nova Gorica je središče upravnega, izobraževalnega, kulturnega in gospodarskega življenja v regiji. Ima svojo univerzo, Univerzo v Novi Gorici, in vrsto drugih visokošolskih programov. Med poklicnimi kulturnimi ustanovami, ki bogatijo kulturno življenje v občini, so Goriški muzej, Kulturni dom z mestno galerijo ter glasbenim in filmskim programom, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, Goriška knjižnica Franceta Bevka, Zavod za varstvo kulturne dediščine, Zavod RS za varstvo narave, Pokrajinski

arhiv v Novi Gorici. Kulturno ponudbo bogatijo številna društva, zveze in klubi. V mestu in okolici vabi k ogledu pestra in zanimiva naravna in kulturna dediščina, poleg že omenjene grad Kromberk, grad Rihemberk, bazilika na Sveti Gori, Sabotin – Park miru, gozd Panovec, Trnovsko-Banjška planota in številne druge naravne in kulturne lepote.

Mestna Občina Nova Gorica je ena od 11 mestnih občin v Republiki Sloveniji in največja občina v Goriški regiji, kjer imajo sedež vse pomembnejše regionalne institucije. Leži v skrajno zahodnem delu Slovenije tik ob meji z Republiko Italijo in meri 279,5 km². Šteje 31.691 prebivalcev, povprečna starost prebivalstva pa znaša 45,1 let.

Nova Gorica - Evropska prestolnica kulture 2025

Nova Gorica bo skupaj s sosednjo Gorico leta 2025 nosila naziv Evropska prestolnica kulture.

Goriška regija in njeno središčno somestje Nove Gorice in Gorice v Italiji je primer teritorija, ki ga je prejšnje krvavo stoletje zelo prizadelo in kjer se rane občutijo še danes. Zato je nujno, da poleg formalne združitve leta 2004 in padca mej tri leta kasneje, Nova Gorica in njena starejša sestra na italijanski strani ter celoten prostor nekoč skupne pokrajine dobijo skupno vizijo, skupen cilj in ustvarjajo enotno, čeprav raznoliko, zgodbo, da bodo ustvarile kvalitetno okolje za življenje vseh prebivalcev, za ustvarjanje, za delo in za učenje in da bosta v svojem sodelovanju luč vsem podobnim mestom v Evropi in onkraj.

Mesto Nova Gorica je nastajalo kot novo središče za zaledje, ki ga je meja ločila od stare Gorice, v prostor pa vnesla nov družbeni sistem in novo kulturo. Njena zgodovina je za Evropsko prestolnico kulture (EPK) vir za ustvarjanje sodobnih vsebin in oblik življenja v mestu. Med graditelji novega mesta Nova Gorica in njenimi prvimi prebivalci so bili prišleki iz različnih, manj ali bolj oddaljenih krajev in kultur, kar je gradilo in ustvarilo kulturo sobivanja. EPK se je bo spomnil z dejavnimi programi, delavnicami, pobudami na temo aktualnih migracij in priseljevanja. Nova Gorica je postavljala novo industrijo in pri tem oblikovala lastno produkcijsko kulturo, včasih eno pomembnejših v državi. Industrijska zapuščina kliče po ohranitvi in ovrednotenju, prazni prostori pa čakajo, da jih z novimi smiselnimi vsebinami zapolnijo umetniki, znanstveniki, start-upi in co-workingi.

Nova Gorica je rasla z mejo ločena, fizično pa spojena z Gorico v Italiji. Zato je njeno izkustvo enkratna zgodba o starem in novem, o ločenem in sodelujočem, o premagovanju žičnih in jezikovnih ovir. Obe mesti nadaljujeta na podlagi teh izkustev, v središče postavljata kulturno izmenjavo, razvoj skupnih univerzitetnih programov, preplet turistične ponudbe, skupni nastop v Evropi«.

V okviru aktivnosti Evropske prestolnice kulture 2025 bo Mestna občina Nova Gorica na gradu Rihemberk realizirala del programa iz sklopa **Zvoki iz narave in sicer** multimedijski projekt z naslovom **Netopirska simfonija**. Vključeval bo audio in video inštalacijo ter niz dogodkov na gradu, osredotočenih na raziskovanje in doživljanje skrivnostnega sveta grajskih netopirjev, njihovih fascinantnih sposobnosti, ekološkega pomena in sobivanja z ljudmi.

Mogočni grad Rihemberk nad Branikom, ki je nekoč pripadal plemiškim družinam Rihemberških in kasneje Lanthierijem, je eden najstarejših in najmogočnejših gradov v Sloveniji. Netopirji gradu Rihemberk, poleg umetnostno-zgodovinske vrednosti, predstavljajo posebno vrednost grajskega kompleksa. Na gradu se jih v toplem delu leta zadržuje (do sedaj videnih) 12 vrst, med katerimi so nekatere močno ogrožene. V Sloveniji je bilo do sedaj skupno evidentirano okoli 30 različnih vrst. Za posamezne vrste je grad ključno zatočišče in kotišče v zahodni Sloveniji. Te zaščitene živalske vrste igrajo pomembno vlogo pri ohranjanju dinamičnega ravnovesja v naravi. Izbrane grajske prostore je EUROBATS uvrstil na seznam mednarodno pomembnih podzemnih zavetišč za netopirje. Prisotnost

velikega števila vrst netopirjev na gradu Rihemberk je bila osnova za uvrstitev doline Branice med območja Natura 2000.

V okviru programa EPK 2025 bodo v posameznih izpraznjenih delih gradu postavljene video in avdio instalacije, ustvarjene s skrbnim beleženjem življenja kolonij netopirjev in njihovih značilnih ultrazvočnih vokalizacij v sodelovanju z raziskovalci netopirjev z Univerze v Ljubljani, ki bodo združeni v različne umetniške video posnetke in zvočne slike. K sodelovanju je povabljen izjemni, večkrat nagradjeni slovenski multi-medijski umetnik Andrej Zdravič, ki filme ustvarja z dolgotrajnim opazovanjem in snemanjem narave in njenih prvin ter zvočno obdelavo (razstave s stalno postavitvijo njegovih del so Vodni valovi v Exploratoriumu v San Franciscu in Skrivnosti Soče in gozda v Triglavskem narodnem središču Trenta). Drugi pomembni sodelujoči bo Boštjan Perovšek: glasbenik, skladatelj in pionirski umetnik zvočnih kulis ustvarja eksperimentalno elektroakustično glasbo, še posebej bioakustično glasbo, ki temelji na zvokih živali, zlasti žuželk. Perovšek je nagradjen tudi s prestižno Valvasorjevo nagrado za zvok v muzejih. Instalacije ne bodo preprosti urejeni posnetki premikov in zvokov živali, temveč bodo umetniško interpretirale teme, ki so povezane z netopirji, a po naravi človeške: kako se premikamo v analognem okolju in kako prepoznavamo, potiskamo in gradimo ovire v digitalnem? Kako dojemamo prostor in kako na nas vplivajo različne plasti materialnega sveta: zlasti tiste, ki jih ne moremo videti, slišati?

Netopirska dogodivščina bo dogodek za omejeno skupino obiskovalcev, nekakšen voden nočni ogled gradu. Zvečer bo skupino ob vhodu v grad pozdravil in nagovoril kostumiran igralec, ki jih bo vodil skozi grad in dvorišče, skozi zgodbo o stavbi in netopirjih. Da bodo lahko slišali njihove neslišne zvoke in jih opazovali, ko bo padel mrak, se bodo morali obiskovalci s sluškami v temi in tišini premikati po različnih delih gradu.

Partnerji: Mestna občina Nova Gorica (Nataša Kolenc); Zavod Svitar; dr. Klemen Koselj; Fluks in decibel (SLO).«

(Vir: Bid book Go borderless, Kandidatura za Evropsko prestolnico kulture, November 2020)

Projekt bo neposredno prispeval k doseganju:

- strateškega cilja Nove Gorice »Revitalizacija kulturne dediščine«,
- čezmejnega strateškega cilja »Kultura kot sila razvoja – posodobitev čezmejne dediščine«,
- potencialne koristi »Moč skupne zgodovine nas združuje za prihodnost, namesto da nas pretekli odnosi delijo«

in k doseganju ciljev EPK 2025:

- Cilj2: Zeleno, živahno mesto z visoko kakovostjo življenja:
Projekt povečuje vlogo kreativnih industrij prispeva k ustvarjanju delovnih mest, predvsem pa vključuje prebivalstvo v razprave o pomenu okolja, ohranjanja vrst in habitatov.
- Cilj3: Inovativno mesto s podjetniško miselnostjo:
Projekt uvaja inovativna orodja v turizmu.

1.1.2. Geografska lega ter obseg Mestne občine Nova Gorica z naselji

»Občina je razdeljena na 19 krajevnih skupnosti s 44 naselji: Banjšice, Branik (Branik, Preserje, Spodnja Branica, Steske, Pedrovo), Čepovan, Dornberk (Brdo, Budihni, Dornberk, Draga, Potok pri Dornberku, Saksid, Tabor, Zalošče), Gradišče nad Prvačino, Grgar, Grgarske Ravne - Bate (Grgarske Ravne, Bate, Dragovica), Kromberk - Loke (Kromberk, Loke), Lokovec, Lokve - Lazna (Lokve, Lazna), Nova Gorica (Nova Gorica, Pristava), Osek - Vitovlje (Osek, Vitovlje), Ozeljan (Ozeljan, Šmihel), Prvačina, Ravnica (Ravnica, Podgozd), Rožna Dolina (Ajševica, Rožna Dolina, Stara Gora), Solkan (Solkan, Šmaver, Sveta

Gora), Šempas, Trnovo (Trnovo, Nemci, Voglarji).

Meji na sosednje občine Gorica (Italija), Brda, Kanal, Tolmin, Idrija, Ajdovščina, Komen, Miren-Kostanjevica, Šempeter-Vrtojba in Renče-Vogrsko.

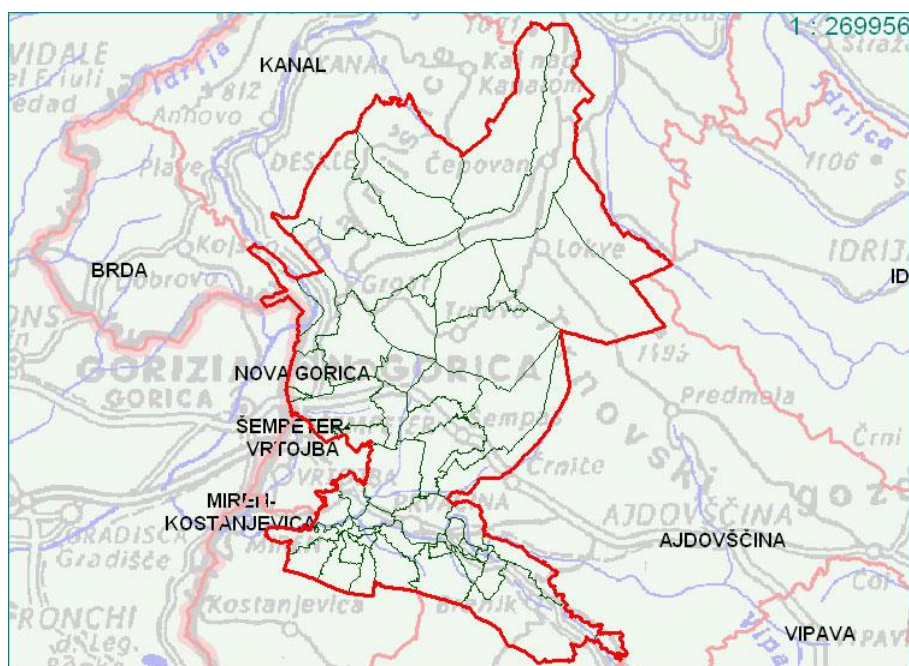
Za Mestno občino Nova Gorica je značilna lega na prehodu med Sredozemljem, Alpami in celinsko Evropo. Podnebje je prehodno submediteransko z veliko sonca, s povprečno milimi in vlažnimi zimami ter vročimi poletji. Na klimatske razmere pa delno vpliva tudi kraško podnebje. Ozemlje je zelo razgibano. Razprostira se po različnih naravnih enotah, ki jih povezujejo soške vode. Na skrajnem severozahodu leži hrib Sabotin. Hriboviti svet se nadaljuje na levi strani Soče z zahodnim delom Visokega Krasa, to je skrajnimi severozahodnimi odrastki Dinarskega gorovja, kamor sodita planoti Banjšice in Trnovski gozd. Planoti z vseh strani obkrožajo globoko vrezane doline, in sicer na zahodu Soška dolina, na vzhodu in jugu planoti ločuje izrazito suha dolina Čepovanski dol, na severu pa se površje strmo prevesi v dolino Idrijce. Nekoliko bolj postopen prehod je na jugozahodni strani, kjer se Banjšice v stopnjah spuščajo proti Grgarski kotlinici, ta pa pri Solkanu na Soško ravnino. Na južnem delu se ozemlje povzpne na Kras, osrednji del ozemlja pa predstavlja vinorodna Spodnja Vipavska dolina. Velik pomen igra geostrateška in prometna lega Mestne občine Nova Gorica med Padsko nižino na jugozahodu, dolino Soče, ki se na severu zajeda daleč v Alpe, in osrednjo Slovenijo, od koder vodijo poti tudi proti Panonski nižini na severovzhodu«.

(Vir: Mestna občina Nova Gorica <https://www.nova-gorica.si/mestna-obcina>)

Slika 2: Lokacija Mestne Občine Nova Gorica v Sloveniji

Vir: Wikipedija

Slika 3: Občina Nova Gorica

Vir: Kam. si

1.1.3. Podatki o prebivalstvu

Občina Nova Gorica je del goriške statistične regije. Meri 280 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 10. mesto.

»Sredi leta 2020 je imela občina približno 31.880 prebivalcev (približno 16.040 moških in 15.850 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 9. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 114 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu večja kot v celotni državi (104 prebivalci na km²).

Število živorojenih je bilo nižje od števila umrlih. Naravni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej v tem letu negativen, znašal je -3,8 (v Sloveniji -2,5). Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej pozitiven, znašal je 3,1. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil negativen, znašal je -0,7 (v Sloveniji 6,2).

Povprečna starost občanov je bila 45,5 leta in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (43,6 let).

Med prebivalci te občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 166 oseb, starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino višja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 136). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju hitreje kot v celotni Sloveniji. Podatki, prikazani po spolu, pokažejo, da je bila vrednost indeksa staranja za ženske v vseh slovenskih občinah, razen v treh (Dobrovnik/Dobronak, Jezersko in Loški Potok), višja od indeksa staranja za moške. V občini je bilo – tako kot v večini slovenskih občin – med ženskami več takih, ki so bile stare 65 let ali več, kot takih, ki so bile stare manj kot 15 let; pri moških je bila slika enaka.

V občini je delovalo 16 vrtcev, obiskovalo pa jih je 1.108 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1–5 let, jih je bilo 76 % vključenih v vrtec, kar je manj kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (81 %). V tamkajšnjih osnovnih šolah se je v šolskem letu 2020/2021 izobraževalo približno 2.940 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 1.110 dijakov. Med 1.000 prebivalci v občini je bilo 39 študentov in 8 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 39 študentov in 7 diplomantov.

Med osebami v starosti 15 let–64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 68 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), to je več od slovenskega povprečja (66 %).

Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v tej občini v bruto znesku za približno 3 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 2 % nižja.

Med 1.000 prebivalci občine jih je 624 imelo osebni avtomobil. Ta je bil star povprečno 12 let.

V obravnavanem letu je bilo v občini zbranih 435 kg komunalnih odpadkov na prebivalca, to je 80 kg več kot v celotni Sloveniji«.

(Vir: Statistični urad RS)

Tabela 2: Statistični podatki Mestne Občine Nova Gorica

PODATKI ZA LETO 2020	OBČINA	SLOVENIJA
Površina km² - 1. januar	280	20.271
Število prebivalcev - 1. julij	31.881	2.100.126
Gostota naseljenosti - 1. julij	114	104
Povprečna starost prebivalcev - 1. julij	45,5	43,6
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-0,7	6,2
Število zaposlenih oseb (po delovnem mestu)	13.131	794.623
Stopnja delovne aktivnosti (%)	67,5	65,6
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	1.185,18	1.208,65
Prihodek podjetij (1.000 EUR)	1.365.068	113.691.184
Povprečna starost osebnih avtomobilov (leta) - 31. december	12,2	10,4

(Vir: Statistični urad Republike Slovenije)

1.1.4. Naselje Branik

Slika 4: Lega Krajevne skupnosti Branik v Mestni občini Nova Gorica

(Vir: Mestna občina Nova Gorica)

Branik leži v Vipavski dolini, v dolini hudourniške reke Branice, pritoka reke Vipave, na obrobju planote Komenskega Krasa. Krajevno skupnost Branik, ki je ena večjih v Mestni občini Nova Gorica, sestavljajo naselja Branik, Preserje, Spodnja Branica, Steske in Pedrovo. V Krajevni skupnosti Branik živi 1600 prebivalcev. Imajo osnovno šolo, otroški vrtec, krajevni urad, zdravstveno in zobozdravstveno ambulanto, pošto, banko in trgovine. V Braniku je tudi sedež župnije. Čeprav je večina aktivnega prebivalstva zaposlenega izven kmetijstva, je Branik pomemben in poznan prav na tem področju, in sicer po dobrih in uspešnih vinogradnikih, sadjarjih in vinarjih. V krajevni skupnosti je ustanovljenih več kot 120 obratovalnic samostojnih podjetnikov in gospodarskih družb z najrazličnejšimi vrstami in obsegom dejavnosti. Lesna industrija je v preteklosti zaposlovala veliko domačinov.

(Vir: www.branik.si)

1.2 PREDSTAVITEV IZDELOVALCA DIIP

Podjetje Zelen in partnerji d.o.o., Kostanjeviška cesta 37, Pristava, 5000 Nova Gorica je bilo ustanovljeno leta 2007 in od vsega začetka se ukvarja z izdelavo investicijske dokumentacije. Direktorica in avtorica tega dokumenta Mirjana Zelen ima 21 let delovnih izkušenj pri izdelavi investicijske dokumentacije za javni sektor, skladno z vsakokratno veljavno zakonodajo na predmetnem področju. Sprva je izkušnje s izdelavo investicijske dokumentacije pridobivala kot vodja FRS v srednje velikem javnem zavodu s področja zdravstva, od leta 2008 kot direktorica podjetja Zelen in partnerji d.o.o.

V obdobju 2001 – 2022 je izdelala preko 200 investicijskih dokumentov, in sicer dokumente identifikacije investicijskih projektov, investicijske programe in predinvesticijske zasnove. Vsi izdelani dokumenti so bili ustrezni in potrjeni s strani pristojnih organov.

2 ANALIZA STANJA Z OPISOM RAZLOGOV ZA INVESTICIJSKO NAMERO

Grad Rihemberk se nahaja Braniku, ki leži v Vipavski dolini, v dolini reke Branice, na obrobju planote Komenskega Krasa. Branik je eno od naselij, ki sestavljajo Krajevno skupnost Branik, ki šteje 1600 prebivalcev in je tako ena večjih v Mestni občini Nova Gorica. Naselje je znano po vinogradništvu, vinarstvu in sadjarstvu. V preteklosti je veliko domačinov zaposlovala lesna industrija.

(Vir: www.branik.si)

Slika 5: Pogled na stolp gradu Rihemberk in naselje Branik v Braniški dolini, del Vipavske doline

(Vir: MONG, Foto: Muvi Media).

Grad Rihemberk je enkraten spomenik kulturne in naravne dediščine. Gre za enega najlepših gradov v Sloveniji ter za največji in najstarejši grad v Goriški regiji in njeni bližnji okolici. Stoji na kopastem griču sredi strmega pobočja hriba Golec nad Branikom, na nadmorski višini 203 m. Zgradili naj bi ga ministeriali Goriških grofov, gospodje Rihemberški, konec 12. stoletja. Končno zgodovinsko podobo je gradu dala družina Lanthieri, ki je grad v popolno last dobila leta 1649 in ga obdržala vse do druge svetovne vojne.

(Vir: MONG, projekt RESTAURA, DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno-zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana)

Slika 6: Grad Rihemberk na obronku Krasa nad Braniško dolino

(Vir: MONG, Foto Dejan Šuc, ARCTUR)

Grad Branik – Rihemberk je bil 6. oktobra leta 1999 z vladnim odlokom razglašen za kulturni spomenik državnega pomena. Kot enota nepremične kulturne dediščine je registriran od leta 1952, pod evidenčno številko dediščine (EŠD) 40.

(Vir: Odlok o razglasitvi gradu Branik (Rihemberk) za kulturni spomenik državnega pomena, Uradni list RS, št. 81/99, 22/02, 16/08 – ZVKD-1 in 19/08)

V odloku je navedeno, da ima grad zaradi kulturnih, arheoloških, krajinskih, umetnostno-arhitekturnih, zgodovinskih in drugih izjemnih lastnosti poseben pomen za Republiko Slovenijo in da se ga zato razglaša za kulturni spomenik državnega pomena z lastnostmi arhitekturnega spomenika, kulturne krajine in zgodovinskega spomenika. Varstveni režim prepoveduje posege, ki niso podrejeni ohranjanju in vzdrževanju varovanih kulturnih, arheoloških, krajinskih, umetnostno-arhitekturnih in zgodovinskih lastnosti. Vplivno območje spomenika obsega vse površine v oddaljenosti 250 m od meje spomenika in območja v širši oddaljenosti, na katerih bi bili postavljeni objekti ali zasajene kulture, ki bi s svojo velikostjo, obliko ali funkcijo lahko negativno vplivali na spomenik.

Istega leta je bil grad podržavljen. Prej evidentiran kot Splošno ljudsko premoženje občine Nova Gorica je leta 1999 prešel v last Republike Slovenije, pod upravljanje Ministrstva za kulturo.

(Vir: Zakon o lastninjenju kulturnih spomenikov v družbeni lastnini (Uradni list RS, št. 89/99 in 107/99 – popr.)

Republika Slovenija ni imela dovolj finančnih in drugih virov za ustrezno obravnavo razmeroma velikega števila kulturnih spomenikov v njeni lasti. Posledično se je leta 2011 tudi grad Rihemberk znašel na seznamu državnih gradov in podobnih nepremičnin, ki so bili predlagani za prodajo. To dejstvo je v lokalnem okolju sprožilo nezadovoljstvo in odpor, katerega posledica je bil začetek postopkov za neodplačen prenos lastništva gradu z Republike Slovenije na Mestno občino Nova Gorica.

MO Nova Gorica je v začetku leta 2013 tako z Vlado RS sklenila Pogodbo o neodplačnem prenosu spomenika državnega pomena grad Branik – Rihemberk, s katero se je lastništvo gradu preneslo na MO Nova Gorica.

(Vir: MONG, DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk; december 2015)

OPIS IN ZGODOVINA GRADU

Grad je pretežno zgrajen iz kamna. Postavljen je bil na arealu prazgodovinskega gradišča. Ima izstopajočo zgodnjerednjeveško zasnovo in je pozidan v obliki nepravilnega peterokotnika. V grajskem jedru dominira mogočen valjast, 27 metrov visok gotski stolp iz 13. stoletja, ob katerem je pozidana gotska grajska kapela, na drugi strani pa baročni palacij. Grajsko jedro je obdano z renesančnim obzidjem z okroglimi obrambnimi stolpi (t.j. rondelami) iz 16. stoletja in z medgradjem. Dokončno podobo naj bi grad dobil v 18. stoletju, ko je bil spremenjen v renesančno-baročno rezidenco. Večje prezidave z romantičnimi prvini obzidij naj bi izvedli tudi v 19. stoletju. Ponekod je še vidna najstarejša, romanska zasnova gradu.

Grad je dostopen iz dveh strani: iz braniške ter iz komenske strani, od kjer se grad pokaže v vsej svoji lepoti. Pod južnim pobočjem gradu leži nekdanji vrt z obzidjem, ki je delno še danes ohranjen. Po značilnostih vhodnega portala sodi vrt v baročno obdobje gradu. Je v zasebni lasti.

(Vir: MONG, DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana)

Grad je med 1. svetovno vojno avstro-ogrski vojski služil kot vojna bolnica v zaledju soške fronte, med drugo svetovno vojno pa so ga partizani po zavzetju zažgali in minirali. Obnovitvena dela na gradu so se začela takoj po vojni, ko so obnovili streho na vhodnem poslopju ter renesančni bastiji. Zunanje obzidje je bilo sanirano do leta 1957, v letih 1966 – 1975 pa so delno pozidali severni palacij, kleti zahodnega dela ter kleti in višja nadstropja vzhodnega dela. Pozidava in rekonstrukcija palacija je bila opravljena do leta 1986. Slabo upravljanje gradu brez dolgoročne strategije prenove ter odrinjenost lokalne skupnosti od odločanja je pripeljalo grad Rihemberk v nevzdržno stanje, ko je grad propadal, kljub temu, da je bilo v povojno obnovo gradu vloženih že veliko sredstev.

V letih 2011 – 2015 je bila, z intenzivnim vključevanjem braniške lokalne skupnosti in aktivnih posameznikov, oblikovan okvir razvojne vizije gradu.

(Vir: DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk; december 2015, MONG)

V letih 2016 in 2017 je bil grajski kompleks očiščen, zagotovljena je bila osnovna varnost spomenika in obiskovalcev ter vzpostavljena organizacijska struktura, ki je omogočila, da je bil grad junija 2017 odprt za javnost. Dogodek odprtja gradu Rihemberk za javnost dne 15.6.2017 je bil v javnosti sprejet z veliko naklonjenostjo, ki se je ohranila tudi v letih, ki so sledila. V letih 2017 in 2018 so bila opravljena najnujnejša popravila grajskih streh – kot prvo popravilo strehe nad grajsko kapelo in pripadajočimi prostori.

Slika 7: Slavnostno odprtje gradu za javnost v letu 2017

(Vir: Arhiv Mestna občina Nova Gorica, foto David Verlič)

Slika 8: Obnovljena streha grajske kapele in sosednje stavbe

(Vir: MONG, foto Nataša Kolenc)

MONG je ohranjanje kulturnega spomenika, izboljševanje njegove podobe ter zagotavljanje dostopnosti in interpretacije dediščine gradu nadgrajevala tudi v sledečih letih 2019, 2020, 2021 in 2022. Največji napredek je prinesla realizacija projekta Grad Rihemberk – obnova dela streh, fasad in obzidij, sofinanciranega v letu 2020 s strani Ministrstva za kulturo ter realizacija projekta Interreg SLO-ITA »Zelena infrastruktura, ohranjanje in izboljšanje stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov ob rekah«

(akronim GREVISLIN), s pomočjo katerega so bili za obiskovalce urejeni prvi notranji prostori gradu - Infoteka Natura 2000 Grad Riheemberk, sanitarije, prvi del kanalizacijskega omrežja ter čistilna naprava za čiščenje odpadnih vod z gradu.

Slika 9: Grad Riheemberk pred obnovo streh, fasad in obzidij

(Vir: MONG, foto Boris Macarol)

Slika 10: Grad Riheemberk po obnovi streh, fasad in obzidij v 2020

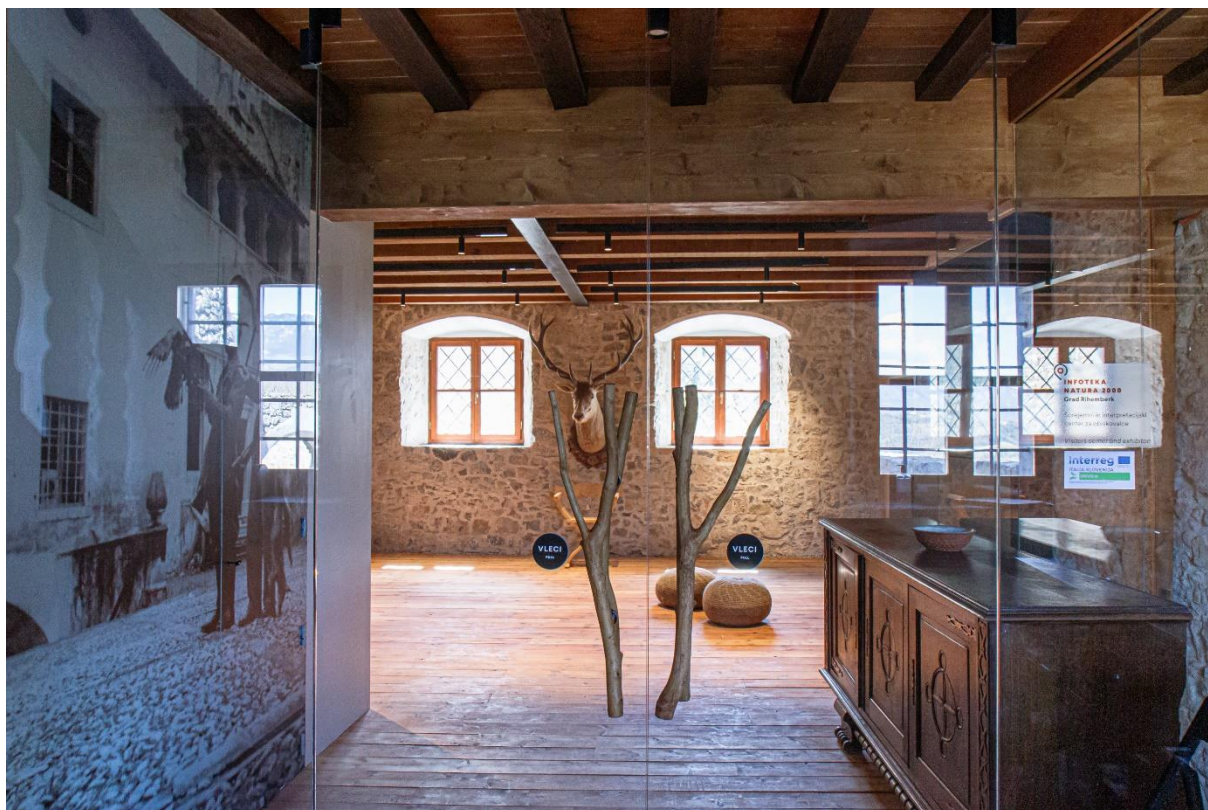
(Vir: MONG, foto Muvi Media)

Slika 11: Prostor vhodnega poslopja gradu Rihemberk pred urejanjem Infoteke Natura 2000

(Vir: MONG, foto 2Lindens)

Slika 12: Prostori vhodnega poslopja gradu Rihemberk po ureditvi Infoteke Natura 2000

(Vir: MONG, foto Mateja Pelikan)

NARAVOVARSTVENI POMEN GRADU RIHEMBERK

Grad Rihemberk je zelo pomembno **zatočišče več visoko ogroženih in zavarovanih vrst netopirjev**. Zaradi ketišča velikega podkovnjaka in vejicatega netopirja je bil uvrščen v območje Natura 2000 ter v seznam ključnih podzemnih zatočišč netopirjev v okviru sporazuma EUROBATS (sporazum v okviru Banske konvencije - Konvencije o varstvu selitvenih vrst prostoživečih živali). V prostorih gradu je bilo do sedaj opaženih 10 vrst od 28 trenutno prisotnih vrst netopirjev v Sloveniji, na dvoriščih pa so zabeležili še dve dodatni vrsti. Grad Rihemberk je v Sloveniji na drugem mestu takoj za gradom na Goričkem po številu vrst netopirjev, ki uporabljajo posamično zgradbo za zatočišče. Ketišče velikih podkovnjakov na gradu Rihemberk je po številu, ki tu kotijo, najštevilčnejše v zahodni Sloveniji. Na grad se priselijo v začetku aprila. Poleg velikih podkovnjakov je na gradu tudi ketišče vejicatih netopirjev. Tudi za te velja, da je njihovo število, ki kotijo na gradu, najštevilčnejše v zahodni Sloveniji. Prezimovališče te vrste v Sloveniji praviloma ne poznamo. Na grad se skupine priselijo v prvi polovici maja, zapustijo pa ga v začetku avgusta.

Samice imajo na gradu t. i. porodne kolonije, mladiče nato hranijo, da odrastejo in jeseni lahko zapustijo grad. V letih 2004, 2005 in pozneje so poskušali kolonijo netopirjev preseliti iz zahodnega stolpa v kletne prostore. Preselitev je bila le delno uspešna, saj netopirji niso sprejeli prostorov, ki so jih jim namenili, so pa odšli v druge prostore, tako da bo vhodni stolp mogoče obnoviti in ga nameniti različnim dejavnostim. Domnevalo se je, da bodo netopirji obrambne stolpe rondele sprejeli za svoje, vendar jim očitno klimatske razmere v njih niso ustrezale v tolikšni meri. Iz tega razloga bo treba ohraniti tiste prostore, kje se netopirji počutijo dobro in jim ustrezajo, zato se načrtuje, da prostorov na gradu, v katerih se nahajajo netopirji, ne bodo obnavljali in bodo ostali zaprti za javnost.

Na gradu Rihemberk je prisotna še ena ranljiva in zavarovana vrsta živali, in sicer veliki pupki (*Triturus carnifex*). Veliki pupek je zavarovan ter je tudi kvalifikacijska vrsta potencialnega območja Natura 2000 – Dolina Branice.

Pri izvajanju del revitalizacije gradu Rihemberk je posebna pozornost namenjena tudi varovanju teh živalskih vrst. Obenem pa le-te predstavljajo potencial za vključitev v turistično ponudbo gradu.

(Vir: MONG, DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana)

Tabela 3: Izpis iz Registra kulturne dediščine

REPUBLICA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Register nepremične kulturne dediščine

iskanje seznam pravilnik okoli ešd:

OPIS ENOTE NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE©

IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Evidenčna številka enote: 40
Ime enote: Branik - Grad Rihemberk

OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: stavbe
Tip enote: profana stavbna dediščina
Obseg enote: območje
Tipološka gesla enote: gradišče, grad
Tekstualni opis enote: Razsežna srednjeveška utrdba (na mestu gradišča) z zunanjim obrambnim zidom in stolpi, stanovanjskimi trakti, cisternami in s poudarjenim osrednjim romanskim stolpom. Prva omemba seže v leto 1230.
Datacija enote: prazgodovina, 12. stol., druga četrtina 13. stol., 1230, prva polovica 16. stol., 1500, 1533, druga četrtina 20. stol., 1944
Avtor(ji):
Varstvene usmeritve: stavbe, parki in vrtovi; arheološka najdišča

LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje: BRANIK
Občina: NOVA GORICA
Lokacija: Grad stoji na razglednem griču nad dolino Branice.

PRISTOJNOSTI

Območna enota: ZVKD Nova Gorica

RAZGLASITEV

Vrsta spomenika: spomenik državnega pomena
Akt razglasitve: Odlok o razglasitvi gradu Branik (Rihemberk) za kulturni spomenik državnega pomena, Ur.l. RS, št. 81/99-3810, 22/2002-970, 19/2008-642
Vrsta razglasitve: stalna razglasitev do preklica
Veljavnost razglasitve: 6.10.1999 -

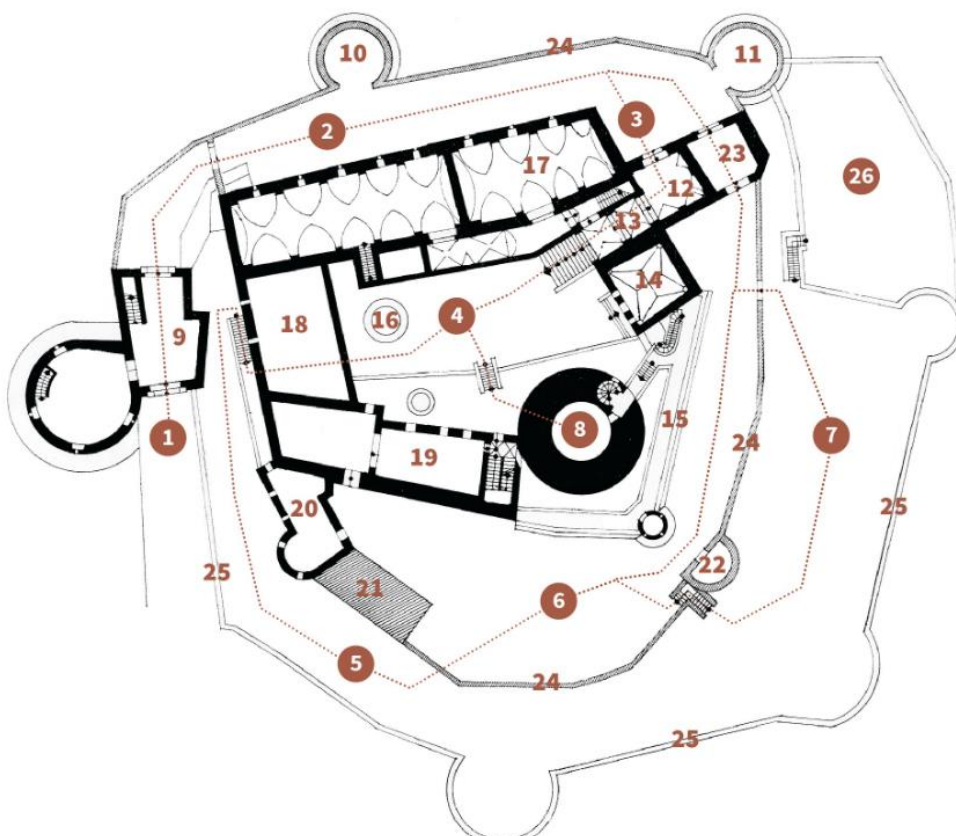
(Vir: Register kulturne dediščine <http://giskd2s.situla.org/rkd/>)

Tabela 4: Splošni podatki o gradu Rihemberk

01-4.1	EŠD	40
01-4.2	IME ENOTE	BRANIK – Grad Rihemberk
01-4.3	OBČINA	Nova Gorica
01-4.4	KATASTRSKA OBČINA	Branik
01-4.5	PARCELNE ŠTEVILKE	*88/1, *88/2, *89, 131, 132/1, 132/2, 4888/13, 4888/14, 4888/9, 4927/1 (del parcele: srednji del parcele, na Z od meje s parcelo 132/2, na V do meje s parcelo 82/11), 60/1, 60/3, 60/5, 61/1, 61/3, 61/5, 62/1, 62/5, 65/1, 65/4, 66, 67, 68/1, 68/2, 68/3, 68/4, 69, 72/1, 72/2, 72/5, 72/8, 73, 74, 75/2, 75/4 vse k. o. Branik
01-4.6	LASTNIK	Mestna občina Nova Gorica, Trg Edvarda Kardelja 1, 5000 Nova Gorica – parcele št. *89, *88/2, 74, 73, 67, 66, 68/1, 65/1 Ostalo: Republika Slovenija, Gregorčičeva ulica 20, 1000 Ljubljana in drugi lastniki.
01-4.7	UPRAVLJAVEC	Mestna občina Nova Gorica, Trg Edvarda Kardelja 1, 5000 Nova Gorica – za parcele v njeni lasti.
01-4.8	NAROČNIK KONSERVATORSKEGA NAČRTA	Mestna občina Nova Gorica, Trg Edvarda Kardelja 1, 5000 Nova Gorica
01-4.9	NOSILEC POSEGA	Mestna občina Nova Gorica, Trg Edvarda Kardelja 1, 5000 Nova Gorica – za parcele v njeni lasti.
01-4.10	PRISTOJNA STROKOVNA SLUŽBA	ZVKDS OE Nova Gorica
01-4.11	ZANJO: VODJA OE	Ernesta Drole, prof. zgod. in soc.
01-4.12	KONSERVATORSKI NADZOR:	Mitja Mozetič, univ. dipl. inž. arh.

(Vir: Grad Rihemberk - Konservatorski načrt, ZVKDS Restavratorski center, 2018)

Slika 13: Tloris gradu Rihemberk z označenimi poimenovanji delov gradu

1 Vhod v grad	14 Grajska kapela
2 Prehod v medgradju	15 Prvotno obrambno obzidje
3 Vhod v osrednji del gradu	16 Vodnjak
4 Osrednje dvorišče	17 Severni trakt gradu (severni palacij)
5 Južna obrambna ploščad	18 Zahodni trakt gradu (zahodni palacij)
6 Južno dvorišče	19 Južni trakt gradu (južni palacij)
7 Vzhodni obrambni plato	20 Bivalni trakt s stolpičem
8 Grajski stolp	21 Gospodarsko poslopje
9 Vhodno poslopje s stolpom	22 Jugovzhodni obrambni stolpič
10 Severni obrambni stolpič	23 Nadkriti prehod
11 Severovzhodni obrambni stolpič	24 Drugo obrambno obzidje
12 Kvadratni stolp	25 Tretje obrambno obzidje s topovskimi položaji
13 Vezni trakt s stopniščem	26 Grajski vrt

(Vir: spletna stran Grad Rihemberk, <https://rihemberk.com/spoznajte-grad>)

REALIZIRANE AKTIVNOSTI MESTNE OBČINE NOVA GORICA OD PREVZEMA LASTNIŠTVA GRADU LETA 2013

Od podpisa Pogodbe o neodplačnem prenosu spomenika državnega pomena grad Branik – Rihemberk (EŠD 40) z dne 5. 1. 2013 je Mestna občina Nova Gorica **realizirala naslednje naloge**:

ADMINISTRATIVNE NALOGE IN STROKOVNE PODLAGE:

V letih 2013 - 2016:

- sprejem sklepa na Mestnem svetu Mestne občine Nova Gorica o razglasitvi gradu Branik-Rihemberk za javno infrastrukturo na področju kulture, februar 2013;
- pregled in pridobitev obstoječe dokumentacije na INDOK centru, januar 2014;
- vknjižba lastninske pravice, januar 2014;
- izdelava certifikata geodetskega načrta za pripravo projektne dokumentacije, februar 2014;
- izdelava načrta arhitekture obstoječega stanja, maj 2014;
- izvedba delavnice s strokovno in zainteresirano javnostjo – priprava idejne zasnove za revitalizacijo gradu Rihemberk, junij 2014;
- obisk prof. Edwarda de Bono na gradu Rihemberk z namenom vključitve vsebin kreativnega razmišljanja v projekt revitalizacije gradu, september 2014;
- pridobitev poročila o stanju netopirjev in njihovih habitatov na gradu Rihemberk z vsemi dotedanjimi študijami;
- prijava na razpis Norveškega finančnega mehanizma/projekt HIST-CAST – neuspešno;
- izdelava digitalnega prostorskega modela gradu;
- izdelava elaborata za določitev poti ogleda gradu-Rihemberk (ureditev t. i. varne poti skozi grajski kompleks), 2014;-izdelava elaborata Projekt revitalizacije grad Rihemberk – novelacija, november 2014;
- izdelava dokumenta identifikacije investicijskega projekta (DIIP) Revitalizacija gradu Rihemberk, december 2015;
- izdelava načrta Grad Rihemberk Varnostne ureditve grajskega kompleksa gradu, april 2014.

OBNOVA GRADU OZIROMA NJEGOVIH DELOV, INVESTICIJSKO-VZDRŽEVALNA DELA

V letu 2016:

- začetek izvedbe del po načrtu varnostne ureditve za zaščito najbolj ogroženih delov kulturnega spomenika in odpiranje grajskega kompleksa za obiskovalce, s čiščenjem gradu in odstranjevanjem agresivne vegetacije.

V letu 2017:

- Obnova streh grajskih poslopij: pregled vseh streh, priprava popisa del in ocene vrednosti za izvedbo del na vseh strehah, pridobivanje soglasij, zbiranje ponudb izvajalcev;
- izvedba obnovitvenih del v obsegu izvedljivem glede na razpoložljiva finančna sredstva – obnova streh nad grajsko kapelo, veznim objektom in Kvadratnim stolpom; dela financirana iz občinskega proračuna za leto 2017 in začeta v letu 2017, zaključena januarja 2018.

V letu 2018:

- Nadaljevanje čiščenja širšega območja gradu: vzdrževanje v letu 2017 očiščenih površin, z odstranjevanjem odpadnega materiala, rastja, zlasti rastočega neposredno iz grajenih struktur (odstranjevanje agresivne vegetacije v SZ delu obzidja, uničevanje posameznih iz zidov rastočih dreves na drugih delih gradu);
- redno čiščenje in sečnja drevnine in grmovja v neposredni okolici gradu;
- vzdrževanje t. i. varne poti znotraj grajskega obzidja, v skladu z varnostnim načrtom izdelanim v letu 2014 (košnja, vzdrževanje ograj, opozorilnih tablic ipd.);
- dodatno urejanje sprejemne točke za obiskovalce (dodatna oprema za razstavljanje promocijskega materiala, ureditev električnega priključka na sprejemnem pultu (osvetlitev, delovanje elektronskih naprav ipd.);
- vzdrževanje krožne sprehajalne poti vzdolž grajskega obzidja;
- obnova streh grajskih poslopij: zaključek obnovitvenih del v obsegu izvedljivem glede na razpoložljiva finančna sredstva – obnova streh nad grajsko kapelo, veznim objektom in Kvadratnim stolpom; dela financirana iz občinskega proračuna za leto 2017 in začeta v letu 2017, zaključena januarja 2018;
- namestitev stavbnega pohištva v grajski dvorani v pritličju Severnega palacija gradu, z namestitvijo vrat s sistemom za zaklepanje, namestitev začasnih polken za zaščito in zatemnitev prostora (boljši pogoji za prireditve, delavnice in podobne programe);
- restavriranje vrat grajske kapele.

V letu 2019:

- redno čiščenje širšega območja gradu: vzdrževanje v predhodnih letih očiščenih površin v lasti MONG izven grajskega obzidja, z odstranjevanjem odpadnega materiala, košnjo, posekom in/ali trajnim uničevanjem plevela, grmovnic in dreves, zlasti rastočih neposredno iz grajenih struktur (odstranjevanje agresivne vegetacije rastoče iz obzidja, uničevanje posameznih iz zidov rastočega bršljana in dreves na drugih delih gradu – redni, ponavljajoči posegi z namenom postopnega dokončnega uničenja neželene agresivne vegetacije, ki uničuje grajene strukture gradu in ustvarja vtis neurejenosti);
- redna košnja novo urejenih travnih površin znotraj grajskega obzidja in izven njega;
- vzdrževanje t. i. varne poti znotraj grajskega obzidja, v skladu z varnostnim načrtom izdelanim v letu 2014 (vzdrževanje in čiščenje talnih površin, vzdrževanje ograj, opozorilnih tablic ipd.);
- vzdrževanje in dodatna oprema sprejemne točke za obiskovalce (priklop začasnega vodovodnega priključka za oskrbo gradu s tekočo vodo);
- vzdrževanje krožne sprehajalne poti okoli grajskega obzidja (zunanja pot);
- vzdrževanje novjših lesenih delov stavbnega pohištva in druge opreme ter druga manjša vzdrževalna dela;
- izvedba spomeniškovarstvenega projekta Branik – Grad Rihemberk: Vzdrževalna dela na delu streh, fasad in obzidij: projekt je bil na razpis Ministrstva za kulturo prijavljen januarja 2019, dela so bila začeta jeseni 2019 in zaključena spomladi 2020.
Dela so bila sofinancirana s strani Ministrstva za kulturo na podlagi Javnega razpisa za izbor kulturnih projektov na področju nepremične kulturne dediščine, ki jih v letih 2019-2020 sofinancira Republika Slovenija iz dela proračuna, namenjenega za kulturo (spomeniškovarstveni projektni razpis, oznaka: JPR2-SVP-2019-20); dela zaključena spomladi 2020;
- dokončanje obnove vrat v grajsko kapelo (restavriranje), vzdrževalni premaz grajskih vhodnih vrat, namestitev dodatnega lesenega zapirala;
- izvedene arheološke raziskave najbolj aktualnih predelov gradu, kjer je v bližnji prihodnosti predvideno urejanje komunalne in podobne infrastrukture za grad ali drugi ureditveni posegi (območje predvidene čistilne naprave s ponikovalnim poljem, vhodni prostor s predvidenim vodovodnim priključkom, območje vzhodnega grajskega platoja). Izvedeno v maju 2019 v okviru projekta RESTAURA.

V letu 2020:

- Redno čiščenje širšega območja gradu: vzdrževanje v predhodnih letih očiščenih površin v lasti MONG izven grajskega obzidja, z odstranjevanjem odpadnega materiala, košnjo, posekom in/ali trajnim uničevanjem plevela, grmovnic in dreves, zlasti rastočih neposredno iz grajenih struktur (odstranjevanje agresivne vegetacije rastoče iz obzidja, uničevanje posameznih iz zidov rastočega bršljana in dreves na drugih delih gradu – redni, ponavljajoči posegi z namenom postopnega dokončnega uničenja neželene agresivne vegetacije, ki uničuje grajene strukture gradu in ustvarja vtis neurejenosti);
- vzdrževanje t. i. varne poti znotraj grajskega obzidja, v skladu z varnostnim načrtom izdelanim v letu 2016 oziroma v skladu z varnostnim načrtom posodobljenim v letu 2020, s prilagoditvami na novo stanje in nove razmere;
- vzdrževanje in dodatna oprema sprejemne točke za obiskovalce (police-omara za tiskovine in drugi predstavitevni material za obiskovalce);
- vzdrževanje krožne sprehajalne poti okoli grajskega obzidja (zunanja pot);
- vzdrževanje novejših lesenih delov grajskega stavbnega pohištva in druge opreme ter druga manjša vzdrževalna dela;
- zagotavljanje urejenosti kulturnega spomenika v času odprtja za obiskovalce - redno vzdrževanje (košnja, čiščenje, obrezovanje, pletje ipd.) vseh zunanjih površin gradu znotraj grajskega obzidja tekom sezone odprtja med julijem in oktobrom 2020;
- pridobitev novega varnostnega načrta;

- izvedba spomeniškovarstvenega projekta Branik – Grad Rihemberk: Vzdrževalna dela na delu streh, fasad in obzidij: projekt je bil na razpis Ministrstva za kulturo prijavljen januarja 2019, dela so bila začeta jeseni 2019 in zaključena spomladi 2020. V celoti je bila obnovljena streha južnega palacija gradu ter popravljene strehe vhodnega poslopja s stolpom ter severnega in severovzhodnega obrambnega stolpiča. V celoti so bile urejene fasade vhodnega poslopja s stolpom, severnega in severovzhodnega obrambnega stolpiča (čiščenje in popravila kamnitih elementov, čiščenje in tesnjenje, fugiranje fasad). Urejeno in utrjeno je bilo zunanje grajsko obzidje med navedenimi stolpi v severozahodnem delu gradu.

Dela so bila sofinancirana s strani Ministrstva za kulturo na podlagi Javnega razpisa za izbor kulturnih projektov na področju nepremične kulturne dediščine, ki jih v letih 2019-2020 sofinancira Republika Slovenija iz dela proračuna, namenjenega za kulturo (spomeniškovarstveni projektni razpis, oznaka: JPR2-SVP-2019-20);

Skupna vrednost izvedenih del: 342.308,85 EUR z DDV, od tega Ministrstvo za kulturo 162.771,23 EUR z DDV in Mestna občina Nova Gorica 179.537,62 EUR z DDV (pogodbeno določeni obseg + nujna nepredvidena dela).

Potek in rezultat del je bil dokumentiran v dveh video filmih, krajšem in daljšem dokumentarnem filmu, objavljenih na

<https://www.facebook.com/gnomdoo/videos/200264567857573/> in

https://www.facebook.com/gnomdoo/videos/159675015943896/?so=channel_tab&r_v=all_videos_card.

V letu 2021:

V letu 2021 je Mestna občina Nova Gorica nadaljevala z obnovo objektov gradu Rihemberk in nadgrajevanjem njegovih vsebin za obiskovalce. Dela in druge aktivnosti so tekle kljub omejitvam zaradi epidemije bolezni Covid-19.

V letu 2021 se je začelo z obnovo prvih notranjih prostorov gradu, t. i. Infoteke Natura 2000 Grad Rihemberk, v sklopu projekta GREVISLIN, sofinancirano iz programa Interreg SLO-ITA. Dela so bila zaključena spomladi leta 2022.

OŽIVLJANJE GRADU, POVEČANJE NJEGOVE JAVNE DOSTOPNOSTI IN RABE

Odprtje gradu Rihemberk za javnost 15. 6. 2017:

- izvedena slavnostna otvoritev novo urejenega gradu ter odprta prva uradna sezona za obiskovalce:
 - o Mestna občina Nova Gorica je grad Rihemberk odprla za javnost z izvedbo slavnostne otvoritve in z namenom zagotovitev dostopnosti v poletni sezoni (do konca oktobra 2017). Po odprtju je bil omogočen prost dostop na grad za individualne obiskovalce ob sobotah, nedeljah in praznikih ter omogočen ogled za organizirane skupine v spremstvu (plačanega) usposobljenega vodnika tudi v vseh ostalih terminih preko celega leta. Ob vikendih in praznikih med 15. 6. in 31. 10. 2017 je grad obiskalo 3.333 evidentiranih tujih in domačih obiskovalcev.
- Organizacija oziroma so-organizacija več manjših in večjih javnih prireditev na gradu Rihemberk v letu 2017 in sicer:
 - o 15. 6. 2017 Slavnostna otvoritev gradu Rihemberk, s programom na lokaciji sami;
 - o 26. 8. 2017 Mednarodna noč netopirjev na gradu Rihemberk, v sodelovanju z Zavodom RS za varstvo narave in Slovenskim društvom za proučevanje in varstvo netopirjev, v okviru mednarodne akcije;
 - o 27. 8. 2017 B'ndimska kvaternica na gradu Rihemberk, tradicionalni vaški sejem v Braniku s programom vezanim na grad;
 - o 19. 9. 2017 Praznovanje 70-letnice Nove Gorice, javni vodeni ogled gradu v okviru praznovanj Mestne občine Nova Gorica;
 - o 30. 9. 2017 Po starih poteh gradu Rihemberk, prireditev v sklopu Dnevov evropske kulturne dediščine in Tedna kulturne dediščine 2017, pod skupno temo Voda – od mita do arhitekture;
 - o 29. 10. 2017 Rihemberške zgodbe skozi besedo in slike - zaključna prireditev pred zaprtjem ob koncu sezone 2018, predstavitev arhivskega materiala na temo gradu Rihemberk s strani domačinov.

Prireditve se je skupaj udeležilo okoli 700 obiskovalcev.

Skupno število obiskovalcev gradu v letu 2017 je tako preseгло število 4000.

Drugo v letu 2017:

- **(priprava na odprtje gradu za javnost):**
 - o nadaljevanje čiščenja območja gradu: odstranjevanje odpadnega materiala, rastja in drevnin v obzidju ter vegetacije;
 - o čiščenje in sečnja drevnin in grmovja v njegovi neposredni okolici;
 - o urejanje t. i. varne poti znotraj grajskega obzidja, v skladu z varnostnim načrtom izdelanim v letu 2014 (zavarovanje in odstranitev nevarnih delov, preprečevanje dostopa in nameščanje varnostnih ograj, ureditev varovalnih ograj ter urejanje in utrjevanje poti predvidene za ogled, ipd.);
 - o ureditev sprejemne točke za obiskovalce z ureditvijo sprejemnega pulta in klopi za sprejem obiskovalcev;

- čiščenje brežin okoli gradu;
 - ureditev krožne sprehajalne poti vzdolž grajskega obzidja izven gradu.
 - **Redne aktivnosti vezane na odprtje gradu za obiskovalce:**
 - Izvedba čistilne akcije s prostovoljci pred odprtjem gradu, 6. 4. 2017 – v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Branik in lokalnimi društvi;
 - redno vzdrževanje območja gradu tekom sezone odprtja med junijem in novembrom 2017.
 - **Ostale aktivnosti:**
 - sodelovanje z Goriškim muzejem pri iskanju možnosti skupnega upravljanja in oživiljanja gradu;
 - izvedena priprava strokovnih gradiv v zvezi z gradom Rihemberk (izdelan elaborat Vodnik po gradu Rihemberk – strokovno gradivo, za interno uporabo, 2017);
 - izvedeno sodelovanje MONG in Goriškega muzeja pri izobraževanju na temo gradu Rihemberka;
 - Izdelava elaborata/programa Interpretacija naravne in kulturne dediščine gradu Rihemberk (Osnovni vodeni ogled gradu za otroke nad 12 let in odrasle obiskovalce) ter Interpretacija naravne in kulturne dediščine gradu Rihemberk (Osnovni vodeni ogled gradu za skupine otrok od 6 do 12 let); zunanji izvajalec v sodelovanju z MONG.
 - izvedba izobraževanj za potencialne vodnike in interpretatorje kulturne in naravne dediščine gradu Rihemberk – kot priprava na odprtje gradu v letu 2017;
 - vzpostavitev organizacijske strukture za izvajanje obiskov gradu Rihemberk – v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Branik in lokalnimi društvi;
 - omogočanje prostega dostopa na grad za individualne in omogočanje dostopa za organizirane skupine v spremstvu usposobljenega vodnika,
 - vzpostavljena stalna kontaktna telefonska številka 051 201 910 ter elektronskega naslova za informiranje v zvezi z gradom ter koordinacijo obiskovalcev;
 - Vzpostavitev in aktivno delovanje Facebook strani Grad Rihemberk za informiranje obiskovalcev in ostale javnosti ter spodbujanje obiska lokacije. <https://www.facebook.com/rihemberk/>;
 - Redno informiranje javnosti glede dogajanja na gradu preko rednih kanalov obveščanja Mestne občine Nova Gorica ter komunikacijskih aktivnosti v okviru projekta RESTAURA, Revitalizacija zgodovinskih stavb s pomočjo shem javno-zasebnega partnerstva, pilotni projekt Grad Rihemberk,
 - <https://www.nova-gorica.si/projekti/2017020615044477/> in
 - <http://www.interreg-central.eu/Content.Node/RESTAURA.html>:
- V letu 2017 je bilo v različnih medijih objavljeno preko 40 različnih člankov in drugih medijskih prispevkov na temo gradu Rihemberk, njegove obnove in revitalizacije. Odprtje gradu za obisk - s pristopom postopne obnove – je bil, predstavljen kot pozitiven primer revitalizacije objekta v okviru predstavljanja dobrih praks.

V letu 2018:

- odprtje gradu za individualne obiskovalce v poletni sezoni 2018 (april 2018); število registriranih obiskovalcev gradu Rihemberk je v letu 2018 znašalo skoraj 4.400 ljudi.
- izvedba izobraževanja za interpretacijo naravne in kulturne dediščine gradu Rihemberk (Osnovni vodeni ogled gradu + delavnice za skupine otrok od 6 do 12 let), na osnovi elaborata izdelanega v 2017;
- izvedba brezplačnega testnega spoznavanja gradu za otroke OŠ Branik;
- izvajanje rednih delavnic za spoznavanje dediščine gradu za otroke v poletni sezoni (vodenje + delavnica, 6 izvedb, projekt LAS Kul-Stik), za individualne obiskovalce.

- izvajanje vodenih ogledov gradu za skupine, ob predhodni najavi (preko 500 udeležencev vodenj, omogočeno preko celega leta, tudi v zimski sezoni);
 - vzdrževanje organizacijske strukture za izvajanje obiskov gradu Rihemberk – v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Branik in lokalnimi društvi:
 - o omogočanje prostega dostopa na grad za individualne obiskovalce ob koncih tedna in praznikih, med aprilom in novembrom 2018;
 - o vzpostavljen stalni kontakt za posredovanje informacij o gradu Rihemberk in možnostih ogleda.
 - Vzpostavitev sistema/protokola za občasno oddajanje površin gradu različnim uporabnikom (fotografiranja, snemanja, poroke, pogostitve in podobno);
 - organizacija oziroma so-organizacija več manjših in večjih javnih prireditev na gradu Rihemberk v letu 2018 in sicer:
 - o 26. 4. 2018 *Otvoritev poletne sezone 2018 na gradu Rihemberk*, s programom na lokaciji sami;
 - o 30. 4. 2018 *Botanični pohod dveh gradov med Rihemberkom in Štanjelom*, Festival kraška gmajna 2018;
 - o 1. 9. 2018 *Srečanje lastnikov starodobnih vozil* na gradu Rihemberk z ogledom vozil in gradu;
 - o 29. 9. 2018 *Rihemberške zgodbe v besedi in sliki 2018: Rihemberški dolnji grad*; Dnevi evropske kulturne dediščine 2018;
 - o 13. 10. 2018 *Mednarodna noč netopirjev na gradu Rihemberk*, v sodelovanju z Zavodom RS za varstvo narave in Slovenskim društvom za proučevanje in varstvo netopirjev, v okviru mednarodne akcije;
- Prireditev se je udeležilo preko 600 obiskovalcev.

- Vzdrževanje delovanja stalne kontaktne telefonske številke ter elektronskega naslova za informiranje v zvezi z gradom ter koordinacijo obiskovalcev (angažiranje zunanje izvajalke).
- Aktivno delovanje Facebook strani Grad Rihemberk za informiranje obiskovalcev in ostale javnosti ter spodbujanje obiska lokacije. <https://www.facebook.com/rihemberk/>.
- Redno informiranje javnosti glede dogajanja na gradu preko rednih kanalov obveščanja Mestne občine Nova Gorica ter komunikacijskih aktivnosti v okviru projekta RESTAURA, Revitalizacija zgodovinskih stavb s pomočjo shem javno-zasebnega partnerstva, pilotni projekt Grad Rihemberk.
- <https://www.nova-gorica.si/projekti/2017020615044477/> in
- <http://www.interreg-central.eu/Content.Node/RESTAURA.html>:
- V letu 2018 je bilo v različnih medijih objavljeno **veliko število različnih člankov in drugih medijskih prispevkov na temo gradu Rihemberk, njegove obnove in revitalizacije. Odprtje gradu za obisk - s pristopom postopne obnove – je bil, predstavljen kot pozitivni primer revitalizacije objekta v okviru predstavljanja dobrih praks.**
- Vključitev aktivnosti Upravljanje objektov kulturne dediščine (npr. gradu Rihemberk) v program dejavnosti novoustanovljenega Zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina.
- Priprava Namere za oddajo gradu Rihemberk v brezplačno uporabo nevladnim organizacijam s statusom delovanja na področju kulture, za izvajanje programov za obiskovalce (zagotavljanje dostopnosti, predstavljanje in interpretiranje dediščine gradu). Namera objavljena v letu 2019, pred naslednjo turistično sezono.

V letu 2019:

- Grad je bil v poletni sezoni 2019 odprt za obiskovalce ob koncih tedna in praznikih med 27. aprilom 2019 (odprtje pred prvomajskimi prazniki) in 11. novembrom 2019 (zaprtje po Martinovanju), skupaj po urniku 80 dni. Število registriranih obiskovalcev gradu Rihemberk je

- v letu 2019 znašalo 4.638 oseb in je bilo ponovno večje kot predhodno leto – kljub uvedeni vstopnini (3 EUR za odrasle in 2 EUR za otroke).
- Organizirano je bilo 18 vodenih in doživljajskih ogledov gradu, na podlagi predhodne najave, z udeležbo 410 oseb. Ogledi z vodnikom so bili na voljo preko celega leta, ne samo v poletni sezoni.
 - Organizirano je bilo 17 javnih dogodkov, ki se jih je udeležilo 573 oseb.
 - Na gradu je bilo izvedeno tudi 10 zasebnih oziroma internih dogodkov, na podlagi najema grajskih površin za različne namene, s skupno 441 udeleženci.
 - Izveden je bil otvoritveni dogodek ob začetku sezone 2019 (10. 5. 2020, zamaknjeno zaradi slabega vremena v aprilu).
 - Izvedenih je bilo šest doživljajskih delavnic za otroke, namenjenih spoznavanju dediščine gradu in umetniškega ustvarjanja širšega goriškega prostora. Delavnice so združevale dediščino gradu Rihemberk in delo velikih primorskih likovnih umetnikov (Lojze Spacal, Vladimir Makuc, Jožef Tominc, Zoran Mušič, Veno Pilon in Fotografski safari na gradu Rihemberk) – izvedeno med 21. 6. in 6. 10. 2019. Zasnovano in izvedeno v okviru projekta Kulturno stičišče območja LAS V objemu sonca (akronim KUL-STIK), partnerja Mestne občine Nova Gorica in Vodilnega partnerja Občine Renče-Vogrsko.
 - Organizirano je bilo več gibalnih doživljanj gradu z aktivno fizično udeležbo obiskovalcev z naslovom Zgodovinsko razgibavanje na gradu Rihemberk. Omogočen je bil peš prihod na grad po stari grajski poti iz Branika ter uporaba zgodovinskih rekvizitov (med junijem in oktobrom 2019).
 - Lokacije gradu Rihemberk je bila vključena v mednarodne športne dogodke v regiji in sicer v mednarodno ultra maratonsko tekaško prireditev Ultra Trail Vipava Valley – Slovenia, s tekom skozi grad (11. 5. 2019) in v Tour of Slovenia, mednarodno 26. kolesarsko dirko po Sloveniji s 4. etapo, ki je vključevala vožnjo kolesarjev pod gradom Rihemberk (22. 6. 2020), s predhodno tiskovno konferenco na gradu Rihemberk.
 - Izboljšana in profesionalizirana je bila organizacijska struktura za izvajanje obiskov gradu Rihemberk. Na podlagi 52. in 68. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/2018, 79/2018 - ZSPDLSL-1) in na podlagi 19. in 20. člena Uredbe o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 31/2018), je Mestna občina Nova Gorica v 2019 objavila Namero o sklenitvi neposredne pogodbe o oddaji nepremičnine grad Rihemberk v brezplačno uporabo. Temeljne naloge izbranega ponudnika so bile:
 - o omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšim in invalidom;
 - o predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah;
 - o vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje;
 - o ohranjanje, oživitvev in izvajanje prezentacije gradu z vključevanjem različnih kulturnih dejavnosti.
 - Izbran je bil izvajalec Svitar zavod za oblikovanje prostora, zgodovino in umetnost, s statusom delovanja v javnem interesu na področju kulture oziroma kulturne dediščine ter z izkušnjami na področju oživljanja gradov.
 - Izbranemu izvajalcu je bilo omogočeno pobiranje vstopnine na gradu ter izvajanje plačljivih programov za obiskovalce. Hkrati je izbrani izvajalec pokrival stroške rednega obratovanja in vzdrževanja površin v brezplačni uporabi, s čimer so se zmanjšali stroški lastnice Mestne občine Nova Gorica.
 - Izboljšan je bil protokol znotraj Mestne občine Nova Gorica za občasno oddajanje površin gradu različnim zunanjim uporabnikom (fotografiranja, snemanja, poroke, pogostitve in podobno), s čimer je grad začel generirati tudi nekaj prihodka in z njim vsaj minimalno pokrivanje stroškov.

- Na gradu so bile v letu 2019 organizirane naslednje javne prireditve oziroma javni dogodki, ki so bili tudi medijsko promovirani:
 - o 10. 5. 2019 *Otvoritev poletne sezone 2019 na gradu Rihemberk*, s programom na lokaciji sami;
 - o 16. 6. 2019 *Prireditev Svitarjev prevzem poslanstva na gradu Rihemberk*;
 - o 20. 6. 2019 *Koncert učencev Glasbene šole Sežana*, Podružnica Komen;
 - o 21. 6. 2020 *Doživljajska delavnica LOJZE SPACAL - Kako bi grad Rihemberk upodobil Lojze Spacal*;
 - o 11. 8. 2020 *Doživljajska delavnica za otroke SKRIVNOSTNI NOČNI PREBIVALCI GRADU RIHEMBERK - Kako bi netopirje in ptice upodobil Vladimir Makuc*;
 - o 17. 8. 2020 *Koncert srednjeveške in renesančne glasbe Gita: Čas zlate ptice*, zgodovinski lokostrelski turnir;
 - o 18. 8. 2020 *Doživljajska delavnica za otroke GRAŠČAKI Z GRADU RIHEMBERK – Kako bi prebivalce gradu upodobil slikar Jožef Tominc*;
 - o 24. 8. 2019 *Mednarodna noč netopirjev* na gradu Rihemberk, v sodelovanju z Zavodom RS za varstvo narave in Slovenskim društvom za proučevanje in varstvo netopirjev, v okviru mednarodne akcije 2019;
 - o 25. 8. 2019 *B'ndimska kvatrnica v Braniku*, vodeni pohod iz Branika na grad;
 - o 1. 9. 2020 *Doživljajska delavnica za otroke SOBIVANJE ŽIVALI IN LJUDI NA GRADU RIHEMBERK – Kako bi konje in druge živali upodobil Zoran Mušič*
 - o 29. 9. 2020 *Ustvarjalna delavnica za otroke ZELEN O BOGASTVO GRADU RIHEMBERK - Kako bi drevesa in pokrajino upodobil Veno Pilon*;
 - o 6. 10. 2019 *Fotosafari na gradu Rihemberk*, ustvarjalne delavnice za otroke;
 - o 6. 10. 2019 *javna prireditev Rihemberške zgodbe v besedi in sliki 2019: Hotel pri Ličnu v Rihemberku; Dnevi evropske kulturne dediščine 2019*.

Prireditve in drugih javnih dogodkov se je udeležilo preko 573 registriranih obiskovalcev.

- Izdelana je bila predstavitvena zgibanka-vodnik po gradu Rihemberk ter promocijske kartice v obliki razglednic s podobami gradu (izdelano v okviru projekta RESTAURA).
- Izvedeno je bilo snemanje in objava predstavitveno-promocijskega filma o gradu Rihemberk z elementi obogatene resničnosti, izdelovalec Arctur d.o.o. (<https://www.facebook.com/208576796332536/videos/414320096085925>), v okviru projekta RESTAURA. Film je v kratkem času dosegel preko 20.000 ogledov. Dopolnjen je bil še s kratkim predstavitvenim filmom na temo razvojnih potencialov gradu in njegove okolice (<https://www.facebook.com/208576796332536/videos/414474472752115>), oboje v slovenski in angleški različici.
- Zagotovljeno je bilo delovanje stalne kontaktne telefonske številke ter elektronskega naslova za informiranje v zvezi z gradom ter koordinacijo obiskovalcev (v sodelovanju Mestne občine Nova Gorica in zavoda Svitar).
- Aktivno delovanje Facebook strani Grad Rihemberk za informiranje obiskovalcev in ostale javnosti ter spodbujanje obiska lokacije. <https://www.facebook.com/rihemberk/>.
- Redno informiranje javnosti glede dogajanja na gradu preko rednih kanalov obveščanja Mestne občine Nova Gorica ter komunikacijskih aktivnosti v okviru projekta RESTAURA, Revitalizacija zgodovinskih stavb s pomočjo shem javno-zasebnega partnerstva, pilotni projekt Grad Rihemberk,
- <https://www.nova-gorica.si/projekti/2017020615044477/> in
- <http://www.interreg-central.eu/Content.Node/RESTAURA.html>
- Objava dveh predstavitveno-promocijskih filmov o gradu Rihemberk:

<https://www.facebook.com/208576796332536/videos/414320096085925> in <https://www.facebook.com/208576796332536/videos/414474472752115>; oba tudi v angleških različicah.

- V letu 2019 je bilo v različnih medijih objavljeno veliko število različnih člankov in drugih medijskih prispevkov na temo gradu Rihemberk, njegove obnove in revitalizacije. **Odprtje gradu za obisk - s pristopom postopne obnove – je bil predstavljen kot pozitiven primer revitalizacije objekta v okviru predstavljanja dobrih praks.**
- Vključitev aktivnosti Upravljanje objektov kulturne dediščine (npr. gradu Rihemberk) v program dejavnosti novoustanovljenega Zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina.

V letu 2020:

- V 2020 so bile zaključene aktivnosti projekta LAS DediCenter Rihemberk, s polnim nazivom Vzpostavitev gradu Rihemberk kot središča trajnostnega turizma širše Goriške – z ureditvami za interpretacijo ter vključevanje kulturne in naravne dediščine gradu širšega prostora. Znotraj projekta je bilo gradu zagotovljeno več nujno potrebnih pridobitev in aktivnosti, ki so ga tudi razmeroma dobro opremile za delovanje v covidnem letu 2020. Pridobljeno je bilo:
 - o nova interpretacijska in sorodna oprema namenjena obiskovalcem (»info«-klopi, interpretacijski panoji, mali info panojčki-tablice) za interpretacijo grajske dediščine in grajskih zanimivosti;
 - o nova spletna stran Grad Rihemberk: <https://rihemberk.com/>;
 - o nova Instagram stran: <https://www.instagram.com/gradrihemberk/>;
 - o itinerariji – trase s predlogi za 11 izletov v okolico gradu peš, s kolesom ali drugimi prevoznimi sredstvi: <https://rihemberk.com/raziscite-okolico/>;
 - o dva nova programa za interpretacijo dediščine gradu (*Zakladi gradu Rihemberk* – vodena predstavitev in aktivno-doživljajski ogled ter *Netopirji z gradu Rihemberk* – vodena predstavitev in doživljajski ogled);
 - o izboljšane mini brošure-vodniki po gradu, z opisi po tematskih točkah;
 - o promocijska video predstavitev *Na grad Rihemberk in naokrog*, z gradom Rihemberk kot povezovalno točko in izhodišče za obisk številnih kulturno-turističnih zanimivosti destinacij, ki so lahko dostopne z gradu: <https://www.youtube.com/watch?v=8UVOylsmEQ8>.
- Grad je bil v poletni sezoni 2020 za obiskovalce odprt v omejenem obsegu, zaradi epidemije bolezni Covid-19. Odprt je bil takoj, ko so razmere to dopuščale in sicer od 25. 7. do 19. 10. 2020. Za individualne obiskovalce je bil grad odprt konci tedna in praznikov, skupaj po urniku 25 dni. Za najavljene skupine z grajskim vodnikom je bil grad dostopen vse dni v letu, z izjemo časa razglašene epidemije in z njo povezanih omejitev. Število registriranih obiskovalcev gradu Rihemberk je v letu 2020 znašalo 2.610 oseb. Številka je razveseljiva, glede na številne Covid-19 omejitve in kratko sezono ogledov.
- Organizirano je bilo 7 vodenih in doživljajskih ogledov gradu, na podlagi predhodne najave, z udeležbo 91 oseb. Ogledi z vodnikom so bili na voljo preko celega leta, kolikor so dopuščale epidemiološke omejitve.
- Organizirano je bilo 6 drugih javnih dogodkov, ki se jih je udeležilo 198 oseb.
- Na gradu je bil izveden tudi 1 zasebni oziroma interni dogodek, na podlagi najema grajskih površin, s skupno 22 udeleženci.
- Tradicionalni otvoritveni dogodek ob začetku sezone 2020 zaradi Covid-19 omejitev ni bil izveden. Glavni letni dogodek je bila zaključna prireditve projekta LAS DediCenter Rihemberk, izvedena 12. 9. 2020. Prireditve se je, upoštevaje takrat veljavne omejitve, lahko udeležilo le 50 oseb.
- Zaradi epidemioloških razmer načrtovani mednarodni športni dogodki, ki so vključevali tudi lokacijo gradu Rihemberk, v 2020 niso bili izvedeni.

- Izboljšana in profesionalizirana je bila organizacijska struktura za izvajanje obiskov gradu Rihemberk. Na podlagi 52. in 68. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/2018, 79/2018 - ZSPDLS-1) in na podlagi 19. in 20. člena Uredbe o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 31/2018), je Mestna občina Nova Gorica v 2020 objavila Nameru o sklenitvi neposredne pogodbe o oddaji nepremičnine grad Rihemberk v brezplačno uporabo. Temeljne naloge izbranega ponudnika so bile:
 - o omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšim in invalidom;
 - o predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah;
 - o vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje;
 - o ohranjanje, oživitev in izvajanje prezentacije gradu z vključevanjem različnih kulturnih dejavnosti.
- Izbran je bil izvajalec Svitar zavod za oblikovanje prostora, zgodovino in umetnost, s statusom delovanja v javnem interesu na področju kulture oziroma kulturne dediščine ter z izkušnjami na področju oživljanja gradov.
- Izbranemu izvajalcu je bilo omogočeno pobiranje vstopnine na gradu ter izvajanje plačljivih programov za obiskovalce. Hkrati je izbrani izvajalec pokrival stroške rednega obratovanja in vzdrževanja površin v brezplačni uporabi, s čimer so se zmanjšali stroški lastnice Mestne občine Nova Gorica. Pogodba o brezplačni uporabi je bila sklenjena za 4 leta, z možnostjo podaljšanja.
- Izboljšana dostopnost do informacij o kulturnem spomeniku grad Rihemberk in olajšan dostop zaradi praktičnih informacij objavljenih na novi spletni strani www.rihemberk.com.
- Zagotovljeno je bilo delovanje stalne kontaktne telefonske številke 051 201 910 ter elektronskega naslova info@rihemberk.com za informiranje v zvezi z gradom ter koordinacijo obiskovalcev (v sodelovanju Mestne občine Nova Gorica in zavoda Svitar).
- Zagotovljeno je bilo aktivno delovanje Facebook strani Grad Rihemberk za informiranje obiskovalcev in ostale javnosti ter spodbujanje obiska lokacije. <https://www.facebook.com/rihemberk/>.
- Izvajano je bilo redno informiranje javnosti glede dogajanja na gradu preko vseh obstoječih kanalov obveščanja Mestne občine Nova Gorica, zavoda Svitar in Zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina.
- Vzpostavljen je bil sistem za obračunavanje minimalne vstopnine na grad, za pokrivanje dela stroškov osebja in programov.
- Vzpostavljena je bila skupina podpornikov *Prijatelji gradu Rihemberk*, katere člani na podlagi prostovoljnega dela ali drugih oblik podpore gradu pridobijo brezplačne letne vstopnice za obisk gradu.
- Na gradu so bile v letu 2020 organizirane naslednje javne prireditve oziroma javni dogodki, ki so bili tudi medijsko promovirani:
 - o 25. 4. 2020 *Virtualni sprehod po gradu Rihemberk* – spletna nadomestitev otvoritvenega dogodka na začetku poletne sezone, ki je bil odpovedan zaradi epidemije bolezni Covid-19: <https://www.facebook.com/rihemberk/videos/virtualni-sprehod-po-gradu-rihemberk/251407729381826/>
 - o 25. 7. 2020 Voden ogled *Rihemberk z grajsko gospo* za odrasle
 - o 25. 7. 2020 Voden ogled *Rihemberk z grajsko gospo* za otroke oziroma družine;
 - o 23. 8. 2020 Voden ogled *Preteklost gradu Rihemberk*;
 - o 29. 8. 2020 *Mednarodna Noč netopirjev 2020 na gradu Rihemberk*;
 - o 12. 9. 2020 *Grajsko popoldne na gradu Rihemberk*, prireditev s predstavo varovancev Varstveno delovnega centra Nova Gorica *Grajski gospod kovač* in drugim programom, v okviru projekta LAS DediCenter Rihemberk;
 - o 12. 9. 2020 Voden pohod *Po stari grajski poti iz Branika do gradu Rihemberk*, v okviru projekta LAS DediCenter Rihemberk;

- 20. 9. 2020 Voden ogled *Preteklost gradu Rihemberk*;
- 2. 10. 2020 Delavnica *Predstavitev obnove kamnitih elementov na gradu Rihemberk* v okviru Šole prenove in Dnevov evropske kulturne dediščine 2020 (DEKD 2020) – načrtovano, a odpovedano zaradi Covid-19 omejitev, predstavljeno za nedoločen čas;
- 10. 10. 2020 Voden ogled *Preteklost gradu Rihemberk*;
- 8. 10. 2020 prireditev *Rihemberške zgodbe v besedi in sliki: O železni cesti skozi Rihemberk*, v okviru Dnevov evropske kulturne dediščine 2020;
- 26. 9. 2020 spletni dogodek v okviru DEKD 2020 *Zgodba Brd - Sv. Križ, Kojsko* in predstavitev skupnega projekta LAS *Vzpostavitev gradu Rihemberk kot središča trajnostnega turizma širše Goriške* z akronimom DediCenter Rihemberk, <https://www.youtube.com/watch?v=L8shl-K05oU>;

Prireditvev in drugih javnih dogodkov na gradu se udeležilo 339 registriranih obiskovalcev. Število je bilo močno omejeno zaradi Covid-19 omejitev.

- Spletne aktivnosti so bile v letu 2020 močno pospešene. Izkazale so se kot dobro sredstvo predstavljanja in promoviranja grajske dediščine, kljub začetnim pomislekom. Največji odmev so imele naslednje spletne akcije:
 - 3. 10. 2020 Objava *kratkega predstavitvenega video filma o obnovi gradu Rihemberk*, izvajalca del Gnom d.o.o.: <https://www.facebook.com/gnomdoo/videos/200264567857573/>;
 - 24. 4. 2020 Objava ob dnevu predvidenega odprtja za javnost https://nova-gorica.si/v-srediscu/2020042414223692/z_gradu_rihemberk_kljub_koroni_prihajajo_dobre_no_vice/;
 - 25. 4. 2020 *Virtualni sprehod po gradu Rihemberk*: <https://www.facebook.com/rihemberk/videos/virtualni-sprehod-po-gradu-rihemberk/251407729381826/>, z odzivi v več medijih;
 - 5. 8. 2020 Objava *Spletnega fotografskega natečaja KOMPOZICIJE RIHEMBERKA*, namenjenega spodbujanju obiska gradu, aktivnega opazovanja in doživljanja grajskih ambientov ter pridobivanju dodatnega fotografskega promocijskega materiala;
 - 14. 8. 2020 *Glasbeni poklon gradu Rihemberk* Kailasha Kokopelija v grajskem stolpu: <https://pl-pl.facebook.com/rihemberk/videos/glasbeni-poklon-gradu-rihemberk-kailasha-kokopellija/217107686386132/>;
 - 23. 9. 2020 Vključitev gradu Rihemberk v turistično-promocijsko akcijo *Brda, Vipavska dolina, Kras - Čas za vas*, <http://www.brda-vipavskadolina-kras.si/>;
 - 16. 10. 2020 spletni dogodek *Grajsko popoldne na gradu Rihemberk*, kot nadomestilo za omejeno število obiskovalcev na dan dogodka v živo 12. 9. 2020 na gradu Rihemberk, v okviru projekta LAS DediCenter Rihemberk: https://m.facebook.com/rihemberk/videos/2380986985562292/?locale2=ar_AR ;
 - December 2020 Objavljanje serije najboljših fotografij natečaja *KOMPOZICIJE RIHEMBERKA*.
- V letu 2020 je bil grad Rihemberk protagonist več video projektov, ki dodatno povečujejo prepoznavnost gradu. Projekti so bili izvedeni na podlagi pogodbe o kratkotrajnem najemu grajskih površin. Najzanimivejša sta bila:
 - Reklama mednarodne produkcije za pijačo: https://www.ispot.tv/ad/I_Qe/miller-lite-snow;
 - Glasbeni videospot mednarodne zasedbe Slavo Rican Assembly in slovenskega saksofonista Jana Kusa "Zrelo je žito": <https://www.youtube.com/watch?v=IMzccWqDilc>;

Tekom obnove gradu v 2020 je bilo snemano gradivo, ki je bilo objavljeno v letu 2021 kot že omenjeni predstavitveno-dokumentarni film *Obnova gradu Rihemberk*, Gnom d.o.o., z več kot 30.000 ogledov.

- Veliko število različnih dogodkov in aktivnosti na gradu Rihemberk je tudi v letu 2020 spodbudilo razmeroma veliko število medijskih objav, zlasti na temo njegove obnove in oživljanja. Odprtje gradu za obisk ter pristop s postopno obnovo sta bila predstavljena kot pozitivna primera revitalizacije dediščinskih stavb ter kot dobra praksa. Grad Rihemberk je bil v letu 2020 izpostavljen tudi kot sodoben primer uspešne digitalizacije kulturne dediščine, na podlagi dela na področju digitalizacije opravljenega v letu 2019. Izbor objav:
 - *Grad Rihemberk z obnovljeno fasado in streho*, Radio Koper: <https://www.rtv slo.si/radio-koper/novice/grad-rihemberk-z-obnovljeno-fasado-in-streho/516459>;
 - *Kaj nas netopirji lahko naučijo o virusih*, Delo: <https://www.delo.si/novice/znanotech/kaj-nas-netopirji-lahko-naucijo-o-virusih/>;
 - *Obiskovalce po gradu popeljala grajska gospa*, Primorske novice: <https://www.primorske.si/primorska/goriska/obiskovalce-je-po-rihemberkem-gradu-popeljala-gra>;
 - *Vrata ponovno odprl grad Rihemberk*, RTV SLO: https://www.rtv slo.si/kultura/dediscina/vrata-je-ponovno-odprl-grad-rihemberk-utrdba-z-najvisjim-grajskim-stolpom-v-sloveniji/531668?fbclid=IwAR3Q79F2mwzPRty8F8IzvCPoKdUCpiizsi9EdHka4uHjCUBzjnaY1_xMI;
 - *Grad Rihemberk pravi magnet za turiste*, Radio Koper: <https://www.rtv slo.si/radio-koper/prispevki/novice/grad-rihemberk-pravi-magnet-za-turiste/532893>;
 - *Brda, Vipavska dolina, Kras: Čas za vas*, RTV SLO: <https://www.rtv slo.si/rtv365/arhiv/174722834?s=tv>
 - *Tourism from Zero*, RTV SLO, turistična oddaja Na lepše: , <https://365.rtv slo.si/arhiv/na-lepse-oddaja-o-turizmu/174738811>
 - *Virtualni sprehod po gradu Rihemberk, več medijev*: <https://www.rtv slo.si/.../virtualni-sprehod-po-.../521897>; <https://www.sta.si/.../v-gradu-rihemberk-kljub-...> <https://robin.si/.../7452-grad-rihemberk-pod-novo-streho-...>
- V letu 2020, po zagonu delovanja novoustanovljenega Javnega zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina, je bil grad Rihemberk, kot ena najbolj markantnih točk turistične destinacije, intenzivno vključen v pripravo in promocijo turističnih programov:
 - objava javnega poziva Zavoda za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina potencialnim ponudnikom, v katerega je bil vključen tudi grad Rihemberk (Javni poziv za oblikovanje novih turističnih produktov destinacije Nova Gorica in Vipavska dolina: https://bit.ly/POZIV_12-5-2020);
 - Vključitev gradu Rihemberk v turistično-promocijsko akcijo Čas za vas. Več na: www.brda-vipavskadolina-kras.si

V letu 2021:

Kljub omejitvam zaradi epidemije je bilo tudi v letu 2021 realiziranih več pomembnih dosežkov:

- implementacija novih fizičnih in digitalnih interpretacijskih pripomočkov, v obliki »info klopi« z interpretacijskimi info tablicami na 8 lokacijah na gradu in drugimi pripomočki in situ,

- povezano z uvajanjem novih programov, uvajanje stalno prisotnih kostumiranih vratarjev, ustvarjanje novega 5-zvezdičnega doživetja na gradu (sofinancirano iz več projektov),
- nadaljevanje intenzivnega komuniciranja in promoviranja gradu na različne načine in z različnimi sredstvi ter
 - vzpostavitev delovanja brezplačne WiFi točke na gradu, financirano iz projekta WIFIforEU, za digitalizacijo podeželja. Prisotnost internetne povezave je kasneje omogočila in olajšala več drugih vsebin.

Tudi v letu 2021 je, na podlagi pogodbe o brezplačni uporabi grajskih površin, delo z obiskovalci in zagotavljanje javne dostopnosti gradu zagotavljal zasebni zavod Svitar. Zaradi profesionalnega in zavzetega pristopa je odziv obiskovalcev oziroma udeležencev na posebnih grajskih programih presegel pričakovanja, tudi številčno. Obisk je bil v letu 2021 spet rekorden, s 7.468 registriranimi obiskovalci v 70 dneh odprtja gradu (sobote, nedelje, prazniki v poletni sezoni 2021).

Po letu 2020 je tudi leto 2021 zaznamovala epidemija Covid-19, ki je zahtevala prilagoditve pri izvajanju vseh javnih programov. V letu 2021 se je odrazila tudi v pozitivnem smislu, zaradi močno povečanega obiska slovenskih obiskovalcev na račun t. i. turističnih bonov. Grad je bil v letu 2021 odprt med 24. 4. 2021 in 14. 11. 2022. Zaradi Covid-19 zaprtja je bil začetek sezone izveden nekoliko kasneje, kot sprva predvideno.

Tudi v letu 2021 se je, kot nadaljevanje nuje iz leta 2020, del odmevnih grajskih »dogodkov« zgodilo na spletu. Najodmevnejša je bila objava filma o obnovi gradu Rihemberk podjetja GNOM d.o.o. aprila 2021, ki je v kratkem času dosegla preko 30.000 spletnih ogledov (<https://www.facebook.com/gnomdoo/videos/159675015943896/>).

Redno je bila uporabljena in posodabljana v letu 2020 objavljena spletna stran gradu na www.rihemberk.com, ki se je tudi v letu 2021 izkazala za nepogrešljivo. Še bolj intenzivno je bilo obveščanje preko strani FB Grad Rihemberk, kjer so bile zabeležene vse novosti in objavljanji. Uporabljeni so bili tudi številni drugi informacijski in promocijski kanali, digitalni in analogni. Promocija gradu je potekala izključno preko brezplačnih kanalov, ker za plačljive promocijske kampanje sredstva niso na voljo.

Leto 2021 je bilo v Mestni občini Nova Gorica leto zagona aktivnosti v okviru priprav na leto Evropske prestolnice kulture 2025, po razglasitvi rezultatov in pridobitvi naziva decembra 2020. V program z naslovom GO! BORDERLESS Nova Gorica-Gorica 2025 je bil vključen tudi grad Rihemberk in sicer v sklopu GO! ZELENO in podsklopu ZVOKI IZ NARAVE. Ta združuje projekte, ki človeka in umetnost povezujejo z naravnim okoljem, iz katerega umetniki črpajo navdih – glasba v objemu narave in narava kot vir glasbe. Na gradu Rihemberk je predvidena izvedba Netopirske simfonije, audio in video inštalacije ter niz dogodkov, v okviru katerih bodo raziskovani in umetniško interpretirani grajski netopirji, njihovi zvoki in gibanje. (<https://www.go2025.eu/wp-content/uploads/2021/03/GO2025sloCompressed-Screen-1.pdf>)

Koncept vsebine EPK 2025 na gradu Rihemberk se ujema z dolgoročno vizijo razvoja gradu in pomeni dober nastavek za razvoj tudi po letu 2025.

NAČRTOVANJE DRUGIH AKTIVNOSTI ZA OBNOVO IN OŽIVLJANJE GRADU RIHEMBERK

V letu 2017:

- vključevanje v projektna partnerstva ter pridobivanje sredstev (virov financiranja) za izvajanje investicij ter revitalizacijo gradu:

- Projekt RESTAURA: v letu 2017 so bile nadaljevane aktivnosti, predvidene v projektu s polnim nazivom Revitalizacija zgodovinskih stavb s pomočjo shem javno-zasebnega partnerstva. Vse projektne aktivnosti je v letu 2017 vodila Nataša Kolenc, zaposlena na Mestni občini Nova Gorica kot vodja projekta RESTAURA, ki je hkrati v okviru Projektne pisarne Mestne občine Nova Gorica koordinirala in vodila tudi večino ostalih aktivnosti v zvezi z obnovo in revitalizacijo gradu.
- Kot pomembnejše za grad Rihemberk so bili v okviru projekta RESTAURA opredeljeni:
 - ustanovitev in delo v sodelovanju s skupino lokalnih deležnikov, ki je omogočilo boljše komunikacijo tudi pri vseh drugih zadevah povezanih z gradom,
 - izdelava Celovitega načrta revitalizacije stavbne dediščine Mestne občine Nova Gorica, s pilotno lokacijo Grad Rihemberk,
 - izdelava dopolnjenega programa s predlaganimi bodočimi funkcijami posameznih delov gradu (kot projektna naloga in dopolnitev v 2015 izdelane projektne dokumentacije - Idejne zasnove nove ureditve gradu Rihemberk, podlaga za pripravo Konservatorskega načrta),
 - začetek izdelave Konservatorskega načrta za grad Rihemberk, izdelovalec Zavod za varstvo kulturne dediščine, Restavratorski center; zaključek po pogodbi predviden 31. 1. 2018, pričakovana zamuda pri oddaji načrta s strani ZVKDS.
 - Izvajanje projekta se nadaljuje v letu 2018.
- Javni razpis Ministrstva za kulturo za nepremično dediščino: januarja 2017 oddana prijava za sofinanciranje najnujnejših investicijsko vzdrževalnih del na zahodnem in severozahodnem grajskem obzidju, v vrednosti 102.000,00 EUR. Sofinanciranje zavrnjeno zaradi mnenja komisije MK, da je za predvidena dela potrebno gradbeno dovoljenje.
- Razpis Lokalne akcijske skupine Las v objemu sonca iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj: prijava projekta DediCenter Rihemberk – vzpostavitev gradu kot središča trajnostnega turizma širšega goriškega oziroma okoliškega prostora ter izboljšanje opreme za interpretacijo kulturne in naravne dediščine gradu. Vrednost projekta cca. 60.000,00 EUR. Projekt je v fazi ocenjevanja.
- Ciljni javni razpis čezmejnega programa Interreg Slovenija/Italija 2014-2020, prioriteta področje PO 3: Varstvo in spodbujanje naravnih in kulturnih virov: vključitev v projekt GREVISLIN, v katerem Mestna občina Nova Gorica nastopa kot partner; predvideno je vključevanje, urejanje in opremljanje dela prostorov vhodnega objekta gradu Rihemberk za vzpostavitev t.i. Inforteke na temo Nature 2000 na širšem območju (poudarek na Natura 2000 Vipavska dolina) ter na temo Nature 2000 na gradu Rihemberk (zavarovane živalske vrste, netopirji in veliki pupek) ter na temo gradu kot kulturnega spomenika. Lokacija: I. nadstropje vhodnega poslopja in stolpa gradu Rihemberk. Pričakovana finančna sredstva za grad Rihemberk: 134.000,00 EUR. Projekt je v fazi ocenjevanja. Projekt je v fazi priprave.
- Ciljni javni razpis čezmejnega programa Interreg Slovenija/Italija 2014-2020, prioriteta področje PO 3: Varstvo in spodbujanje naravnih in kulturnih virov: vključitev v projekt »B3&Connected«, v katerem Mestna občina Nova Gorica nastopa kot partner; predvideno je vključevanje, urejanje in opremljanje dela prostorov gradu Rihemberk za vzpostavitev gostinskega lokala in sanitarij za obiskovalce gradu, vključno s t. i. mehкими vsebinami. Lokacija: II. nadstropje vhodnega poslopja in stolpa gradu Rihemberk. Pričakovana finančna sredstva za za grad Rihemberk: 400.000,00 EUR 200.000,00 – 500.000,00 EUR. Projekt je v fazi ocenjevanja Projekt je v fazi priprave.
- Participativni proračun Mestne občine Nova Gorica: s strani občanov je bil predlagan in tudi potrjen projektni predlog Ureditve vrta na gradu Rihemberk. V okviru projekta

se je načrtovalo v letu 2018 dodatno urediti površine vzhodnega obrambnega platoja gradu, za namen prezentiranja dediščine gradu in izvajanja prireditev.

V letu 2018:

- **Projekt RESTAURA:** v letu 2018 so bile nadaljevane aktivnosti, predvidene v projektu s polnim nazivom Revitalizacija zgodovinskih stavb s pomočjo shem javno-zasebnega partnerstva. Vse projektne aktivnosti je v letu 2018 vodila Nataša Kolenc, zaposlena na Mestni občini Nova Gorica kot vodja projekta RESTAURA, ki je hkrati v okviru Projektne pisarne Mestne občine Nova Gorica koordinirala in vodila tudi večino ostalih aktivnosti v zvezi z obnovo in revitalizacijo gradu.

Kot pomembnejše za grad Rihemberk v okviru projekta RESTAURA opredeljujemo:

- izdelava Konservatorskega načrta za grad Rihemberk, izdelovalec Zavod za varstvo kulturne dediščine, Restavratorski cente;
- začetek izdelave temeljne projektne dokumentacije (IZP) za celovito obnovo in revitalizacijo gradu Rihemberk, na osnovi vsebinskih izhodišč pridobljenih in potrjenih v letu 2017 (določitev temeljne bodoče rabe za vse dele gradu, upoštevanje kulturnovarstvene, naravovarstvene in druge omejitve; določitev principa strojnih in elektro inštalacij) ter pridobitev posodobljenih in usklajenih projektantskih ocen vrednosti investicije (ocena za grad kot celoto 5.000.000 EUR);
- izdelava temeljne projektne dokumentacije (idejna zasnova) za Vhodno poslopje s stolpom (vezano na prijave na EU razpise);
- začetek izdelave pravnih in finančnih analiz oziroma temeljne investicijske dokumentacije, s poudarkom na vključitvi shem javno-zasebnega partnerstva v bodoče urejanje in upravljanje gradu;
- začetek izdelave Načrta upravljanja gradu Rihemberk, skladno z zakonom o varstvu kulturne dediščine;
- priprave na izvedbo najnujnejših arheoloških raziskav, vezanih z predvidenimi kratko in srednjeročno planiranimi posegi na gradu;
- začetek izdelave IKT predstavitvenih orodij – predstavitvenega videa o gradu Rihemberk z elementi obogatene resničnosti, za splošno publiko in za potencialne zasebne investitorje v okviru shem JZP;
- predstavljanje primera Grad Rihemberk na številnih delavnicah, simpozijih, okroglih mizah in podobnih dogodkih po vsej Sloveniji.

Izvajanje projekta se je nadaljevalo v letu 2019, ko so bile vse navedene storitve tudi zaključene, dokumentacija in drugo izdelano.

- **Javni razpis Ministrstva za kulturo** za nepremično dediščino: decembra 2018 začeta priprava prijave za sofinanciranje najnujnejših investicijsko vzdrževalnih del na zahodnem in severozahodnem grajskem obzidju ter del vezanih na vzdrževanje najbolj ogroženih streh gradu. Prijava oddana v januarju 2019. Rezultatov razpisa še nismo prejeli.
- **Razpis Lokalne akcijske skupine LAS v objemu sonca iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj:** dopolnitve projekta DediCenter Rihemberk – vzpostavitev gradu kot središča trajnostnega turizma širšega goriškega oziroma okoliškega prostora ter izboljšanje opreme za interpretacijo kulturne in naravne dediščine gradu. Projekt je bil odobren in gre v izvajanje v letu 2019, po zaključku vseh procedur.
- **Ciljni javni razpis čezmejnega programa Interreg Slovenija/Italija 2014-2020,** prioriteta področje PO 3: Varstvo in spodbujanje naravnih in kulturnih virov: vključitev v projekt GREVISLIN, v katerem Mestna občina Nova Gorica nastopa kot partner; predvideno je vključevanje, urejanje in opremljanje dela prostorov vhodnega objekta gradu Rihemberk za vzpostavitev t.i. Infoteke na temo Nature 2000 na širšem območju (poudarek na Natura 2000 Vipavska dolina) ter na temo Nature 2000 na gradu Rihemberk (zavarovane živalske vrste,

netopirji in veliki pupek) ter na temo gradu kot kulturnega spomenika. Lokacija: I. nadstropje vhodnega poslopja in stolpa gradu Rihemberk. Projekt je bil odobren, začetek izvajanja v 2019.

- **Ciljni javni razpis čezmejnega programa Interreg Slovenija/Italija 2014-2020**, prioriteta področje PO 3: Varstvo in spodbujanje naravnih in kulturnih virov: vključitev v projekt »B3&Connected«, v katerem Mestna občina Nova Gorica nastopa kot partner; predvideno je vključevanje, urejanje in opremljanje dela prostorov gradu Rihemberk za vzpostavitev gostinskega lokala in sanitarij za obiskovalce gradu, vključno s t. i. mehкими vsebinami. Lokacija: II. nadstropje vhodnega poslopja in stolpa gradu Rihemberk. Projekt ni bil odobren.
- **Participativni proračun Mestne občine Nova Gorica**: s strani občanov je bil predlagan in tudi potrjen projektni predlog Ureditev vrta na gradu Rihemberk - dodatno urejene površine vzhodnega obrambnega platoja gradu, za namen prezentiranja dediščine gradu in izvajanja prireditev.
 - o V okviru projekta bodo je bila letu 2018 izdelana osnovna tehnična dokumentacija (IZP) za določitev finančno sprejemljivega obsega del. Oddana je bila vloga za kulturnovarstvene pogoje, v katerih je bila izvedba projekta zavržena in zahtevana izvedba predhodnih arheoloških raziskav, kljub temu, da posegi v zemlino ali gradbena dela niso predvideni. Izvajanje se je nadaljevalo v 2019, ko so bile predvidene tudi arheološke raziskave.
- **Priprava in prijava projekta CoolCult, program finančnega mehanizma NFM/EGP**: pripravljena je bila vsebina z vključenimi stroški za restavriranje in ureditev grajske kapele na gradu Rihemberk. Projekt ni bil odobren.
- **Priprava in prijava projektov ILIADES, EUROFOODNET in COIN4, program Interreg ADRION**, z zasnovo več »mehkih« vsebin na temo vključevanja dediščine gradu v različne programe. Projekti niso bili odobreni.
- **Priprava in prijava projekta RihemBat, program LIFE+**, za vključevanje naravovarstvenih vsebin v predstavljanje in promoviranje kulturne dediščine ter pridobivanje investicijskih sredstev za obnovo strehe nad severnim palacijem gradu ter več drugih struktur. Projekt ni bil odobren.

V letu 2019:

- **Projekt RESTAURA - Revitalizacija zgodovinskih stavb s pomočjo shem javno-zasebnega partnerstva**: v letu 2019 so bile zaključene vse aktivnosti, predvidene v projektu sofinanciranem v okviru programa Interreg Srednja Evropa. Vse projektne aktivnosti je v letu 2019 vodila Nataša Kolenc, zaposlena na Mestni občini Nova Gorica kot vodja projekta RESTAURA, ki je hkrati v okviru Projektne pisarne Mestne občine Nova Gorica koordinirala in vodila tudi večino ostalih aktivnosti v zvezi z obnovo in revitalizacijo gradu.

Kot pomembnejše za grad Rihemberk v okviru projekta RESTAURA opredeljujemo že v letu 2018 izdelan Konservatorski načrt, izdelovalca Zavod za varstvo kulturne dediščine, Restavratorski center ter v 2019 zaključene aktivnosti:

 - o Izdelava temeljne projektne dokumentacije (IZP) za celovito obnovo in revitalizacijo gradu Rihemberk, na osnovi vsebinskih izhodišč pridobljenih in potrjenih v letu 2017 (določitev temeljne bodoče rabe – po sklopih za vse dele gradu, upošteva kulturnovarstvene, naravovarstvene in druge omejitve; določitev principa strojnih in elektro inštalacij);
 - o Pridobitev posodobljenih in usklajenih projektantskih ocen vrednosti investicije obnove gradu kot celote (ocena za grad kot celoto znaša 5.000.000 EUR);
 - o Izdelava pravnih in finančnih analiz oziroma temeljne investicijske dokumentacije, s poudarkom na preverbi vključevanj shem javno-zasebnega partnerstva v bodoče urejanje in upravljanje gradu;

- Zasnova Načrta upravljanja gradu Rihemberk, skladno z zakonom o varstvu kulturne dediščine;
- Izvedba arheoloških raziskav, vezanih z predvidenimi kratko in srednjeročno planiranimi posegi na gradu;
- Izdelava IKT predstavitvenih orodij – predstavitvenega videa o gradu Rihemberk z elementi obogatene resničnosti, za splošno publiko in za potencialne zasebne investitorje v okviru shem JZP;
- Predstavljanje primera revitalizacije gradu Rihemberk na številnih delavnicah, simpozijih, okroglih mizah in podobnih dogodkih po vsej Sloveniji.
- **Javni razpis Ministrstva za kulturo** za nepremično dediščino: januarja 2019 je bila oddana prijava za sofinanciranje najnujnejših investicijsko vzdrževalnih del na zahodnem in severozahodnem grajskem obzidju ter del vezanih na vzdrževanje najbolj ogroženih streh gradu. Projekt je bil odobren, izvedba del je bila začeta v jeseni 2019 in zaključena spomladi 2020, kot načrtovano.
- **Razpis Lokalne akcijske skupine Las v objemu sonca iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj:** spomladi 2019 smo prejeli obvestilo o potrditvi in pogodbo za izvajanje projekta DediCenter Rihemberk – vzpostavitev gradu kot središča trajnostnega turizma širšega goriškega oziroma okoliškega prostora ter izboljšanje opreme za interpretacijo kulturne in naravne dediščine gradu. V letu 2019 je bila v okviru projekta nabavljena prva oprema za izvajanje programov za obiskovalce (kupljeni zložljivi stoli ter mize s klopni za izvajanje delavnic in sorodnih programov). Pripravljena sta bila dva nova programa za interpretacijo dediščine obiskovalcem – z vsebinami za vodene ogleda in komplementarne delavnice, z navodili za izvedbo (programa Zakladi gradu Rihemberk in Netopirji na gradu Rihemberk). Izdelani so bili usmerjevalni količki za pešpot iz Branika na grad Rihemberk (t.i. Rihemberška grajska pot, po trasi nekdanje glavne poti skozi grajsko mitnico). Dejavnosti projekta so bile v glavnini načrtovane za leto 2020, ko se projekt tudi zaključil.
- **Ciljni javni razpis čezmejnega programa Interreg Slovenija/Italija 2014-2020,** prioriteta področje PO 3: Varstvo in spodbujanje naravnih in kulturnih virov: vključitev v projekt GREVISLIN, v katerem Mestna občina Nova Gorica nastopa kot partner; predvideno je vključevanje, urejanje in opremljanje dela prostorov vhodnega objekta gradu Rihemberk za vzpostavitev t.i. Infoteke na temo Nature 2000 na širšem območju (poudarek na Natura 2000 Vipavska dolina) ter na temo Nature 2000 na gradu Rihemberk (zavarovane živalske vrste, netopirji in veliki pupek) ter na temo gradu kot kulturnega spomenika. Lokacija: I. nadstropje vhodnega poslopja in stolpa gradu Rihemberk. V letu 2019 so bile začete aktivnosti za izvedbo urejanja prostorov v vhodnem posloplju s stolpom – z namenom ureditve sprejemnega prostora za obiskovalce in predstavitvenega prostora na temo predstavljanja kulturne in naravne dediščine gradu ter zanimivosti območja Natura 2000 Vipavska dolina in ostalih bližnjih Natura območji (vzpostavitev t.i. Infoteke Natura 2000, kot vstopne točke v Vipavsko dolino).
- **Participativni proračun Mestne občine Nova Gorica:** s strani krajanov Branika je bil predlagan in potrjen projektni predlog Ureditve vrta na gradu Rihemberk - dodatno urejene površine vzhodnega obrambnega platoja gradu, za namen prezentiranja dediščine gradu in izvajanja prireditvev.
 - V okviru projekta je bila letu 2018 izdelana osnovna tehnična dokumentacija (IZP) za določitev finančno sprejemljivega obsega del. Na podlagi kulturnovarstvenih pogojev so bile v letu 2019 izvedene arheološke raziskave območja in izvedena vzdrževalna dela za izboljšanje stanja grajskih struktur (odstranjevanje bršljana in druge agresivne vegetacije) ter za urejenost travnih površin in površin s trajnicami (perunike, maslenke) na platoju.
- **Dopolnjevanje in ponovna prijava projekta na temo netopirjev na gradovih in podobnih stavbah, program LIFE+,** za vključevanje naravovarstvenih vsebin v predstavljanje in

promoviranje kulturne dediščine ter pridobivanje investicijskih sredstev za obnovo strehe nad severnim palacijem gradu ter več drugih struktur. Projekt ni bil odobren.

V letu 2020:

- **Javni razpis Ministrstva za kulturo** za nepremično dediščino 2021-2020: priprava prijave za leto 2021;
- **Ciljni javni razpis čezmejnega programa Interreg Slovenija/Italija 2014-2020**, prioriteta področje PO 3: Varstvo in spodbujanje naravnih in kulturnih virov: vključitev v projekt GREVISLIN, v katerem Mestna občina Nova Gorica nastopa kot partner; predvideno je vključevanje, urejanje in opremljanje dela prostorov vhodnega objekta gradu Rihemberk za vzpostavitev t.i. Infoteke na temo Nature 2000 na širšem območju (poudarek na Natura 2000 Vipavska dolina) ter na temo Nature 2000 na gradu Rihemberk (zavarovane živalske vrste, netopirji in veliki pupek) ter na temo gradu kot kulturnega spomenika. Lokacija: I. nadstropje vhodnega poslopja in stolpa gradu Rihemberk. V letu 2019 so bile začete aktivnosti za izvedbo urejanja prostorov v vhodnem posloplju s stolpom – z namenom ureditve sprejemnega prostora za obiskovalce in predstavitvenega prostora na temo predstavljanja kulturne in naravne dediščine gradu ter zanimivosti območja Natura 2000 Vipavska dolina in ostalih bližnjih Natura območji (vzpostavitev t.i. Infoteke Natura 2000, kot vstopne točke v Vipavsko dolino).
- **Javni razpis za dvig kompetenc vodilnih turističnih destinacij in razvoj turistične ponudbe v vodilnih turističnih destinacijah v letih 2020 in 2021**, razpisovalca Ministrstva za gospodarski razvoj. Prijavitelj Javni zavod za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina, javni zavod; Naziv operacije: Zgodbe dediščine destinacije Nova Gorica in Vipavska dolina (digitalizacija štirih dediščinskih lokacij, vključno z gradom Rihemberk ter razvoj turističnih produktov za trg. Oddana prijava, odobreno.
- **Razpis Lokalne akcijske skupine Las v objemu sonca in sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj**: projekt LAS *Interaktivne poti za vse, digitalizacija zgodovinske poti od gradu Rihemberk do gradu Dornberg*: oddana prijava, v postopku odobritve.
- **Dopolnjevanje in ponovna prijava projekta na temo netopirjev na gradovih in podobnih stavbah, program LIFE+**, naslov projekta *LIFE of Bats in Castles, Conservation of bat species that roost in castles and other buildings of cultural heritage* (oddaja december 2020) - za vključevanje naravovarstvenih vsebin v predstavljanje in promoviranje kulturne dediščine ter pridobivanje investicijskih sredstev za obnovo strehe nad severnim palacijem gradu ter več drugih struktur. Projekt je bil zaradi znižanega procenta sofinanciranja z 80% na največ 60% umaknjen iz prijave.
- **Javni razpis Ministrstva za kulturo** za nepremično dediščino 2019-2020: zaključek del v 2020;
- **Razpis Lokalne akcijske skupine Las v objemu sonca in sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj**: DediCenter Rihemberk, zaključek aktivnosti v 2020.

(Vir: MONG, Poročilo MONG št. 622-1/2008 – 160 z dne 19.12.2014, Poročilo MONG za leto 2017 št. 622-1/2008; Poročilo MONG št. 622-1/2008 – 238 z dne 26.4.2019; Poročilo MONG št. 622-1/2008 – 246 z dne 17.11.2020)

Tabela 5: Revitalizacija gradu Rihemberk – dosedanja vlaganja v grajski kompleks in urejanje območja

Drugi stroški	znesek	36.359,00
Povrnitev vlaganj najemniku	36.359,00	
Vzdrževanje in operativni stroški povezani z odpiranjem		19.212,06

Izvedba investicijskega vzdrževanja, čiščenja, košnje, odstranjevanja rastja, priključevanja

Priprava dokumentacije **142.442,70**

Priprava konservatorskega programa
projektne dokumentacije in strokovnih podlag

Zagotovitev varnosti, možnosti za odprtje in dostop do spomenika **93.701,74**

Oprema IT
Varne poti, zaščite, operativni stroški

Promocija programi **12.293,18**

Investicije **723.528,86**

Izvedba investicij v prenovu dela obzidja
Prenova dela streh
Prenova nadstropja v vhodnem stolpu

SKUPAJ OD 2012 DO 2020 **1.027.537,54**

Razlogi za pripravo aneksa k osnovni pogodbi

Na sestanku med MONG in Ministrstvom za kulturo dne 15.1.2020 pri ministru za kulturo Zoranu Pozniču so bili sprejeti naslednji sklepi:

- Na podlagi izkazanih že izvedenih obnov, odprtja gradu za javnost in drugih aktivnosti MONG je potrjeno, da je MONG v roku izpolnila pogodbeno obveznost začetka obnove gradu – izpolnjen eden od pogodbenih pogojev;
- Predstavniki Ministrstva za kulturo so potrdili ustreznost dotedanjšega pristopa MONG k obnovi in revitalizaciji gradu po modelu postopne prenove;
- Predstavniki Ministrstva za kulturo so bili seznanjeni z objektivno omejenimi možnostmi MONG za vlaganja v grad Rihemberk v obdobju finančne perspektive Evropske unije 2014-2020 ter se strinjali s podaljšanjem pogodbenega roka za dokončanje (postopne) obnove gradu do zaključka obdobja črpanja finančnih sredstev finančne perspektive Evropske unije 2020-2027.

Celovita prenova kompleksa gradu ni bila možna zaradi visokih investicijskih stroškov, omejitev finančne zmogljivosti Mestne občine Nova Gorica ter nerazpoložljivosti sredstev za namen celovitih prenov objektov kulturne dediščine v evropski kohezijski politiki za obdobje 2014-2020. Kljub temu je MONG uspela izvesti ključne aktivnosti za preprečitev propadanja oziroma začetek prenove, zagotovitev dostopnosti do kulturnega spomenika ter uporabo kulturnega spomenika za izvajanje kulturnih dejavnosti ter vključevanje objekta v razvojne in gospodarske aktivnosti območja.

Dogovorjeno je bilo, da Ministrstvo za kulturo in Mestna občina pristopita k pripravi gradiva za obravnavo spremembe pogodbe o brezplačni predaji gradu iz leta 2013 in aneksa 2 iz leta 2016. S strani vodstva Ministrstva za kulturo je bilo predlagano, da se rok za dokončanje postopne obnove gradu s pridobitvijo uporabnih dovoljenj za posamezne dele, s sedaj veljavnega leta 2023 podaljša na leto 2027, ko se zaključi naslednje programsko-finančno obdobje Evropske unije oziroma na 2030, kot letom zaključevanje finančne perspektive.

Ministrstvo je predlagalo, da se za ureditev pogojev za možnost sklenitve aneksa pristopi k pripravi investicijske dokumentacije in sicer dokumenta identifikacije investicijskega projekta (DIIP), ki bo podlaga za nadaljevanje ureditve formalnosti za sklenitev aneksa.

(Vir: Poročilo MONG za leto 2020, št. 622-1/2008)

Skupno število obiskovalcev gradu je v letih od odprtja do 2021 (zadnji razpoložljivi podatki) naraščalo, kljub uvedeni vstopnini v letu 2019. V letu 2020 je zaradi zaprtja javnega življenja v času epidemije Covid-19 in posledično krajše sezone ogledov prišlo do pričakovanega padca števila obiskovalcev. Ob upoštevanju, da je bil grad odprt le polovico sezone, je prišlo do relativnega povečanja števila obiskovalcev tudi v letu 2020.

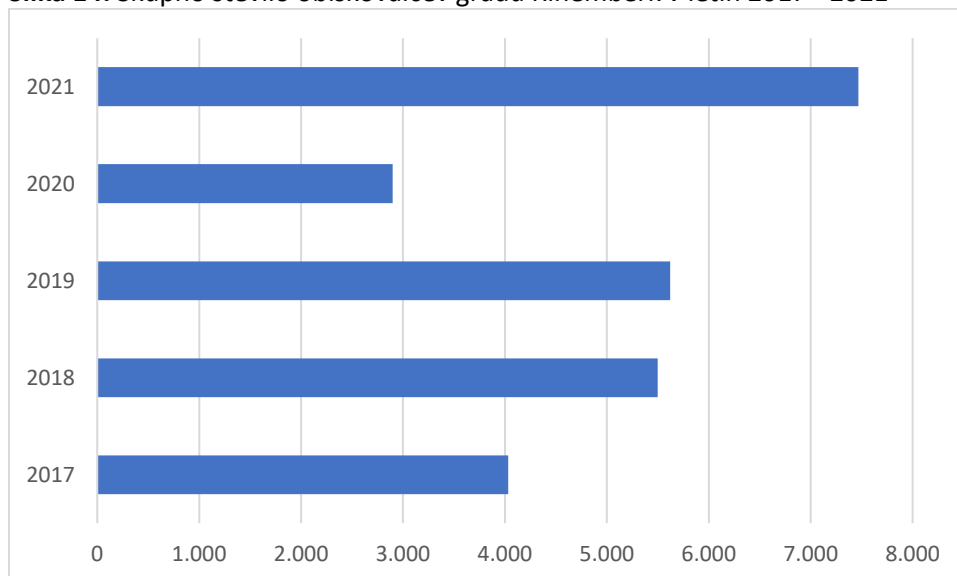
Tabela 6: Kazalniki števila prireditev in obiska gradu v letih 2017 do 2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Število registriranih obiskovalcev gradu	3.333	4.400	4.638	2.610	7.468	4.500
Število organiziranih ogledov	1	n.p.	18	7	25	n.p.*
Število obiskovalcev ogledov	n.p.	500	410	91	465	n.p.*
Število organiziranih drugih javnih prireditev	5	5	17	6	20	n.p.*
Število obiskovalcev prireditev	700	600	573	198	701	n.p.*

* V letu 2022 so upoštevani podatki do konca avgusta. V letu 2021 je bil rekorden obisk domačih gostov zaradi turističnih bonov, letos je domačih gostov posledično manj, hkrati pa je bilo poletje 2022 ekstremno vroče, v bližini so se vrstili obsežni požari, zaradi vsega tega je obisk domačih gostov v letu 2022 nižji kot v poletju 2021. Vendar se v septembru 2022 že kaže ponovno povečanje števila obiskovalcev in možno se je nadejati, da bo skupno število obiskovalcev v letu 2022 preseglo rekordno število iz leta 2021.

(Vir: MONG, Poročilo MONG št. 622-1/2008 – 160 z dne 19.12.2014, Poročilo MONG za leto 2017 št. 622-1/2008; Poročilo MONG št. 622-1/2008 – 238 z dne 26.4.2019; Poročilo MONG št. 622-1/2008 – 246 z dne 17.11.2020)

Slika 14: Skupno število obiskovalcev gradu Rihemberk v letih 2017 - 2021

(Vir: MONG, Poročilo MONG št. 622-1/2008 – 160 z dne 19.12.2014, Poročilo MONG za leto 2017 št. 622-1/2008; Poročilo MONG št. 622-1/2008 – 238 z dne 26.4.2019; Poročilo MONG št. 622-1/2008 – 246 z dne 17.11.2020)

V letu 2020 je prišlo do **podpisa 4-letne pogodbe o brezplačni uporabi grajskih površin med Mestno občino Nova Gorica in zasebnim zavodom Svitar**. S prenosom dela z obiskovalci na za to primerno opremljen in usposobljen zavod, je bil ta segment delovanja na gradu Rihemberk profesionaliziran in bistveno izboljšan. Zaradi večletne pogodbe je bilo mogoče zastaviti in delno tudi že realizirati bolj dolgoročne programe in cilje.

S pogodbo je zavod Svitar postal skrbnik programov na gradu, krovni upravljavec gradu pa je ostala Mestna občina Nova Gorica.

Svitar, zavod za oblikovanje prostora, zgodovino in umetnost je zasebni zavod, ki se ukvarja predvsem z raziskovanjem, interpretiranjem in ohranjanjem kulturne dediščine oziroma s predstavitvami vseh segmentov življenja v zgodovini kar najširšemu krogu uporabnikov. Ustanovljen je bil leta 2007.

Današnja ekipa Svitarja z organizacijo zgodovinskih programov in z nastopi deluje po Sloveniji in tujini. V zadnjih šestih letih so člani Svitarja obogatili ali samostojno izvedli več kot 1000 zgodovinskih dogodkov.

Leta 2015 je na podlagi dokazil o svojem delu na področju kulture in interpretacije kulturne dediščine od Ministrstva za Kulturo Republike Slovenije pridobil **status v javnem interesu**.

Podatki o razpoložljivih programih za obiskovalce gradu Rihemberk v zadnji sezoni (2022):

- **Individualni ogledi:** Ob vstopu v grad obiskovalci prejmejo zloženko, s pomočjo katere sami raziskujejo grajski kompleks in njegovo preteklost. Priporočen čas ogleda je najmanj eno uro.
- **Vodeni ogledi** so namenjeni tistim obiskovalcem, ki zgodbe preteklosti najraje podoživljajo skozi pripovedovanje. Ogled vodi strokovni vodnik. Obiskovalci lahko izbirajo tudi med dvema tematskima ogledoma (Grad Rihemberk skozi prostor in čas, Netopirji na gradu Rihemberk). Vodenje je prilagojeno starosti, vrsti in željam obiskovalcev.
- **Potovanje v razcvet Rihemberka:** Interpretativni ogled pod vodstvom Eleonore in Ferdinanda, grajske gospe in gospoda. Ogled je priporočen skupinam odraslih, poslovnim, izletniškim in šolskim skupinam, pa tudi ob praznovanju jubilejev.
- **Zakladi gradu Rihemberk:** Lov na 12 zakladov gradu Rihemberk, primeren za družine, posameznike ali skupine, skozi katerega udeleženci spoznavajo grajsko zgodovino.
- **Grajskost – doživetje za butične goste:** Individualizirani programi gRAjskost so namenjeni predvsem ljubiteljem kulinarike, narave in zgodovinskih posebnosti doline. Gre za celodnevno doživetje pod vodstvom Eleonore Rihemberške.

Podatki o dostopnosti gradu Rihemberk za obiskovalce:

Odprtje gradu v zadnji poletni sezoni (april-november 2022)

April, maj, september, oktober, november (do Martinovega):
sobote, nedelje in prazniki: 10.00 – 18.00

Junij
sobote, nedelje in prazniki 10:00 – 19:00

Julij, avgust
ponedeljek-petek: 10.00 – 13.00

sobote, nedelje in prazniki 10:00 – 19:00

Cenik v letu 2022:

Cena vstopnine

Odrasli 5 €

Otroci od 3 do 15 let 3€

Otroci do 3 leta /

Letna vstopnica 25 €

Letna vstopnica za prebivalce KS Branik 10 €

Letna vstopnica za Prijatelje Rihemberka* /

Interpretativni program Zakladi gradu Rihemberk: 10 €/igro

*Prijatelj Rihemberka, je častni naslov za vse, ki kakorkoli prispevajo k razvoju dejavnosti in programov na gradu Rihemberk.

Izdajatelj cenika: Svitar zavod za oblikovanje prostora, zgodovino in umetnost, Bazoviška 9, 5220 Tolmin, ID za DDV: 89604415

Cenik je veljaven od 9. 4. 2022 do 31.12.2022.

Igrani ogledi, Vodeni ogledi in drugi interpretacijski programi

Za skupine, ob predhodni najavi cena glede na število oseb in program

(Vir: spletna stran Grad Rihemberk, www.rihemberk.com)

Slika 15: Programi na gradu Rihemberk v letu 2022

Grad Rihemberk 2022

Igrani kostumski ogledi
Doživetje za izletniške skupine in praznovanja

Zakladi gradu Rihemberk
Igra za družine in raziskovalce

Najem gradu

Vodeni ogledi
Kulturna in naravna dediščina za skupine

gRAJskost
Top doživetje za butične goste, v sodelovanju s Kmetijo Čilčevi, Vipava sup adventure in Vini Bizjak

Rihemberška oporoka
Doživetje in coaching za poslovne skupine

Sezonski urnik
Obisk za posamezne obiskovalce

Rezervacije in informacije
o urniku, programih in dogodkih:
www.rihemberk.com
Tel.: 051 201 910
E-mail: info@rihemberk.com, svitar@svitar.si
Fb: @Rihemberk

(Vir: [FB stran Grad Rihemberk](https://www.facebook.com/rihemberk/photos/1267469050443300), <https://www.facebook.com/rihemberk/photos/1267469050443300>)

3 OPREDELITEV RAZVOJNIH MOŽNOSTI IN CILJEV INVESTICIJE TER PREVERITEV USKLAJENOSTI Z RAZVOJNIMI STRATEGIJAMI IN POLITIKAMI

3.1 NAMEN IN CILJI INVESTICIJE

3.1.1 Namen investicije

Kot je bilo prepoznano že IBHRP (Integrated Built Heritage Revitalisation Plan), izdelanim v okviru projekta RESTAURA – Revitalizacija zgodovinskih stavb s pomočjo shem javno-zasebnega partnerstva, Interreg Srednja Evropa 2016-2019) iz leta 2017 in predhodnih sorodnih dokumentih, je namen revitalizacije gradu Rihemberk ohranitev kulturnega spomenika državnega pomena s kakovostno obnovo in rednim vzdrževanjem ter zagotavljanje spomeniku primerne rabe, dostopnosti in razumevanja s strani obiskovalcev in druge javnosti.

S podobnimi nameni je bila v letu 2013 podpisana Pogodba o neodplačnem prenosu spomenika državnega pomena grad Branik – Rihemberk (EŠD 40) med Republiko Slovenijo in Mestno občino Nova Gorica. Kot namen pogodbe je bilo opredeljeno:

»Namen, zaradi katerega Republika Slovenija sklepa to pogodbo, je zagotavljanje boljše ohranitve kulturnega spomenika Branik – Grad Rihemberk (EŠD 40), njegove obnove in oživljanja, večje javne dostopnosti in rabe, skladno z družbenim pomenom in varstvenim režimom razglašenega kulturnega spomenika državnega pomena.«

(Vir: MONG, Pogodba o neodplačnem prenosu, št. 622-1/2008, z dne 5. 2. 2013)

Po letu 2017 je bila načrtovana in vzporedno tudi že izvajana postopna obnova grajskega kompleksa, pri čemer ta ostaja odprt za javnost – kulturni spomenik dostopen javnosti, primerno interpretiran ter vse boljše vključen v javno in gospodarsko življenje regije.

3.1.2 Vizija oživljenega spomenika kulturne dediščine

V dokumentu IBHRP Integrated Built Heritage Revitalisation Plan iz leta 2017 je bila vizija opredeljena, kot sledi:

»Grad Rihemberk bo do leta 2025 popolnoma prenovljen ter bo postal mednarodno prepoznana palača kreativnega razmišljanja in ekonomsko uspešen kulturno naravoslovni turistični center.«

Vizija razvoja je bila opredeljena skozi participativni pristop, z vključevanjem različnih deležnikov – od lokalnih prebivalcev, podjetnikov, naravovarstvenikov, kulturnih ustvarjalcev, konservatorjev in drugih, do predstavnikov inštitucij, ki so po uradni dolžnosti vpleteni v postopke obnove in oživljanja gradu.

Vizija razvoja se od tedaj ni bistveno spremenila. Dikcija je bila z razvojem na gradu po 2017 še nekoliko poenostavljena in se je v letu 2019 glasila:

**»Grad Rihemberk =
središče trajnostnega turizma širšega goriškega prostora + središče kreativnih praks«.**

Slika 16: Opredelitev vizije

POTRJEVANJE VIZIJE ZA NAPREJ

Interreg
CENTRAL EUROPE
RESTAURA

Grad Rihemberk

=

široko prepoznavno središče trajnostnega turizma širšega goriškega prostora

+

središče kreativnih praks

(Vir: MONG, predstavitev za KS Branik, Nataša Kolenc, Projekt RESTAURA, 4. 2. 2019)

20. junija 2019 sta bila vizija razvoja in model postopne obnove, ki sta do tedaj že prinašala otipljive pozitivne rezultate, podrobneje predstavljena tudi na Mestnem svetu Mestne občine Nova Gorica. Predstavljena sta bila v okviru predavitve vsebine dokumenta identifikacije investicijskega projekta Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno-zasebnega partnerstva, izdelanega v okviru projekta RESTAURA, dokument datiran februar 2019, izdelovalec Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak.

V letu 2022 ostaja osnovna vizija razvoja gradu Rihemberk nespremenjena in se v posodobljeni obliki glasi:

»Grad Rihemberk bo do leta 2030 v celoti prenovljen in mednarodno prepoznan kot središče trajnostnega, kulturnega in naravoslovnega turizma širšega goriškega prostora ter kot ekonomsko uspešno središče kreativnih praks.«

Grad Rihemberk bo po zaključku postopne obnove v 2030 :

- temeljni element prepoznavnosti Vipavske doline in širše Goriške regije ter eden temeljnih prepoznavnih elementov kreativne Slovenije;
- grajski biser na skrajnem zahodnem delu Slovenije, ki pomembno sooblikuje enoten slovenski kulturni in narodnostni prostor;
- grad, ki obiskovalcu nudi čudovit razgled na dolino Branice, izlet v zgodovino in ga razvaja z enkratnimi doživetji, izhajajočimi iz tradicije lokalnega okolja, predstavljeni na sodoben način in prepleteni s kreativnimi rešitvami;
- središče kreativnih praks ali »palača kreativnega razmišljanja«, z združevanjem različnih področij, ki bo predstavljala unikat v Sloveniji in Evropi;
- kulturni spomenik, ki bo s svojo ponudbo vključen v domače in tuje kulturne, naravoslovne in turistične programe.

(Vir: DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana, posodobljeno na stanje in že realizirane korake do leta 2022)

3.1.3 Cilji investicije

Strateški cilji revitalizacije so:

- Izkoristiti vse kulturne, naravoslovne in turistične potenciale, ki jih grad ima ter spoštovati kulturno spomeniške in naravovarstvene smernice pri upravljanju in razvoju;

- postaviti grad v vlogo generatorja trajnostnega razvoja regije in dolgoročne prosperitete lokalnega prebivalstva;
- razvijati in krepiti blagovno znamko gradu Rihemberk kot ene najbolj prepoznavnih v slovenskem in evropskem merilu;
- krepiti strateško partnersko povezovanje in sodelovanje s sosednjimi gradovi in kulturnimi spomeniki, s turističnim gospodarstvom in sorodnimi institucijami doma in v tujini z namenom krepitve pomena, vloge in skupne tržne pozicije na globalnem turističnem trgu.

Ostali cilji so:

- revitalizirati kulturno dediščino in kulturni spomenik ter jih oživeti s pomočjo kulturne podobe in dogodkov,
- celostno ohraniti in razvijati kulturno dediščino ter jo povezati s sodobnim življenjem in ustvarjanjem,
- uveljaviti kulturno dediščino kot nosilko identitete in kakovosti življenja na državni, regionalni in lokalni ravni,
- povečati prepoznavnost kulturne dediščine v slovenskem pa tudi v mednarodnem prostoru,
- ohranitev dobrih pogojev za zaščito varovanih živalskih vrst;
- prispevati k razvoju turizma,
- prispevati k splošnemu razvoju naselja Branik, sosednjih naselij, občine, regije in države zaradi povečanega obiska in podjetniške iniciative,
- večja in kakovostnejša vključenost javne kulturne infrastrukture v gospodarsko- turistično rabo,
- večja podpora kulture lokalnemu in regionalnemu razvoju,
- izboljšati pogoje za razvoj kulturno-umetniške ustvarjalnosti v podporo razvoja kulturnega turizma in razvoja ustvarjalnih industrij lokalnih skupnosti,
- krepiti zaposlovanje neposredno v kulturi in posredno v storitvenih dejavnostih, ob enem pa okrepiti dostopnost kulture javnosti v lokalnem okolju in širše, v podporo večji prepoznavnosti kulturne ustvarjalnosti lokalne skupnosti Branik in širše,
- zaščititi namensko rabo kulturnih spomenikov v javni lasti,
- izboljšati javno kulturno infrastrukturo in jo vzdrževati v dobrem stanju,
- povečati prostorske pogoje za kulturno, umetniško in ostalo storitveno dejavnost.

(Vir: DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana)

3.2 OPREDELITEV JAVNEGA INTERESA

Obravnavani projekt je zasnovan v javnem interesu.

Izhodišče za opredelitev javnega interesa za izvedbo predmetne investicije, izhaja iz **21. člena Zakona o lokalni samoupravi**:

»21. člen

Občina za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev opravlja zlasti naslednje naloge:

- upravlja občinsko premoženje;
- [...];
- načrtuje prostorski razvoj, v skladu z zakonom opravlja naloge na področju posegov v prostori

in graditve objektov ter zagotavlja javno službo gospodarjenja s stavbnimi zemljišči;

- [...];
- pospešuje kulturnoumetniško ustvarjalnost, omogoča dostopnost do kulturnih programov, zagotavlja splošnoizobraževalno knjižnično dejavnost ter v skladu z zakonom skrbi za kulturno dediščino na svojem območju;
- gradi, vzdržuje in ureja lokalne javne ceste, javne poti, rekreacijske in druge javne površine v skladu z zakonom ureja promet v občini ter opravlja naloge občinskega redarstva
- [...];
- ureja druge lokalne zadeve javnega pomena.«

(Vir: Zakon o lokalni samoupravi, Uradni list RS, št. 94/07 – UPB, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDSL-1, 30/18, 61/20 – ZIUZEOP-A in 80/20 – ZIUOOPE))

Z izvedbo investicije se uresničuje tudi javni interes na področju kulture, kot je opredeljen v področni zakonodaji.

Javni interes izhaja tudi iz **Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo**, ki v 2. členu opredeljuje javni interes na področju kulture kot interes za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin na državni in lokalnih ravneh, ki se uresničuje z zagotavljanjem pogojev zanje. Izhodišča za določanje javnega interesa za kulturo so opredeljena v 8. členu:

»8. člen

- (1) Javni interes za kulturo temelji na zagotavljanju javnih kulturnih dobrin, s katerimi se uresničuje kulturni razvoj Slovenije in slovenskega naroda, za katerega skrbijo Republika Slovenija (v nadaljnjem besedilu: država) in lokalne skupnosti.
- (2) Javni interes za kulturo se uresničuje predvsem za zagotavljanjem pogojev za:
 - kulturno ustvarjalnost,
 - dostopnost kulturnih dobrin,
 - kulturno raznolikost,
 - uveljavljanje in razvoj slovenskega jezika,
 - slovensko kulturno identiteto,
 - skupen slovenski kulturni prostor,
 - mednarodno prepoznavnost in uveljavitev slovenske kulture in umetnosti v mednarodnem prostoru.«

Načini uresničevanja javnega interesa so opredeljeni v 24. členu Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo, ki določa:

»24. člen

- (1) Država in lokalne skupnosti uresničujejo javni interes za kulturo po tem zakonu zlasti:
 - z zagotavljanjem kulturnih dobrin kot javni dobrin,
 - z načrtovanjem, gradnjo in vzdrževanjem javne kulturne infrastrukture.
- (2) [...].«

Nadalje je v istem zakonu (ZUJIK) določeno, katere so pristojnosti lokalnih skupnosti pri zagotavljanju javnih kulturnih dobrin in sicer:

»66. člen

- (1) Občina zagotavlja najmanj tiste javne kulturne dobrine, kakor določa posebni zakon (knjižničarstvo, varstvo kulturne dediščine, arhivska dejavnost ipd.), podpira ljubiteljske kulturne dejavnosti, vključno s tistimi, ki o namenjene kulturni integraciji manjšinskih skupnosti in priseljencev ter pokriva tudi druge kulturne potrebe prebivalcev, ki jih ugotovi s svojim programom za kulturo.

(2) [...]»

(Vir: Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg in 3/22 – ZDeb))

Področni oziroma posebni zakon za varstvo kulturne dediščine, na katerega se sklicuje ZUJIK v 66. členu, pa je **Zakon o varstvu kulturne dediščine**. Njegov namen je opredeljen v prvem členu kot celostno ohranjanje dediščine, ki se uresničuje v razvojnem načrtovanju in ukrepih države, pokrajin in občin tako, da dediščino ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključujejo v trajnostni razvoj. Javni interes oziroma javna korist varstva dediščine je opredeljena v 2. členu predmetnega zakona, ki določa:

»2. člen

(1) Varstvo dediščine je v javno korist. Javna korist varstva dediščine se določa v skladu s kulturnim, vzgojnim, razvojnim, simbolnim in identifikacijskim pomenom dediščine za državo, pokrajine in občine.

(2) Javna korist varstva dediščine obsega:

- identificiranje dediščine, njenih vrednot in vrednosti, njeno dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje,
- ohranitev dediščine in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo,
- omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšim in invalidom,
- predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah,
- vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanjem
- celostno ohranjanje dediščine,
- spodbujanje kulturne raznolikosti s spoštovanjem različnosti dediščine in njenih interpretacij ter
- sodelovanje javnosti v zadevah varstva.

(3) Država, pokrajine in občine uresničujejo javno korist varstva tako, da organizirajo in podpirajo dejavnosti in ravnanja iz prejšnjega odstavka in izvajajo ukrepe na podlagi tega zakona.

(4) Pri uresničevanju javne koristi varstva dediščine država, pokrajine in občine sodelujejo z lastnicami in lastniki dediščine (v nadaljnjem besedilu: lastnik), poslovnimi subjekti, nevladnimi organizacijami in civilno družbo v okviru, ki ga določajo zakoni in strategija iz 73. člena tega zakona.»

(Vir: Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg))

Z izvedbo investicije je treba zagotoviti tudi uresničevanje javnega interesa na področju ohranjanja narave, kot je opredeljen v področni zakonodaji, saj se v gradu nahajajo oz. se prihajajo v grad razmnoževati dve vrsti netopirjev in sicer vejicati netopirji in veliki podkovnjaki poleg tega pa je grad domovanje tudi velikim pupkom.

Zakon o ohranjanju narave v prvem odstavku 8. člena določa, da je urejanje zadev ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot v pristojnosti države, razen zadev lokalnega pomena na področju varstva naravnih vrednot, ki so v pristojnosti lokalne skupnosti. Med naravne vrednote spadajo med drugim tudi živalske vrste (netopirji, pupki) zato je potrebno sprejeti ukrepe za njihovo varstvo in na ta način prispevati k ohranjanju narave. Drugi odstavek 8. člena pri tem opredeljuje zadeve lokalnega pomena:

»(2) Zadeve lokalnega pomena iz prejšnjega odstavka so:

- programiranje in planiranje na področju varstva naravnih vrednot lokalnega pomena,

- sprejemanje ukrepov varstva naravnih vrednot lokalnega pomena,
- zagotavljanje lokalnih javnih služb ohranjanja narave,
- popularizacija varstva naravnih vrednot lokalnega pomena.«

(Vir: Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20 in 3/22 – ZDeb))

Javni interes izhaja tudi iz **vladnega odloka, s katerim je bil grad Rihemberk razglašen za kulturni spomenik državnega pomena**. V 2. členu je določeno, da je grad Rihemberk zaradi svojih lastnosti nenadomestljiv za Slovenijo. V skladu s tem si je potrebno prizadevati za njegovo ohranjanje.

»2

Lastnosti, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik državnega pomena:

Grad Branik – Rihemberk je največji ohranjeni srednjeveški grad na Primorskem, s prevladujočim romanskim stolpom, bivališče družine Lanthieri in pomembna arheološka postojanka. Grad je nezamenljiva prostorska dominantna, vodilni motiv doline in naselja pod njim in kot tak nenadomestljiv za Slovenijo.«

Iz vsega navedenega izhaja, da je predmetna investicija, torej revitalizacija gradu Rihemberk, v javnem interesu in upravičena investicija.

(Vir: Odlok o razglasitvi gradu Branik (Rihemberk) za kulturni spomenik državnega pomena (Uradni list RS, št. 81/99, 22/02, 16/08 – ZVKD-1 in 19/08))

Na podlagi drugega odstavka 70. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami) pa je Mestni svet Mestne občine Nova Gorica na seji dne 13. februarja 2014 sprejel tudi sklep, s katerim je določil, da nepremičnine v lasti Mestne občine Nova Gorica v območju gradu Branik-Rihemberk postanejo **javna infrastruktura na področju kulture** in se zaznamujejo v zemljiški knjigi kot javna kulturna infrastruktura.

(Vir: Sklep Mestnega sveta MO Nova gorica št. 354-11/2014-2 z dne 13. februarja 2014, objavljen na strani: <<https://nova-gorica.si/zadnje-objave/2014021810220356/>> (15.1.2019))

(Vir: DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana)

3.3 USKLAJENOST CILJEV INVESTICIJE Z RAZVOJNIMI STRATEGIJAMI IN POLITIKAMI

Investicija je usklajena z usmeritvami in cilji strateških dokumentov Republike Slovenije in MO Nova Gorica.

3.3.1 Strateški razvojni dokumenti Republike Slovenije

1. Vizija 2050

Namen Vizije 2050 je, da si z njo zastavimo jasne strateške usmeritve in osredotočenost v delovanju. Vizija Slovenije, ki predstavlja izhodišče za pripravo dolgoročne strategije razvoja Republike Slovenije, temelji na petih osnovnih elementih:

- učenje za življenje,
- inovativna družba,
- zaupanje,
- kakovostno življenje,
- identiteta.

O viziji glede trajnostnega razvoja je v Dokumentu o nastanku Vizije 2050 med drugim navedeno: »Slovenija je država blaginje in visokega življenjskega standarda. Je družba znanja in inovacij, ki upošteva okoljske omejitve in odgovornost državljanov. Zmanjšuje okoljski odtis in rabo naravnih virov ter pri tem izboljšuje kakovost javnih storitev, ki so dostopne vsem. Vsi državljani uživamo človekove pravice. Podpore uživa civilna družba, podpiramo solidarnost med posamezniki, različnimi generacijami in deležniki. Trajnostni razvoj je zapisan v slovenski ustavi.«

Kot ključni vzvod za doseganje vizije je izpostavljeno naslednje:

- »povezovati ljudi in ideje;
- [...]
- ohraniti naravno okolje, ki je osnova za trajnostno, nizkoogljično in krožno gospodarstvo;
- visoko dodano vrednost graditi na glavnih lokalnih prednostih: vodi, lesu, turizmu, zdravju, zeleni energiji, zeleni prometni infrastrukturi;
- [...].«

Predmetna investicija zasleduje cilj izboljšanja kakovosti življenja, kar je eden od osnovnih elementov vizije. Hkrati se bo z investicijo pripomoglo k izboljšanju ponudbe na področju turizma ter trajnostnemu razvoju in izboljšanju javnih storitev, ki so dostopne vsem.

(Vir: Vizija 2050, dostopna na spletni strani: <<https://slovenija2050.si/vizija-slovenije-2050/>> (12. 12. 2018))

2. Strategija razvoja Slovenije 2030

Strategija razvoja Slovenije 2030 je bila sprejeta dne 7. 12. 2017 za določitev vizije in ciljev razvoja Slovenije. Predstavlja krovni razvojni okvir, ki temelji na usmeritvah Vizije Slovenije 2050, razvojnem izhodišču in mednarodnih zavezah Slovenije ter trendih in izzivih na regionalni, nacionalni, evropski in globalni ravni.

Osrednji cilj strategije je zagotoviti kakovostno življenje za vse. Uresničiti ga je mogoče z uravnoteženim gospodarskim, družbenim in okoljskim razvojem, ki upošteva omejitve in zmožnosti planeta ter ustvarja pogoje in priložnosti za sedanje in prihodnje rodove. Na ravni posameznika se kakovostno življenje kaže v dobrih priložnostih za delo, izobraževanje in ustvarjanje, v dostojnem, varnem in aktivnem življenju, zdravem in čistem okolju ter vključevanju v demokratično odločanje in soupravljanje družbe

Strateške usmeritve države za doseganje kakovostnega življenja so:

- vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba,
- učenje za in skozi vse življenje,
- visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse,
- ohranjeno zdravo naravno okolje,
- visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja.

Pet strateških usmeritev za doseg osrednjega cilja strategije se bo uresničevalo z delovanjem na različnih medsebojno povezanih in soodvisnih področjih, ki so zaokrožena v dvanajstih razvojnih ciljih

strategije:

1. Zdravo in aktivno življenje
2. Znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo
3. Dostojno življenje za vse
4. Kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete, kar se bo doseglo:
 - z razvijanjem in ohranjanjem slovenskega jezika, kulture ter kulturne in naravne dediščine;
 - s krepitvijo nacionalne identitete in varovanjem kulturne raznolikosti;
 - s spodbujanjem dobrega in na sodelovanju vseh temelječega upravljanja kulturne dediščine;
 - [...]
5. Gospodarska stabilnost
6. Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor
7. Vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta
8. Nizkoogljično krožno gospodarstvo
9. Trajnostno upravljanje naravnih virov
10. Zaupanja vreden pravni sistem
11. Varna in globalno odgovorna Slovenija
12. Učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve

Predmetni projekt zasleduje predvsem 4. razvojni cilj Strategije razvoja Slovenije 2030, saj je njegov namen krepitev kulture preko ohranjanja kulturne dediščine.

(Vir: Strategija razvoja Slovenije 2030, sprejeta na 159. redni seji Vlade RS, dne 7. decembra 2017)

3. Resolucija o nacionalnem programu za kulturo za obdobje 2022–2029

Glavni strateški cilji Resolucije o nacionalnem programu za kulturo za obdobje 2022–2029 so:

1. okrepiti vlogo kulture kot povezovalne in združevalne sile v javnem življenju, še posebej pri oblikovanju slovenske narodne identitete, domoljubne in državotvorne zavesti in družbene etike,
2. zagotavljati kulturni pluralizem, svobodo izražanja in enake možnosti za ustvarjanje,
3. skrbeti za slovenski jezik ter okrepiti vlogo in pomen slovenskega jezika znotraj enotnega slovenskega kulturnega prostora in v mednarodnem okolju, vključno s skrbjo za Slovence v zamejstvu in po svetu,
4. skrbeti za ohranjanje in razvijanje kulturne identitete narodnih skupnosti Madžarov in Italijanov, romske skupnosti, skrbeti za pripadnice in pripadnike etničnih skupin in ranljivih skupin,
5. spodbuditi medresorsko povezovanje kulture, še posebej z gospodarstvom, turizmom in izobraževanjem ter zagotoviti prisotnost kulturnih vsebin znotraj politik drugih resorjev,
6. zagotoviti vzpostavitev vzdržnega, učinkovitega in transparentnega sistema financiranja kulture,
7. upoštevati trenutno situacijo in razvojne perspektive na področju kulturnega sektorja ter vzpostaviti pogoje za njegovo prilagodljivost na spremembe in razvoj z zmanjševanjem administrativnih ovir, izobraževanjem in usposabljanjem,
8. pospešiti digitalizacijo ter uvajanje novih tehnologij in sodobnih pristopov na področju kulture,
9. **zagotoviti posodobitev in izgradnjo nujno potrebne javne kulturne infrastrukture,**
10. **zaščititi in promovirati slovensko kulturno dediščino, vključno s prizadevanji za ohranjanje naravnega okolja,**
11. **okrepiti vključenost prebivalstva v kulturno dogajanje,** še posebej na področju razvijanja

kulturne zavesti pri otrocih in mladini, poudarjanja kulturne vzgoje kot vseživljenjskega učenja in razvijanja ljubiteljske kulture,

12. **decentralizirati slovenski kulturni prostor in povečati dostopnost kulture na celotnem ozemlju Republike Slovenije** in širše znotraj enotnega slovenskega kulturnega prostora – doseči večjo zastopanost kulture na regionalni in lokalni ravni,
13. okrepiti navzočnost kulturnih vsebin v medijih in vzpodbuditi refleksijo o kulturnih dosežkih doma in v tujini,
14. okrepiti mednarodno promocijo slovenske kulture in doseči večjo prepoznavnost Republike Slovenije in njene kulturne dejavnosti v mednarodnem okolju.

Investicijski projekt zasleduje predvsem cilje, navedene v točkah 9 do 12, posredno pa tudi druge strateške cilje nacionalnega programa za kulturo 2022-2029.

(Vir: Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022-2029 (Uradni list RS, št. 29/22))

4. Strategija kulturne dediščine za obdobje 2018-2026

Ministrstvo za kulturo je pripravilo osnutek Strategije kulturne dediščine za obdobje 2018-2026. V njem je kulturna dediščina Slovenije prepoznana kot pomemben in nedeljiv del lokalne, regionalne, nacionalne in evropske identitete, ki predstavlja kakovost življenjskega okolja in je ključni vir uravnoteženega razvoja regij ter Republike Slovenije.

Splošni cilji strategije so s pomočjo dediščine prispevati h kakovosti življenja in k bolj povezani družbi, pospešiti trajnostni razvoj Slovenije in izboljšati odnos družbe do naše dediščine.

Strategija uveljavlja celostno ohranjanje dediščine v treh družbenih podsistemih, ki jih strategija poimenuje trije nosilni stebri: družba (v ožjem pomenu), razvoj in znanje. Slednji so podlaga za določitev operativnih ciljev, ki so širšega družbenega pomena in bodo veljavni za državo in dediščinsko področje kot celoto.

V okviru stebra razvoj so določeni 4 razvojni cilji:

- **spodbuditi raznoliko uporabo in ponovno uporabo dediščine ter izkoriščanje njenih potencialov,**
- povečati učinkovitosti pravnega in finančnega okvira varstva in ohranjanja dediščine,
- zagotoviti večjo usposobljenost in učinkovitost javnega sektorja varstva dediščine ter izboljšati medresorsko sodelovanje,
- **izboljšati kakovost življenja z ohranjanjem dediščine in spodbujanjem dediščinskih dejavnosti.**

Med razvojnimi usmeritvami na področju razvojnega stebra je tudi »krepitev skupne odgovornosti za dediščino«, predvideni ukrepi pa so:

- **spodbujanje lastnikov, upravljavcev, nosilcev in dediščinskih skupnosti k celostnemu ohranjanju dediščine,**
- **spodbujanje občin in velikih lastnikov k pripravi programov za obnovo spomenikov za izvedbo ukrepov varstva,**
- promoviranje dobrih praks na področju upravljanja spomenikov in celostnega ohranjanja dediščine.

Investicija je skladna s splošnim ciljem strategije, občina pa z njo prevzema odgovornost za ohranjanje dediščine.

(Vir: Strategija kulturne dediščine za obdobje 2018-2026, dostopen na:

http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Zakonodaja/Predpisi_v_pripravi/2018/Strategija_KD_2018-02-19.pdf) (4. 2. 2019))

5. Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030

USMERITVE IN CILJI ZA VARSTVO OKOLJA, OHRANJANJE NARAVE IN UPRAVLJANJE VODA

»Okoljska vizija: OHRANJENA NARAVA IN ZDRAVO OKOLJE V SLOVENIJI IN ZUNAJ NJE OMOGOČATA KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE ZDAJŠNJIM IN PRIHODNJIM GENERACIJAM bo dosežena z ukrepi treh strateških usmeritev:

- varovati, ohranjati in izboljševati naravni kapital Slovenije,
- zagotoviti prehod v nizkoogljično družbo, ki učinkovito ravna z viri, preprečuje odpadke in z nastalimi odpadki učinkovito ravna,
- varovati prebivalce pred tveganji, povezanimi z okoljem (okoljskimi tveganji).

Ukrepi teh strateških usmeritev bodo pripomogli k doseganju naslednjih vsebinskih ciljev:

1. z ukrepi za varovanje, ohranjanje in izboljševanje naravnega kapitala bo:

- **ohranjena visoka stopnja biotske raznovrstnosti in varovane bodo naravne vrednote,**
- izboljšana kakovost tal,
- zmanjšana neto rast površine pozidanih zemljišč,
- izboljšana kakovost zraka do ravni brez čezmernih koncentracij onesnaževal,
- za vse površinske vode doseženo dobro kemijsko in ekološko stanje,
- za vse podzemne vode doseženo dobro kemijsko in količinsko stanje,
- ohranjeno morsko okolje;
- ...«

Projekt neposredno prispeva k ohranjanju narave, predvsem pa k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

6. Program upravljanja območij Natura 2000 (2015-2020)

Osnovni namen programa upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015-2020 je opredeliti izpolnjevanje obveznosti varstva posebnih varstvenih območij – območij Natura 2000, ki jih Republiki Sloveniji nalagata Direktiva o pticah in Direktiva o habitatih. Tako bo Republika Slovenija dosegala enega od ciljev Evropske unije, to je, zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti evropsko pomembnih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov.

Poleg tega se s programom upravljanja določajo prednostni projekti, ki omogočajo tudi izkoriščanje priložnosti območij Natura 2000 za lokalni oziroma regionalni razvoj, delovna mesta in gospodarsko rast ter ohranjanje kulturne dediščine, upoštevajoč gospodarske, socialne, kulturne in demografske značilnosti ter načela trajnostnega razvoja.

Program določa:

1. podrobne varstvene cilje, ki se praviloma nanašajo na cone ter izhajajo iz varstvenih ciljev, določenih z Uredbo o posebnih varstvenih območjih, in varstvenih ciljev za ohranjanje habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, v skladu s predpisi s področja ohranjanja narave ter sprejetimi strategijami in programi, s katerimi se načrtuje to področje;
2. ukrepe za doseganje varstvenih ciljev, pri čemer se nabor ukrepov določi glede na posamezno območje Natura, in sicer:
 - ukrepe varstva narave, z navedbo odgovornih nosilcev, rokov in finančnih virov,

- ukrepe prilagojene rabe naravnih dobrin, z navedbo načrta rabe naravne dobrine, podrobnejših varstvenih usmeritev, ki se upoštevajo pri pripravi načrta, ter izvajalca tega načrta,
 - ukrepe prilagojene kmetijske prakse, s katero se dosegajo varstveni cilji in način zagotavljanja teh ukrepov,
 - ukrepe upravljanja voda z navedbo načrta upravljanja voda, podrobnejših varstvenih usmeritev, ki se upoštevajo v načrtu, ter izvajalca tega načrta,
 - **ukrepe varstva kulturne dediščine, s katerimi se dosegajo varstveni cilji in način zagotavljanja teh ukrepov,**
 - druge ukrepe, če so potrebni za zagotavljanje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov,
3. kazalce, ki se morajo redno spremljati zaradi ugotavljanja učinkovitosti ukrepov glede doseganja ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov, z navedbo nosilcev, rokov in finančnih virov;
 4. ukrepe varstva in aktivnosti, ki so potrebni za zagotovitev povezanosti evropskega ekološkega omrežja;
 5. raziskovalne aktivnosti v bazični in aplikativni znanosti, ki so nujno potrebne za izboljšanje poznavanja ekologije rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov.

V okviru programa je pomemben ukrep tudi varstvo kulturne dediščine. Območja varstva kulturne dediščine so namreč pomembni deli življenjskih prostorov nekaterih skupin živalskih vrst. Zato je način varstva kulturne dediščine pomemben za doseganje ugodnega stanja ohranjenosti območij Natura 2000. Praviloma so ukrepi za varstvo kulturne dediščine in ukrepi za doseganje ciljev Nature 2000 skladni med seboj oziroma se dopolnjujejo.

Grad Rihemberk je dom vejicatih netopirjev in velikih podkovnjakov ter velikega pupka, zato je potrebno ravnati v skladu s cilji in ukrepi Programa upravljanja območij Natura 2000 (2015- 2020), kar investicija upošteva.

(Vir: Program upravljanja območij Natura 2000 (2015-2020))

4 OPIS VARIANT

V DIIP iz leta 2015 so bile obravnavane naslednje variante investicije:

- Varianta »brez investicije« in
- Varianta »z investicijo«, v okviru katere sta bili prepoznani dve varianti:
 - Varianta »z investicijo« 1: Izvedba celovitega projekta revitalizacije gradu Rihemberk v eni fazi
 - Varianta »z investicijo« 2: Izvedba celovitega projekta revitalizacije gradu Rihemberk po fazah.

V DIIP iz leta 2019 so bile obravnavane naslednje variante izvedbe oziroma financiranja investicije:

- varianta A – brez investicije;
- varianta B – izvedba investicije v obliki klasičnega javnega naročila,
- varianta C – izvedba investicije skozi javno-zasebno partnerstvo v obliki koncesije gradnje po modelu DFROT (Design Finance Refurbish Operate Transfer),

V pričujočem dokumentu obravnavamo minimalne variante izvedbe, to je varianto z investicijo in varianto brez investicije.

4.1 VARIANTA BREZ INVESTICIJE

Varianta brez investicije predstavlja ohranitev obstoječega stanja in neizpolnitev postavljenih ciljev, ki jih zasleduje Mestna občina Nova Gorica, ki so zlasti: obnova in revitalizacija gradu Rihemberk ter s tem varovanje in ohranjanje kulturne dediščine gradu za potrebe razvoja MO Nova Gorica, regije in celotne Slovenije, prezentirati in povečati dostopnost do kulturnega spomenika ter uporabo njegovega potenciala kot razvojnega potenciala občine in regije. Slednje bi pomenilo izgubo specifičnega kulturnega, arhitekturnega, krajinskega, in zgodovinskega objekta oziroma spomenika. S takšnim ravnanjem bi se nedvomno nepovratno odrekli delu nacionalne naravne in kulturne dediščine. Neizkoriščen bi ostal kulturno turistični potencial gradu in samega območja, kar bi pomenilo tudi slabši razvoj turizma in gospodarstva. Iz naštetih razlogov predmetna varianta ne pride v poštev.

(Vir: DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana)

4.2 VARIANTA Z INVESTICIJO

Samo varianta z investicijo omogoča ohranitev in ponovno valorizacijo objekta gradu Rihemberk, varovanje in ohranjanje kulturne dediščine, izkoriščanje potenciala gradu za razvoj kulture in z njo povezanih dejavnosti v MO Nova Gorica, regiji in državi, s tem pa tudi večjo gospodarsko rast, ureditev objekta kot središča trajnostnega turizma širšega goriškega prostora in Vipavske doline, z nadgradnjo s kreativnimi vsebinami, ki bodo v grad prinesle tudi druge, ne izključno turistične dejavnosti (»palača kreativnega razmišljanja«, oplajanje umetniških, izobraževalnih, kongresnih, raziskovalnih in podobnih vsebin z naravno in kulturno dediščino gradu). Prvi zametek vsebin v to smer predstavlja program Nove Gorice kot Evropske kulture leta 2025, z interdisciplinarnim programom Netopirska simfonija. Ta združuje grajsko kulturno dediščino, naravno dediščino, znanstveno raziskovanje in umetniško interpretacijo v povsem nove, še ne videne vsebine in produkte.

4.3 IZBOR OPTIMALNE VARIANTE

Na podlagi navedenega je edina sprejemljiva varianta z investicijo.

4.4 SWOT ANALIZA ZA IZBRANO VARIANTO

Pri SWOT analizi so bile analizirane prednosti, slabosti, priložnosti ter nevarnosti izvedbe projekta, SWOT analiza pa obenem podaja izhodišča za nadgrajevanje prednosti, odpravljanje pomanjkljivosti, izkoriščanje priložnosti ter izogibanje nevarnostim. Navedena izhodišča so bila osnova za pripravo razlogov za investicijsko namero in določitev ciljev investicijskega projekta.

Tabela 7: SWOT analiza

Prednosti	Priložnosti
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najstarejši in največji srednjeveški kamniti grad z mogočnim osrednjim stolpom na Primorskem. ▪ Izjemna kulisa z grajske terase in stolpa na Braniško dolino. ▪ Nedotaknjeno in zaščiteno naravno okolje. ▪ Obstoj redkih vrst netopirjev in bogata biotska raznovrstnost širšega območja gradu. ▪ Velik tržni potencial lokacije zaradi neposredne bližine Trsta in ostalih italijanskih in slovenskih večjih mest. ▪ Zgodovinska povezanost gradu v srednjeevropski prostor (Tirolska-Rifembergi in Romagna, Gorica-Lanthieri). ▪ Lokacija v bližini gradov Štanjel, Miramar in Devin ter drugih kulturnih spomenikov in cerkva, kar omogoča povezovanje in dogovor o specializaciji ponudbe. ▪ Lokacija v bližini slikovite Bohinjske železnice, avtocest med Ljubljano, Koprom, Benetkami, Trstom, Gorico in Vidmom ter letališč Ronki, Benetke, Ljubljana. ▪ Bližina svetovno znanih znamenitosti Lipica, Postojnska jama, Benetke. ▪ Zgodovinski pomen zlasti iz prve svetovne vojne. ▪ Razvito kmetijsko okolje omogoča pestro in edinstveno kulinarično ponudbo. ▪ Možnost postopne obnove po fazah. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Faznost izvedbe obnovitvenih del in postopno oživljanje gradu. ▪ Možnost pridobitve občinskih, državnih in evropskih proračunskih sredstev. ▪ Usmerjenost regije v pestro turistično ponudbo za vse cenovne razrede in interese. ▪ Možnost razvoja edinstvenih turističnih proizvodov naravoslovnega turizma – bogata biotska raznovrstnost in lega v območju Natura 2000. ▪ Regijsko in medregijsko povezovanje turistične ponudbe ter skupno globalno trženje. ▪ Razvoj in širjenje turistične infrastrukture tudi na podeželju. ▪ Vključevanje lokalnih dejavnikov, kot motorja revitalizacije gradu.
Slabosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potrebna relativno velika investicijska vlaganja v obnovo z upoštevanjem zaščite rastlinskih in živalskih habitatov. ▪ Težak dostop za funkcionalno ovirane osebe. ▪ Težak dostop do gradu po lokalnih cestah (dostop skozi ozko vaško jedro), zlasti za avtobuse. ▪ Uničena praktično vsa notranja oprema in arhivi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geopolitična tveganja. ▪ Epidemiološko tveganje. ▪ Neugodna gospodarska gibanja v svetu in v Sloveniji. ▪ Omejena javna sredstva za zaščito in revitalizacijo kulturne dediščine. ▪ Neuspeh pri pridobivanju finančnih sredstev za izvedbo vseh faz investicijskega projekta. ▪ Slabe turistične sezone v Novi Gorici in sosednjih pokrajinah. ▪ Spreminjanje do sedaj veljavnih programskih usmeritev razvoja države in lokalne skupnosti.

5 OPREDELITEV VRSTE INVESTICIJE, OPIS INVESTICIJE IN OCENA INVESTICIJSKIH STROŠKOV

5.1 VRSTA IN OPIS INVESTICIJE

V decembru 2017 je bil s strani MO Nova Gorica pripravljen Pregled prostorsko-funkcionalnih sklopov za načrtovanje gradbeno-tehnične obnove in financiranja revitalizacije grajskega kompleksa (v nadaljevanju: Pregled prostorsko-funkcionalnih sklopov 2017), v katerem je bil grajski kompleks razdeljen na deset prostorsko-funkcionalnih sklopov, kot sledi:

1. Vhodno poslopje z renesančnim stolpom
2. Zahodno medzidje / medgradje s stolpičema
3. Grajsko dvorišče z vhodnim stopniščem
4. Pritličje severnega palacija, povezovalnega poslopja, kvadratnega stolpa in kapela
5. Zgornja nadstropja severnega palacija in stavb pri grajski kapeli
6. Kleti severnega palacija
7. Grajski stolp in prehodi na obzidju
8. Južni palacij in bivalni trakt s stolpičem
9. Južna in vzhodna medzidja in platoji
10. Okolica gradu / površine izven obzidja.

(Vir: Kolenc, N.: Grad Rihemberk - Pregled prostorsko-funkcionalnih sklopov za načrtovanje gradbeno-tehnične obnove in financiranja revitalizacije grajskega kompleksa, Nova Gorica, 6. 12. 2017.)

Slika 17: Prikaz prostorsko-funkcionalnih sklopov 2017

(VIR: Pregled prostorsko-funkcionalnih sklopov 2017, str. 1.)

Z vidika iskanja optimalnega modela za obnovo gradu Rihemberk je bilo tekom postopka analize variant in identifikacije primerne modela za nadaljnji razvoj gradu ugotovljeno, da bo glede na obseg

investicije in relativno zainteresiranost in podporo lokalnega okolja obnovo lažje izvajati, v kolikor se celotna investicija razdeli v manjše funkcionalne zaključene celote, ki bi ev. vsaka zase lahko funkcionirale samostojno.

Zaradi enostavnosti in večje preglednosti je bila celotna investicija, za potrebe izdelave investicijske dokumentacije in kasnejših faz, razdeljena na pet investicijskih sklopov, kot sledi:

- I. Vhodno poslopje z renesančnim stolpom (za namen poenostavitve v tem dokumentu predmetni sklop na nekaterih mestih poimenujemo tudi zgolj »Vhodno poslopje«);
- II. Severni palacij;
- III. Južni palacij;
- IV. Grajski stolp;
- V. Sklop zunanjih ureditev.

Slika 18: Prikaz investicijskih sklopov 2019

V tabeli v nadaljevanju je podan pregled oz. primerjalna tabela, v kateri je primerjana razdelitev prostorsko-funkcionalnih sklopov iz leta 2017 po dokumentu Pregled prostorsko-funkcionalnih sklopov 2017 in razdelitev prostorsko-funkcionalnih sklopov iz leta 2019, kakor ji sledi tudi Idejna zasnova iz leta 2019.

Tabela 8: Primerjava prostorsko-funkcionalnih sklopov 2017 in investicijskih sklopov 2019

Investicijski sklop 2019	Prostorsko-funkcionalni sklop 2017
1. Vhodno poslopje	1. Vhodno poslopje z renesančnim stolpom
5. Sklop zunanjih ureditev	2. Zahodno medzidje / medgradje s stolpičema
5. Sklop zunanjih ureditev	3. Grajsko dvorišče z vhodnim stopniščem
2. Severni palacij	4. Pritličje severnega palacija, povezovalnega poslopja, kvadratnega stolpa in kapela
2. Severni palacij	5. Zgornja nadstropja severnega palacija in stavb pri grajski kapeli
2. Severni palacij	6. Kleti severnega palacija
4. Grajski stolp	7. Grajski stolp in prehodi na obzidju
3. Južni palacij	8. Južni palacij in bivalni trakt s stolpičem
5. Sklop zunanjih ureditev	9. Južna in vzhodna medzidja in platoji
5. Sklop zunanjih ureditev	10. Okolica gradu / površine izven obzidja

(VIR: IJZP)

Navedeni sklopi predstavljajo zaključene celote.

Predmetne vsebine so bile identificirane kot primerne iz razloga varovanja javnega interesa, varovanja kulturne dediščine, saj so usklajene s konservatorskim načrtom, ter ohranjanje ugodnih pogojev za varovanje ogroženih živalskih vrst. Predvidene vsebine so bile deležne tudi široke javne podpore tekom izvedbe različnih aktivnosti in komunikacije z lokalnimi deležniki v okviru projekta Restaura. V podanih vsebinskih usmeritvah ostaja še vedno dokaj širok razpon možnosti glede umestitve različnih dejavnosti v grad Rihemberk in načina njihovega izvajanja. Pri morebitnem spreminjanju sklopov bo treba posebno pozornost nameniti tudi ekonomski vzdržnosti posameznih delov projekta.

V nadaljevanju so grafično prikazana prostorska izhodišča posameznih sklopov ter namembnost in površina, kakor je predvidena po v Idejni zasnovi 2019 (Izdelovalec Stolp d.o.o. (Šuligoj, A.): IDZ - Grad Rihemberk, februar 2019. V prvem stolpcu je sklic na delitev funkcionalnih sklopov, kakor izhajajo iz Pregleda prostorsko-funkcionalnih sklopov 2017).

5.1.1 Sklop I - Vhodno poslopje z renesančnim stolpom

Slika 19: Grafični prikaz vhodnega poslopja z renesančnim stolpom

(VIR: Arctur d.o.o.)

Tabela 9: Pregled prostorov po namembnosti in površini – Vhodno poslopje

VHODNO POSLOPJE Z RENESANČNIM STOLPOM		NAMEMBNOST	POVRŠINA
Sklop	Klet okroglega stolpa	Prezentacija zapornega zidu, vinoteka, degustacijski prostor	121,33
1	Pritličje vhodnega stolpa	Infotočka, recepcija	38,40
1	Pritličje okroglega stolpa	Infotočka, recepcija, trgovina, prostor za razstave	121,33
1	I. nadstropje vhodnega poslopja	Infoteka Natura & Kultura, izvajanje delavnic, razstave, servisni prostor	78,11
1	I. nadstropje okroglega stolpa	Infoteka Natura & Kultura, razstavno prireditveni prostor	76,59
1	II. nadstropje vhodnega poslopja	Prostori za gostinstvo, kuhinja, sanitarije	64,35
1	II. nadstropje okroglega stolpa	Prostor za gostinstvo, občasnó predavalnica, delavnice, srečanja	76,59
1	Terasa ob stolpu v medgradju	Terasa za letni vrt	113,50
SKUPAJ			690,20

(VIR: IDZ 2019)

5.1.2. Sklop II – Severni palacij

Slika 20: Grafični prikaz severnega palacija

(VIR: MONG, <https://www.youtube.com/watch?v=NsWku3vXATc>, Arctur d.o.o.)

Tabela 10: Pregled prostorov po namembnosti in površini – Severni palacij

SEVERNI PALACIJ			
Sklop	nega palacija, povezovalnega poslopja, kvadratnega st	Namembnost	Površina v m ²
4	Pritlična dvorana severnega palacija	Večnamenska dvorana	87,09
4	Prehodni prostor nad glavnim stopniščem	Povezovalni večnamenski prostor	35,51
4	Prostor nad vhodom v kvadratnem stolpu	Prostor za protokolarna srečanja in manjše dogodke	27,94
4	Terasa nad podhodom pri kvadratnem stolpu	Razgledna terasa	50,20
4	Kapela sv. Pankracija	Grajska kapela, prostor za verske dogodke, poroke, koncerte	34,18
Sklop	nja nadstropja severnega palacija in stavb pri grajski k	Namembnost	Površina v m ²
5	Prostor v I. nadstropju severnega palacija	Razstavni prostor	87,09
5	ori v I. nadstropju ob kapeli - vezni objekt in kvadratni	Razstavni prostor	74,50
5	Prostor v II. nadstropju / mansardi severnega palacija	Dodatni razstavni oziroma večnamenski prostori	87,09
5	ori v II. nadstropju ob kapeli - vezni objekt in kvadratni	Podstrešje; servisni prostori	74,50
Sklop	Kleti severnega palacija	Namembnost	Površina v m ²
6	Odprti hodnik s podzemnim rovom	Odprti hodnik - komunikacija za obiskovalce	41,94
6	Vzhodna klet severnega palacija	Rezervat za netopirje - ketišče	88,53
6	Zahodna klet severnega palacija	Večja vinska klet	161,93
SKUPAJ			850,50

(VIR: IDZ 2019)

5.1.3 Sklop III – Južni palacij

Slika 21: Grafični prikaz južnega palacija

(VIR: MONG, <https://www.youtube.com/watch?v=NsWku3vXATc>, Arctur d.o.o.)

Tabela 11: Pregled prostorov po namembnosti in površini - Južni palacij

JUŽNI PALACIJ			
Sklop	Južni palacij in bivalni trakt s stolpičem	Namembnost	Površina
8	Obstoječe notranje stopnišče	Notranje stopnišče	15,31
8	Prostor v pritličju južnega palacija	Center kreativnosti, možno restavracija	109,12
8	Prostor v pritličju bivalnega trakta	Center kreativnosti, možno restavracija	37,66
8	Prostori v I. nadstropju južnega palacija	Center kreativnosti	107,78
8	Prostori v I. nadstropju nekdanjega bivalnega trakta	Center kreativnosti	38,01
8	Prostori v II. nadstropju južnega palacija	Center kreativnosti	122,59
8	Prostori v II. nadstropju nekdanjega bivalnega trakta	Center kreativnosti	38,01
8	Jugo-vzhodno dvorišče	Dvorišče, parkovna ureditev	226,00
8	Plato nad kletjo nekdanjega gospodarskega objekta	Zunanja predavalnica, Gostinski vrt	92,16
8	Klet bivalnega trakta	Center kreativnosti	37,72
8	Klet nekdanjega gospodarskega objekta	Rezervat za netopirje	68,66
SKUPAJ			893,02

(VIR: IDZ 2019)

5.1.4 Sklop IV – Grajski stolp

Tabela 12: Pregled prostorov po namembnosti in površini - Grajski stolp

GRAJSKI STOLP			
Sklop	Grajski stolp in prehodi na obzidju	Namembnost	Površina
7	Notranjost stolpa	Prezentacija notranjosti stolpa, viseče inštalacije	30,35
7	Prehod na obzidju	Prehod na obzidju	54,50
7	Spiralno stopnišče	Stopnišče	6,20
7	Razgledana terasa na stolpu	Razgledna terasa na stolpu	39,20
7	Prehodi ob stolpu	Prehodi ob stolpu	49,00
SKUPAJ			179,25

(VIR: IDZ 2019)

5.1.5 Sklop V – Sklop zunanjih ureditev

Slika 22: Grafični prikaz grajskega dvorišča

(VIR: MONG, <https://www.youtube.com/watch?v=NsWku3vXATc>, Arctur d.o.o.)

Slika 23: Grafični prikaz neposredne okolice

 (VIR: MONG, <https://www.youtube.com/watch?v=NsWku3vXATc>, Arctur d.o.o.)

Tabela 13: Pregled prostorov po namembnosti in površini - Zunanja ureditev

ZUNANJA UREDITEV			
Sklop	Zahodno medzidje / medgradje s stolpičema	Namembnost	Površina v m ²
2	Zahodno medzidje / medgradje	Dostopna in servisna pot	423,00
2	Severozahodni stolpič	Rezervat za netopirje	26,00
2	Severni stolpič	Rezervat za netopirje	28,81
Sklop	Grajsko dvorišče z vzhodnim stopniščem	Namembnost	Površina v m ²
3	Spodnja etaža kvadratnega stolpa	Dostop h glavnemu stopnišču	27,00
3	Glavno stopnišče	Dostop na grajsko dvorišče	39,00
3	Površina nekdanjega dvorišča	Osrednje grajsko dvorišče, prireditveni prostor	413,00
3	Razgledna ploščad / nerekonstruirani del severnega palacija	Razgledna ploščad, del prireditvenega prostora	204,50
3	Dvignjen plato ob južnem palaciju	Plato, prehodna terasa, občasn prireditveni prostor	113,50
Sklop	Južna in vzhodna medzidja in platoji	Namembnost	Površina v m ²
9	Južno medzidje / medgradje	Prehod, parkovna ureditev	567,00
9	Vzhodno medzidje / medgradje	Prehod, parkovna ureditev	275,00
9	Drugo vzhodno medzidje / medgradje, obrambni plato	Plato, parkovna ureditev, prostor za prireditve na prostem	634,00
9	Grajski vrt znotraj obzidja	rajski vrt, zeliščni vrt (del komercialnih in izobraževalnih programov)	310,00
9	Južni stolpič	Rezervat za netopirje, potencialno razstavišče, trgovina	15,48
9	Pokriti prehod pri kvadratnem stolpu	Prehod iz medgradja v vzhodne dele	24,40
Sklop	Okolica gradu	Namembnost	Površina v m ²
10	Dostopna cesta	Dostop, interventni dovoz	361,00
10	Travnik pod obzidjem, severozahodno in severno od gradu	Krožna pot okoli gradu, javni družabni prostor, otroško igrišče, prireditveni prostor	1.746,50
10	Površine in brežine vzhodno od gradu	Krožna pot okoli gradu	884,00
10	Grajski vrt izven obzidja	Parkirišče	n/a
SKUPAJ			6.092,19

(VIR: IDZ 2019)

(Vir: DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana)

5.2 OCENA INVESTICIJSKIH STROŠKOV

Za oceno vrednosti investicije smo uporabili sledeče vire podatkov:

- Grad Rihemberk, Pregled prostorsko funkcionalnih sklopov za načrtovanje gradbeno- tehnične obnove in financiranja revitalizacije grajskega kompleksa, Projekt Restaura, december 2017;
- Stolp d.o.o. (Šuligoj, A.): IDZ - Grad Rihemberk, februar 2019;
- Stopnja inflacije v obdobju februar 2019 – avgust 2022, Statistični urad RS;
- Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2022, Urad za makroekonomske analize in razvoj;
- Pregled predlaganih posegov vezanih na EPK 2025 za leta 2023 in 2024; Nataša Kolenc; MONG, 21.9.2022.

Postavka GOI dela vključuje tudi 15 % nepredvidenih del.

Stroški gradbenega nadzora so ocenjeni v višini 2% od GOI del.

22% DDV je v celoti neodbitni in zato predstavlja strošek.

Vsi stroški so upravičeni.

Stalne cene za GOI dela v letih 2025-2030 so upoštevane na dan 1.2.2019, stalne cene za GOI dela v letih 2023-2024 ter za nakup zemljišč in projektiranje so upoštevane na dan 31.8.2022, zato so enake tekočim cenam.

Pri izračunu tekočih cen pa smo upoštevali stopnjo inflacije v obdobju februar 2019 – avgust 2022 po podatkih SURS, ki znaša 16,7%, in predvidene povprečne stopnje inflacije po Pomladanski napovedi gospodarskih gibanj UMAR, in sicer:

- za leto 2022 3,2 %
- za leto 2023 2,3 %

Za nadaljnja leta smo predvideli isto stopnjo inflacije kot v letu 2023.

Tabela 14: Ocena vseh vlaganj v EUR v stalnih cenah

v EUR	Skupaj
projektiranje	224.780,01
oprema	365.767,00
odkup zemljišč	50.000,00
GOI dela	3.657.665,00
Vhodno poslopje z renesančnim stolpom	370.481,00
Severni palacij	1.302.627,00
Grajski stolp	198.576,00
Južni palacij	1.003.876,00
Zunanja ureditev	782.105,00
gradbeni nadzor	72.956,58
Skupaj brez DDV	4.371.168,59
DDV neodbitni (=strošek)	950.657,09

Skupaj strošek	5.321.825,68
-----------------------	---------------------

Tabela 15: Ocena vseh vlaganj v EUR v tekočih cenah

v EUR	Skupaj
projektiranje	224.780,01
oprema	493.088,90
odkup zemljišč	50.000,00
GOI dela	4.841.005,10
Vhodno poslopje z renesančnim stolpom	442.281,04
Severni palacij	1.707.921,72
Grajski stolp	264.999,67
Južni palacij	1.382.731,97
Zunanja ureditev	1.043.070,71
gradbeni nadzor	96.623,38
Skupaj brez DDV	5.705.497,39
DDV neodbitni (=strošek)	1.244.209,43
Skupaj strošek	6.949.706,81

Tabela 16: Ocena vrednosti investicije v stalnih cenah v EUR po letih

v EUR	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Skupaj
projektiranje	5.700,00	15.600,00	60.000,00	39.691,01	53.789,00	50.000,00			224.780,01
oprema				41.981,63	92.096,99	92.096,99	69.795,69	69.795,69	365.767,00
odkup zemljišč	50.000,00								50.000,00
GOI dela	40.983,61	217.213,11	0,00	390.180,69	855.956,93	855.956,93	648.686,87	648.686,87	3.657.665,00
Vhodno poslopje z renesančnim stolpom		131.147,54		239.333,46					370.481,00
Severni palacij	35.245,90	55.737,70			605.821,70	605.821,70			1.302.627,00
Grajski stolp					99.288,00	99.288,00			198.576,00
Južni palacij		8.196,72					497.839,64	497.839,64	1.003.876,00
Zunanja ureditev	5.737,70	22.131,15		150.847,23	150.847,23	150.847,23	150.847,23	150.847,23	782.105,00
gradbeni nazdor	1.057,38	3.909,84		7.803,61	17.119,14	17.119,14	12.973,74	12.973,74	72.956,58
Skupaj brez DDV	97.740,99	236.722,95	60.000,00	479.656,94	1.018.962,06	1.015.173,06	731.456,30	731.456,30	4.371.168,59
DDV neodbitni (=strošek)	10.503,02	52.079,05	13.200,00	105.524,53	224.171,65	223.338,07	160.920,39	160.920,39	950.657,09
Skupaj strošek	108.244,00	288.802,00	73.200,00	585.181,47	1.243.133,71	1.238.511,13	892.376,69	892.376,69	5.321.825,68

Tabela 17: Ocena vrednosti investicije v tekočih cenah v EUR po letih

v EUR	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Skupaj
projektiranje	5.700,00	15.600,00	60.000,00	39.691,01	53.789,00	50.000,00	0,00	0,00	224.780,01
oprema	0,00	0,00	0,00	54.576,12	121.844,32	123.962,55	95.550,31	97.155,61	493.088,90
odkup zemljišč	50.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
GOI dela	40.983,61	217.213,11	0,00	507.234,90	1.132.431,01	1.152.118,02	888.052,32	902.972,12	4.841.005,10
Vhodno poslopje z renesančnim stolpom	0,00	131.147,54	0,00	311.133,50	0,00	0,00	0,00	0,00	442.281,04
Severni palacij	35.245,90	55.737,70	0,00	0,00	801.502,10	815.436,00	0,00	0,00	1.707.921,72
Grajski stolp	0,00	0,00	0,00	0,00	131.358,02	133.641,65	0,00	0,00	264.999,67
Južni palacij	0,00	8.196,72	0,00	0,00	0,00	0,00	681.542,47	692.992,78	1.382.731,97
Zunanja ureditev	5.737,70	22.131,15	0,00	196.101,40	199.570,88	203.040,37	206.509,86	209.979,34	1.043.070,71
gradbeni nadzor	1.057,38	3.909,84	0,00	10.144,70	22.648,62	23.042,36	17.761,05	18.059,44	96.623,38
Skupaj brez DDV	97.740,99	236.722,95	60.000,00	611.646,72	1.330.712,95	1.349.122,93	1.001.363,68	1.018.187,17	5.705.497,39
DDV neodbitni (=strošek)	10.503,02	52.079,05	13.200,00	134.562,28	292.756,85	296.807,05	220.300,01	224.001,18	1.244.209,43
Skupaj strošek	108.244,00	288.802,00	73.200,00	746.209,00	1.623.469,80	1.645.929,98	1.221.663,68	1.242.188,35	6.949.706,81

6 OPREDELITEV VRSTE INVESTICIJE, OPIS INVESTICIJE IN OCENA INVESTICIJSKIH STROŠKOV

6.1 STROKOVNE PODLAGE TER PREDHODNO PRIPRAVLJENA DOKUMENTACIJA, IDEJNE REŠITVE, AKTIVNOSTI IN ŠTUDIJE

Doslej je bila izdelana naslednja dokumentacija:

- Mestna občina Nova Gorica (Radić, D.): Projekt revitalizacije gradu Rihemberk - Novelacija, Nova Gorica, november 2014;
- Stolp d.o.o. (Šuligoj, A.): IDZ - Grad Rihemberk, 2015.
- Mestna občina Nova Gorica: DIIP – Revitalizacija gradu Rihemberk, Nova Gorica, december 2015 (v nadaljevanju: DIIP 2015);
- Kolenc, N., MO Nova Gorica: Pregled prostorsko-funkcionalnih sklopov za načrtovanje gradbeno-tehnične obnove in financiranja revitalizacije grajskega kompleksa, Nova Gorica, 6.12.2017;
- Celovit načrt revitalizacije stavbne dediščine Mestne občine Nova Gorica, Branik – Grad Rihemberk, Konservatorski načrt, ZVKDS Restavratorski center, Ljubljana, avgust 2018 (v nadaljevanju: Konservatorski načrt 2018);
- Stolp d.o.o. (Šuligoj, A.): IDZ - Grad Rihemberk, februar 2019;
- DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana.

Z namenom revitalizacije gradu Rihemberk je MO Nova Gorica sodelovala tudi v projektu »RESTAURA«, sofinanciranem iz programa Interreg Srednja Evropa 2014-2020, ki obravnava revitalizacijo zgodovinskih stavb s pomočjo shem javno-zasebnega partnerstva, pri čemer grad Rihemberk predstavlja eno izmed pilotnih lokacij v projektu. V okviru projekta Restaura je bilo izvedenih več aktivnosti, zlasti je pa pri tem treba izpostaviti delavnice, ki so bile organizirane v lokalni skupnosti in ki predstavljajo dragocen vir informacij ter usmeritev. Delavnice so potekale: 29. 3. 2017, 24.5.2017, 21.6.2017. Namen delavnic je bilo lokalni skupnosti predstaviti pomen projekta in prizadevanja za revitalizacijo gradu Rihemberk ter lokalno skupnost vključiti v aktivnosti. Tako je bila v sodelovanju dopolnjena analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT analize), opredeljena je bila vizija, strateških cilji in prioritete revitalizacije gradu Rihemberk. Dodatno so bile na delavnicah preverjene potencialne programske vsebine in projekti v gradu Rihemberk, identifikacija akcijskega načrta revitalizacije gradu Rihemberk vključno z opredelitvijo strateških ciljev, prioritet in prioriternih projektov. Treba je še dodati, da je bilo tudi očiščenje in odprtje gradu za javnost dne 15.6.2017 rezultat sodelovanja MO Nova Gorica in lokalne skupnosti.

Revitalizacija gradu Rihemberk je v lokalnem okolju sprejeta kot nova velika razvojna priložnost kraja in regije, ki bo spodbudila razvoj in s tem prispevala k večji blaginji predvsem domačinov, prebivalcev Braniške doline. Dosedanja spoznanja nas opozarjajo, da obnova in zaščita materialnega objekta sama po sebi ne doprinese h kulturnemu in gospodarskemu razvoju območja. Zato je v procesu revitalizacije gradu Rihemberk velik poudarek dan oblikovanju programskih vsebin, ki se bodo izvajale v grajskem kompleksu, pa tudi v njegovi bližnji in širši okolici. Nove vsebine in dejavnosti na gradu že vplivajo tudi na gospodarsko strukturo kraja v smeri večanja deleža terciarnih dejavnosti, ustvarjanju novih poslovnih priložnosti za raznovrstne storitve in proizvode, predvsem za ponudbo turistom, kot glavni ciljni skupini obiskovalcev gradu, razvoju dodatnih dejavnosti na kmetijah ter povečanju prodaje pridelkov okoliških kmetij (sadja, zelenjave, meda, oljčnega olja, vina, ipd.).

V okviru druge delavnice z lokalnimi deležniki je bila pripravljena analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti. Izhodišča so bila podana skladno z analizo, pripravljeno v okviru Novelacije projekta revitalizacije gradu Rihemberk, ki je bila izdelana v novembru 2014. Pri SWOT analizi so bile analizirane prednosti, slabosti, priložnosti ter nevarnosti izvedbe projekta, SWOT analiza pa obenem podaja izhodišča za nadgrajevanje prednosti, odpravljanje pomanjkljivosti, izkoriščanje priložnosti ter izogibanje nevarnostim. Navedena izhodišča so bila osnova za pripravo razlogov za investicijsko namero in določitve ciljev investicijskega projekta.

(Vir: DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana).

Podlaga za oceno vrednosti je prej navedeni DIIP in dokument Pregled predlaganih posegov vezanih na EPK 2025 (za leta 2023 in 2024); Nataša Kolenc; MONG, 21.9.2022.

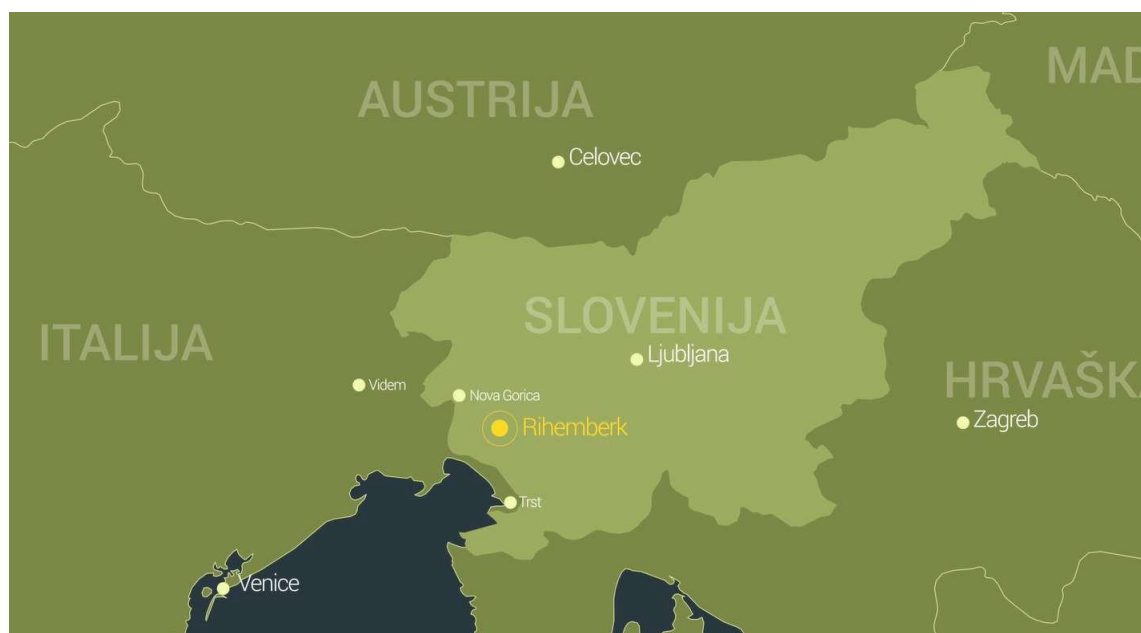
6.2 OPIS LOKACIJE

6.2.1 Makro lokacija

Predmet investicije je revitalizacija gradu Rihemberk, ki se nahaja nad naseljem Branik v Mestni občini Nova Gorica.

Mestna občina Nova Gorica je ena od enajstih mestnih občin v Republiki Sloveniji in največja občina v Goriški regiji. Leži v skrajno zahodnem delu Slovenije tik ob meji z Republiko Italijo. Po površini meri 279,5 km² in ima 31.798 prebivalcev. Gospodarsko, kulturno in upravno središče občine in širše regije predstavlja naselje Nova Gorica.

Slika 24: Makro lokacija

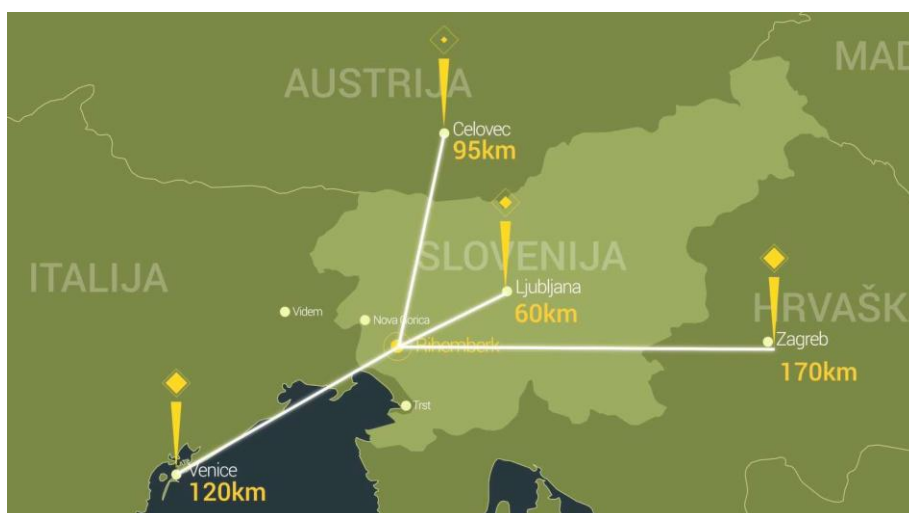
(VIR: MONG, <https://www.youtube.com/watch?v=NsWku3vXATc>, Arctur d.o.o.)

Bližina avtocestnih povezav (Slovenija: Ljubljana, Koper, Trst; Italija: Benetke, Udine), Bohinjske železnice, letališč (Slovenija: Ljubljana; Italija: Trst, Benetke) in vrste vrhunskih turističnih destinacij v bližini (Slovenija: Postojnska jama, Lipica, grad Štanjel, Portorož; Italija: grad Miramar

- Trst, grad Devin) omogoča, da se grad Rihemberk lahko hitro umesti na turistični zemljevid in v mrežo turistične ponudbe Goriške regije, Furlanije Julijske Krajine (Italija) in Slovenije. Pri načrtovanju vsebin je potrebno upoštevati kot veliko priložnost tudi navade in želje ljudi iz zalednih velikih mest ter možnosti za odlično ponudbo domače hrane in izbranih vin. Grad je dostopen iz dveh strani: iz braniške strani ter iz komenske strani, od kjer se grad pokaže v vsej svoji lepoti, vendar celovito še ni urejen.

(Vir: IBHRP 2017, str. 41)

Slika 25: Prikaz oddaljenosti mednarodnih letališč od gradu Rihemberk

(VIR: MONG, <https://www.youtube.com/watch?v=Nswku3vXATc>, Arctur d.o.o.)

Slika 26: Zemljevid priložnosti

(VIR: IBHRP 2017, str. 41 - IBHRP 2017 povzema po:

http://www.spendiamomeno.com/predstavitev_web.pdf - originalni vir na dan 1.2.2019 ni več dosegljiv)

6.2.2 Mikro lokacija

Grad Rihemberk se nahaja v naselju Branik, in sicer skoraj v celoti leži na parceli št. *89 k.o. 2336 Branik, katere lastnik in upravljevec je MO Nova Gorica. Velikost parcele znaša 3.208 m², od tega sodi 2.807 m² med pozidana zemljišča ter 401 m² med gozdna zemljišča. Na parcelni številki *89

k.o. 2336 Branik ležijo stavbe št. 1217, 1105, 1218, 1100, 1102 in 1099. Vse so registrirane kot kulturni spomenik državnega pomena.

(Vir: DIIP 2015, str. 27)

Slika 27: Mikro lokacija Gradu Rihemberk

(VIR: E-prostor – spletna stran:

<http://prostor3.gov.si/javni/javniVpogled.jsp?rand=0.6563886451372511#>) (2. 2. 2019))

Poleg omenjene parcele in stavb pa spomenik obsega še zemljišča s parcelnimi številkami: *88/1, *88/2, 131, 132/1, 132/2, 4888/13, 4888/14, 4888/9, 4927/1 (del parcele: srednji del parcele, na Z od meje s parcelo 132/2, na V do meje s parcelo 82/11), 60/1, 60/3, 60/5, 61/1, 61/3, 61/5, 62/1, 62/5, 65/1, 65/4, 66, 67, 68/1, 68/2, 68/3, 68/4, 69, 72/1, 72/2, 72/5, 72/8, 73, 74, 75/2, 75/4, vse k.o. Branik.

(Vir: Odlok o razglasitvi gradu Branik (Rihemberk) za kulturni spomenik državnega pomena, Uradni list RS, št. 81/99, 22/02, 16/08 – ZVKD-1 in 19/08.)

Slika 28: Karta z vrisano mejo območja kulturnega spomenika

(VIR: Gisportal - Spletna stran:

<<https://gisportal.gov.si/portal/apps/webappviewer/index.html?id=df5b0c8a300145fda417eda6b0c252b>> (4.2.2019).)

Predmet obnove so deli kulturnega spomenika, ki so v lasti MO Nova Gorica, pri zunanji ureditvi (parkirišča) pa bo potrebno urediti tudi razmerja z zasebnimi lastniki zemljišč oziroma z Republiko Slovenijo.

Za enkrat se predvideva, da bo v projekt potrebno vključiti vsaj sledeči parceli v zasebni lasti: 131 (Bandelj) in 130/1 (RS Sklad), s pripadajočimi dovozi, za zagotovitev parkirnih površin, katerih ureditev bo nujna za pridobitev gradbenih in uporabnih dovoljenj. Kot navedeno, bo za ta zemljišča potrebno ustrezno urediti razmerja, bodisi stvarno pravno bodisi obligacijsko pravno.

Tabela 18: Pregled stavb v gradu Rihemberk

Naziv stavbe	Številka stavbe
Rondela	1217
Rondela	1105
Severni palacij	1218
Južni palacij	1100
Vhodni stolp	1102
Grajski stolp	1099

(VIR: po Mestna občina Nova Gorica: Projekt revitalizacije gradu Rihemberk, novelacija, Nova Gorica, november 2014, str. 16.)

Tabela 19: Zemljiškoknjižno stanje bližnjih parcel

Št. parcele (vse k.o. 2336 - Branik)	Lastnik
*88/1	Oskar Grižnik
*88/2	MONG

*89	MONG
131	Ladislav Bandelj
132/1	Republika Slovenija
132/2	Republika Slovenija
4888/13	Republika Slovenija
4888/14	Republika Slovenija
4888/9	Javno dobro
4927/1	Republika Slovenija
60/1	Oskar Grižnik
60/3	Oskar Grižnik
60/5	Oskar Grižnik
61/1	Oskar Grižnik
61/3	Oskar Grižnik
61/5	Oskar Grižnik
62/1	Oskar Grižnik
62/5	Oskar Grižnik
65/1	MONG
65/4	Republika Slovenija
66	MONG
67	MONG
68/1	MONG
68/2	Republika Slovenija
68/3	Marijana Pisanec
68/4	Republika Slovenija
69	Marijana Pisanec
72/1	Anica Birsa
72/2	Marinka, roj. Čebtron Lisjak
72/5	Republika Slovenija
72/8	Republika Slovenija
73	MONG
74	MONG
75/2	Anica Birsa
75/4	Republika Slovenija

(VIR: IJZP, stanje preverjeno na dan 22. 2. 2019)

(Vir: DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana)

6.3 ČASOVNI NAČRT IZVEDBE INVESTICIJE

V tabeli je prikazan časovni načrt izvedbe investicije glede na razpoložljive podatke v času priprave tega dokumenta identifikacije investicijskega projekta.

Tabela 20: Časovni načrt izvedbe investicije

Korak	Aktivnost	Okviren čas izvedbe
1.	Izdelava preinvesticijske zasnove	2022
2.	Pridobitev gradbenega dovoljenja za celotno obnovo gradu ali za posege v severnem palacij (streha)	2023
3.	Izdelava IDZ, DGD in PZI za posamezno fazo	2022 - 2028
4.	Izdelava investicijskih programov po fazah	2022 - 2028
5.	GOI dela - Ureditev vhodnega poslopja – delno	2023 - 2024
6.	Ureditev gostinskih prostorov v II. nadstropju (predprostor s šankom, gostinski okrogli prostor v stolpu, kuhinja/delilnica, terasa ob vhodnem poslopju); obstoječe gradbeno dovoljenje	2023 - 2024
7.	Oprema za gostinski prostor (opcija – opremo zagotovi zasebnik – gostinec)	2024
8.	GOI dela – Ureditev Severnega palacija delno: Postavitev strehe nad severnim palacijem (preprečitev zamakanja) Začasna ureditev dvorane severnega palacija za namen programa (EPK 2025 Netopirska simfonija – manjši gradbeni posegi, začasne instalacije), oprema dvorane	2023 - 2024
9.	Zunanja ureditev – delno Najnужnejša popravila obzidij, zlasti severno in vzhodno Odkup zemljišč za parkirišče Ureditev površin za parkiranje	2023 -2024
10.	GOI dela - dokončane urejanja Vhodnega poslopja s stolpom, ureditev preostalega dela pritličja in kleti	2026
11.	GOI dela – dokončane urejanja vseh etaž Severnega palacija, vključno z dozidavo vertikalnih komunikacij in ureditvijo prostorov med Severnim palacijem in kapelo	2026 - 2027
12.	GOI dela – ureditev Grajskega stolpa	2027 -2028
13.	GOI dela – dokončanje urejanja zunanjih površin	2026 -2028
14.	GOI dela Južni palacij	2029 - 2030
15.	Pridobitev uporabnega dovoljenja in prenos novo urejenih delov v uporabo	2030

6.4 VARSTVO OKOLJA

Pri načrtovanju in izvedbi investicije bodo upoštevana naslednja izhodišča:

- varstvo kulturne dediščine,
- varstvo območja Natura 2000, kjer se nahaja kotišče velikega podkovnjaka in vejicatega netopirja ter druge vrste netopirjev in ogrožena živalska vrsta veliki pupek,
- varstvo učinkovitost izrabe naravnih virov (energetska učinkovitost, učinkovita raba vode in surovin),
- okoljska učinkovitost (uporaba najboljših razpoložljivih tehnik, uporaba referenčnih dokumentov, nadzor emisij in tveganj, zmanjšanje količin odpadkov in ločeno zbiranje odpadkov),
- trajnostna dostopnost (spodbujanje okolju prijaznejših načinov prevoza),
- zmanjševanje vplivov na okolje (izdelava poročil o vplivih na okolje oz. strokovnih ocen za posege, v kolikor bo to potrebno)
- pri izvedbi javnega dela investicije bo moral zasebni partner upoštevati vse veljavne predpise, pogoje in soglasja.

6.4.1 Pričakovani vplivi na okolje v času gradnje

V času gradnje pričakujemo običajne vplive na okolje, do katerih pride v času izvajanja GOI del, ki pa jih bo mogoče z omilitvenimi ukrepi zmanjšati oz. nadzorovati. Glede na dostopne podatke je mogoče oceniti, da gradnja glede na teren in predvidene gabarite ne bo posebno zahtevna in da se bo vršila v povezanih fazah.

Pričakovati je mogoče razumno povečanje onesnaženja zraka na ožjem območju gradbišča predvsem s prašnimi delci zaradi gradbenih del in emisije izpušnih plinov zaradi obratovanja gradbenih strojev in prometa tovornih vozil, ki bodo dovažala in odvažala gradbeni material, nekoliko povečano emisijo hrupa zaradi obratovanja gradbenih strojev in povečanega prometa s tovornimi vozili, povečan promet tovornih vozil na območju gradnje, morebitno oviranje prometa na območju gradnje in potencialno nekoliko povečano onesnaženje padavinskih vod s prašnimi delci.

Omilitveni ukrepi za zmanjšanje negativnih vplivov v času gradnje so naslednji: v kolikor bi bila količina prašnih delcev večja, se priporoča vlaženje gradbišča, emisije iz prometa zaradi obratovanja gradbenih strojev se bodo znižale na najmanjšo možno mero s tem, da bodo stroji, naprave in vozila obratovali le takrat, ko bo to potrebno, vsi stroji in oprema bodo ustrezno tehnično opremljena skladno s predpisi za zmanjševanje hrupa ter redno vzdrževani in nadzorovani. V času gradnje mora investitor upoštevati čas gradnje, ki lahko poteka le v obdobju od 7.00 do 19.00 ure ter čas učinkovitega izvajanja hrupnih del, ki lahko trajajo maksimalno 10 ur dnevno. Investitor bo moral zagotoviti ustrezno ravnanje in odvažanje odpadkov z gradbišča.

Pri izvedbi del bo moral biti investitor posebej pozoren, da se bodo dela izvajala na način, da bo zagotovljeno varstvo kulturne dediščine in varstvo območja Natura 2000, kjer se nahaja kotišče velikega podkovnjaka in vejicatega netopirja ter druge vrste netopirjev in ogrožena živalska vrsta veliki pupek.

6.4.2 Pričakovani vplivi v času uporabe zgradbe z opisom in oceno pričakovanih vplivov nameravane gradnje na okolico

Glede na dostopne podatke in naravo investicije je v tej fazi mogoče oceniti, da negativnih vplivov zaradi uporabe zgradbe ne bo. Objekt v zvezi z vplivi na mehansko odpornost in stabilnost okolice ne

bo predstavljal nevarnosti za okolico, komunalne odpadne vode bodo v skladu s predpisi prečiščevale in speljale v kanalizacijska omrežja, vpliva v zvezi z higijensko in zdravstveno zaščito in varstvo okolice ne bo. Gradnja ne bo poslabšala bivalnih pogojev ali pogojev rabe zunanjih površin na sosednjih parcelah in uporaba objekta ne bo vplivala na rabo sosednjih nepremičnin. Uporaba objekta ne bo povzročala hrupa, ki bi bil večji od maksimalno dopustnega hrupa, predpisanega za območje.

Izrecno je pa treba opozoriti, da je treba upoštevati omejitve in zagotoviti prilagoditev izvajanja programov glede hrupa in nočnega osvetljevanja v času prisotnosti netopirjev.

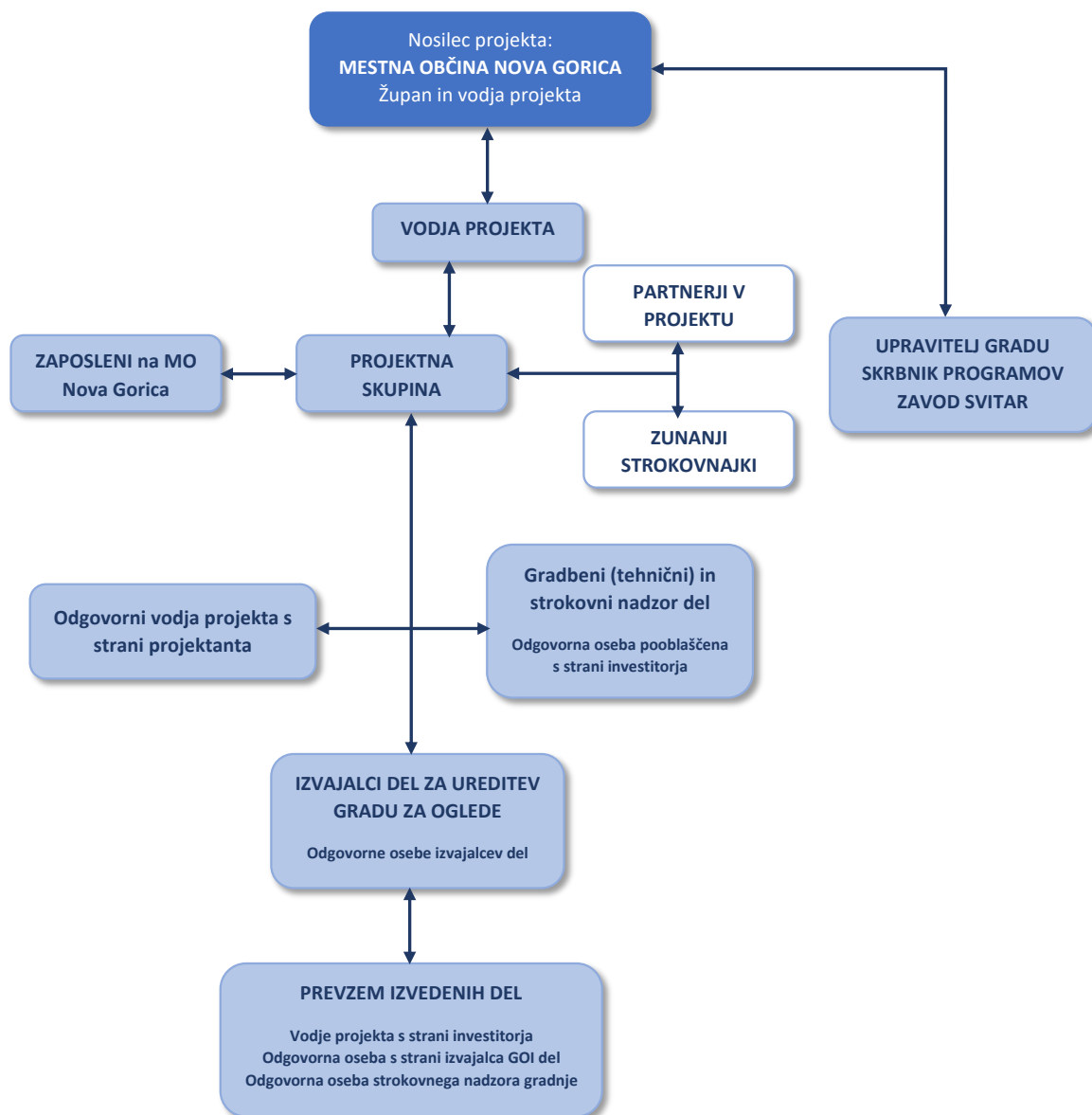
(Vir: DIIP Revitalizacija gradu Rihemberk z vključitvijo shem javno- zasebnega partnerstva, julij 2019, Inštitut za javno-zasebno partnerstvo, zavod Turjak PE Ljubljana, Ukmarjeva 2, 1000 Ljubljana)

6.5 KADROVSKO-ORGANIZACIJSKA SHEMA

Model organiziranosti in upravljanja gradu je trenutno vzpostavljen na način, da z objektom upravlja Mestna občina Nova Gorica, zasebni zavod Svitar pa skrbi za ustrezne vsebine za obiskovalce, organizacijo dogodkov na gradu in s tem za zagotavljanje dostopnosti in interpretiranje kulturnega spomenika.

V prihodnje je predviden prenos upravljanja grajskega kompleksa na Zavod za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina ali drug soroden javni subjekt. Za posamezne vsebine in programe bodo, zaradi dobre dosedanje izkušnje kvalitetnih programov in nižanja vzdrževalnih stroškov, predvidoma še naprej skrbeli za to usposobljeni zunanji subjekti, na osnovi pogodbenih razmerij.

Slika 29: Kadrovsko-organizacijska shema

6.6 VIRI FINANCIRANJA

MO Nova Gorica je v letih 2017-2019 pripravila več prijav na razpise, pri čemer so nekateri projekti še v teku. MO Nova Gorica bo z iskanjem dodatnih javnih virov za izboljševanje stanja na gradu Rihemberk nadaljevala tudi v prihodnjih letih (za pridobitev nacionalnih in EU sredstev).

Varianta financiranja projektov z vključevanjem zasebnih financerjev je aktualna tudi v prihodnjih letih. Ne po sistemu klasičnega javno-zasebnega partnerstva, ki je zaradi pogodbenih določil med Republiko Slovenijo, Ministrstvo za kulturo in Mestno občino Nova Gorica neizvedljivo, pač pa v drugih oblikah sodelovanja zasebnega in javnega sektorja pri obnovi in oživljanju kulturnih spomenikov. Primer takega sodelovanja je že obstoječe pogodbeno sodelovanje med MONG in zavodom Svitar, pri čemer oba subjekta konstruktivno sodelujeta ter si delita stroške skladno s pogodbenimi obveznostmi. To sodelovanje je ključno za pozitiven razvoj gradu v zadnjih letih.

Tabela 21: Viri financiranja v stalnih cenah

Viri financiranja v EUR	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Skupaj	delež
Lastna sredstva MONG	108.244,00	288.802,00	73.200,00	585.181,47	1.243.133,71	1.238.511,13	892.376,69	892.376,69	5.321.825,68	100,00%
Skupaj	108.244,00	288.802,00	73.200,00	585.181,47	1.243.133,71	1.238.511,13	892.376,69	892.376,69	5.321.825,68	100,00%

Tabela 22: Viri financiranja v tekočih cenah

Viri financiranja v EUR	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Skupaj	delež
Lastna sredstva MONG	108.244,00	288.802,00	73.200,00	746.209,00	1.623.469,80	1.645.929,98	1.221.663,68	1.242.188,35	6.949.706,81	100,00%
Skupaj	108.244,00	288.802,00	73.200,00	746.209,00	1.623.469,80	1.645.929,98	1.221.663,68	1.242.188,35	6.949.706,81	100,00%

6.7 PRIČAKOVANA STOPNJA IZRABE ZMOGLJIVOSTI OZIROMA EKONOMSKA UPRAVIČENOST PROJEKTA

Po končani obnovi bo celoten objekt v uporabi na tak ali drugačen način in ne bo neizkoriščenih objektov delov objekta. Del prostorov bo namenjen rezervatom za netopirje in bodo zato vlaganja in posegi vanje minimalizirani. Glede na čas, ko je objekt dejansko v uporabi, ko se torej v njem izvajajo dogodki oziroma oddaja v najem, bo izkoriščenost predvidoma 50%.

Družbene koristi investicije, ki potrjujejo ekonomsko upravičenost investicije, se kažejo predvsem v:

- večji dostopnosti kulturne dediščine,
- ohranitvi kulturne in naravne dediščine za zanamce,
- izkoriščanju naravne in kulturne dediščine za gospodarske dejavnosti, posledično nadaljnji kulturni in gospodarski razvoj občine in regije,
- zagotavljanje novih delovnih mest za izvajanje kulturnih, umetniških, naravovarstvenih in turističnih dejavnosti v objektu.

7 UGOTOVITEV SMISELNOSTI IN MOŽNOSTI NADALJNE PRIPRAVE INVESTICIJSKE, PROJEKTNE IN DRUGE DOKUMENTACIJE S ČASOVNIM NAČRTOM

Uredba o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (v nadaljevanju: uredba) v 4. členu določa mejne vrednosti za pripravo in obravnavo posamezne vrste investicijske dokumentacije po stalnih cenah z vključenim davkom na dodano vrednost in sicer:

- za investicijske projekte z ocenjeno vrednostjo med 300.000 in 500.000 € najmanj dokument identifikacije investicijskega projekta;
- za investicijske projekte nad vrednostjo 500.000 € dokument identifikacije investicijskega projekta in investicijski program;
- za investicijske projekte nad vrednostjo 2.500.000 € dokument identifikacije investicijskega projekta, predinvesticijska zasnova in investicijski program;
- za investicijske projekte pod vrednostjo 300.000 € je treba zagotoviti dokument identifikacije investicijskega projekta, in sicer:
 - pri tehnološko zahtevnih investicijskih projektih;
 - pri investicijah, ki imajo v svoji ekonomski dobi pomembne finančne posledice (na primer visoki stroški vzdrževanja);
 - kadar se investicijski projekti (so)financirajo s proračunskimi sredstvi.

Celotna ocenjena vrednost investicije po stalnih cenah vključno z neodbitnim davkom na dodano vrednost znaša 5.321.825,68 EUR. V skladu z Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ je potrebno za projekt torej izdelati Dokument identifikacije investicijskega projekta (DIIP), predinvesticijsko zasnovo (PIZ) in Investicijski program (IP). Ker se bo investicija izvajala fazno, se izdelava IP za vsako fazo posebej.

Za posamezno fazo investicije bo potrebno izdelati ustrezno projektno dokumentacijo, to je idejno zasnovo (IDZ), dokument za pridobitev gradbenega dovoljenja (DGD) in projekt za izvedbo (PZI).

Dokument / aktivnost	Odgovorna služba / izvajalec	Odgovorna oseba	Rok
Potrditev DIIP	župan	dr. Klemen Miklavič	25.8.2022
Izdelava PIZ	Razvojna skupina MONG	Nataša Kolenc	2022
Izdelava IP po fazah	Razvojna skupina MONG	Nataša Kolenc	2022 – 2028
Izdelava IDZ, DGD in PZI za posamezno fazo	Zunanji izvajalci	Odgovorna oseba zunanjega izvajalca	2022 - 2028